

People's Political Alertness towards the President Election of the Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization

Phra Aekkarin Tammarangsi¹ Phrakhrubanphotphawanawithan² and
PhraMaha Punyaworawat Siriputtho³

Received: December 20, 2022

Revised: August 06, 2023

Accepted: September 18, 2023

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the general conditions of people's political alertness towards the president election of the Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization; 2) to compare the level of opinions on people's political alertness towards the president election of the Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization; and 3) to apply Buddhist principles in promoting people's political alertness towards the president election of the Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization. It was a mixed methods research. In terms of quantitative research, data were collected from a sample of 400 people using questionnaires. For qualitative research, data were collected using in-depth interviews with 9 key informants. Statistics used were percentage, mean, standard deviation. Data were analyzed using descriptive content analysis. The results of the research found that 1) political alertness began with the family, which was an institution that created a path to sustainable democracy. Groups

¹ Nakhon Ratchasima Provincial Office of Buddhism

²⁻³ Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Ratchasima Campus

Corresponding author, e-mail: joybenyapajoy@gmail.com, Tel. 089-9453529

of friends and communities paid attention to and follow news and important political issues through various types of media. There were discussions and exchanges about political issues. Educational institutions encouraged citizens to have correct knowledge and understanding about democracy. The media provided support by conveying information that was beneficial to both sides to gain public trust; 2) people with gender, age, education level, occupation, monthly income had a level of opinion regarding the people's political alertness towards the president election of the Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization, overall and every aspect was different, statistically significant at the 0.05 level; and 3) in terms of the application of Buddhist principles in promoting people's political alertness towards the president election of the Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization, people must constantly monitor his work for the benefit of the majority, always use your wisdom to consider to provide assistance and participate in community activities. There was the courage to do that work and a resolute and stable mind in building up perseverance.

Keywords: Political Alertness, Election, President of the Provincial Administrative Organization

การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วน จังหวัดนครราชสีมา

พระมหาเอกรินทร์ ธรรมรส¹ พระครูบรรพตภาวนาวิธาน² และพระมหาปัญญาารวัฒน์ สิริภท³

Received: December 20, 2022

Revised: August 06, 2023

Accepted: September 18, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปในการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา 2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา และ 3) ประยุกต์หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 9 รูปหรือคน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า 1) การตื่นตัวทางการเมืองเริ่มต้นจากครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันที่จะสร้างวิถีทางไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่ยั่งยืน กลุ่มเพื่อนและชุมชนให้ความสนใจและติดตามข่าวสารและประเด็นสำคัญทางการเมืองผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง สถาบันการศึกษาส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย สื่อมวลชนให้การสนับสนุนด้วยการสื่อข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ทั้งสองฝ่าย เพื่อให้ประชาชนไว้วางใจ 2) ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

¹ คณะสงฆ์จังหวัดนครราชสีมา

²⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Corresponding author, e-mail: joybenyapajoy@gmail.com, Tel. 089-9453529

รายได้ต่อเดือน มีระดับความคิดเห็นต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ประชาชนคอยหมั่นสอดส่องการทำงานเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ใคร่ครวญ ตรวจสอบ ให้ความช่วยเหลือและร่วมกิจกรรมของชุมชน มีความกล้าที่จะทำงานนั้น มีจิตใจที่แน่วแน่มั่นคง ในการสร้างเสริมวิริยะ

คำสำคัญ: การตื่นตัวทางการเมือง, การเลือกตั้ง, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

บทนำ

ภายหลังสังคมไทยเปลี่ยนรูปแบบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็น การเมืองการปกครองไทยในช่วงหลังจากการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมานั้น ได้ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองหลายอย่าง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่ขยายวงกว้างเพิ่มมากขึ้นตัวอย่างเช่น การชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย การชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ ซึ่งแม้ว่าจะเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองในระยะสั้น แต่ก็ส่งผลต่อทัศนคติทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองของคนไทยอย่างมาก เพราะนอกจากทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ทางการเมือง ความตื่นตัวทางการเมืองนี้ ยังเป็นอีกทางเลือกหนึ่งให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง นอกเหนือระบบการเมือง โดยปกติในสังคมใดที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง จะมีกลไกการทำงานด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน เช่น สหรัฐอเมริกา การเลือกตั้งทั้งในระดับชาติ มลรัฐและท้องถิ่น จึงทำให้มีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นเป็นประจำแต่ทั้งนี้ความตื่นตัวทางการเมืองนั้น จำเป็นต้องเกิดจากความสนใจ และมีอิสระเสรีทางความคิดบนพื้นฐานของข้อมูลความจริงอย่างรอบด้าน รวมไปถึงการเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นและสังคม มิเช่นนั้นแล้วการชุมนุมเรียกร้องหรือการประท้วง กีดกันทางการเมืองรวมถึง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งก็อาจถูกชักจูง หรือการปลุกระดมมวลชนในทางที่ไม่เหมาะสมได้ และที่สำคัญคือ การขาดความรู้ความเข้าใจในวิถีทางของระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาที่มักถูกมองว่าเป็นกระบวนการแก้ปัญหาที่ล่าช้าไม่มีประสิทธิภาพจึง

สามารถนำไปสู่การเคลื่อนไหวนอกสภา ที่ก่อให้เกิดความรุนแรงได้ เช่น เหตุการณ์ชุมนุมประท้วงรัฐบาลเมื่อวันที่ 8-15 เมษายน พ.ศ. 2552 เหตุการณ์ตั้งต้นที่นำไปสู่ความรุนแรงที่รัฐกระทำกับประชาชน ปฐมบทการปราบปรามประชาชนด้วยอาวุธและกระสุนจริงในห้วงวิกฤตความขัดแย้ง และบทเรียนสำคัญที่อำนาจรัฐ เบี่ยงเบนประเด็น สร้างภาพความรุนแรงให้กับประชาชนที่ต่อสู้เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย ย้อนไปหลังศาลรัฐธรรมนูญมีมติยุบพรรคพลังประชาชนเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2551 จนทำให้เกิดการสลับขั้วทางการเมืองของกลุ่มเพื่อนเนวินที่หันไปสนับสนุนอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี ทั้งที่พรรคประชาธิปัตย์ขณะนั้นไม่ได้รับชัยชนะในเลือกตั้งจากประชาชนเป็นอันดับหนึ่ง รวมทั้งกระแสข่าวการจัดตั้งรัฐบาลในค่ายทหาร ผู้นำกองทัพเข้ามามีส่วนร่วมในการลอบบีแกนนำพรรคการเมืองขนาดเล็กให้สนับสนุนการจัดตั้งรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ ทำให้ประชาชนผู้รักประชาธิปไตยจำนวนมากและกลุ่มคนเสื้อแดง มองว่า การขึ้นสู่อำนาจรัฐของรัฐบาลขณะนั้นขาดความชอบธรรม ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวเรียกร้องให้รัฐบาลยุบสภาคืนอำนาจให้ประชาชนตามกติกาประชาธิปไตย (ลิขิต อีริเวคิน, 2552)

นอกจากละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นแล้ว ยังส่งผลกระทบร้ายแรงต่อ สังคมประเทศโดยรวม การได้มาซึ่งเสรีภาพนั้นโดยทั่วไปจึงเป็นลักษณะ “การตามใจตัวเอง” ที่เป็นเผด็จการของแต่ละคนอันอาจส่งผลให้เกิดการขาดระเบียบวินัยในตัวเอง หรือทำอะไรตามอำเภอใจ ไม่สามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในกฎกติกาสร้างความเดือดร้อนกับบ้านเมือง ลักษณะของคนไทย ดังกล่าวเป็นข้อจำกัดและอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทย จึงต้องมีการปลูกฝังวัฒนธรรมประชาธิปไตย ทั้งเรื่องการเมืองที่มีระเบียบวินัยที่เกิดจากจิตสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การรู้จักใช้เหตุผล การเคารพกันและกันโดยมีความอดกลั้นในความแตกต่างทั้งความคิดและการกระทำได้ (วิสุทธิ์ โพธิแทน, 2548) โดยเฉพาะประเทศที่ประชาชนยากจนและความรู้่น้อยส่วนใหญ่ไม่ได้รับโอกาสในการเรียนรู้และเข้าใจระบอบประชาธิปไตยจึงยังคงยึดถือค่านิยมหรือทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยม และทำให้เกิดการปฏิบัติรัฐประหารอยู่เสมอ ดังนั้นจึงจำเป็นต้อง เสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (Democratic Political Culture) อันเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการเมืองไทยให้เป็นระบอบประชาธิปไตย โดยอาศัยกระบวนการ ปลูกฝังอบรมหล่อหลอมกล่อมเกล้าทางการเมือง (Political Socialization Process) ผ่านการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบ รวมถึงการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ตระหนักถึงคุณค่า การเมืองที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของประชาชน (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2559)

จังหวัดนครราชสีมาเมืองการบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ใหญ่ที่สุดและมีงบประมาณต่อปีรวม 4,000 ล้านบาท ซึ่งมากที่สุดในภูมิภาคได้ถูกแช่แข็งด้วยอำนาจคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ทำให้ว่างเว้นจากการเลือกตั้งที่ผู้บริหารและฝ่ายนิติบัญญัติหมดวาระการดำรงตำแหน่งเป็นเวลา 8 ปี 7 เดือน อบจ.เป็นการปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่สุด ทว่ามีความใกล้ชิดกับประชาชน เนื่องจากมีภารกิจสำคัญคือการจัดการบริการสาธารณะให้แก่คนในท้องที่การได้มาซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (นายก อบจ.) และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ส.อบจ.) มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน แต่ผู้สมัครไม่จำเป็นต้องสังกัดพรรคการเมืองอย่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ทั้งนี้ในการเลือกตั้งนายก อบจ. ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง ส่วนสมาชิก อบจ. ใช้เขตอำเภอเป็นเขตเลือกตั้ง ซึ่งการเลือกตั้งในปี 2563 นี้เป็นการเลือกตั้งเป็นครั้งแรกที่มีการเลือกตั้งท้องถิ่นนับจากรัฐประหารปี 2557 การเลือกตั้ง อบจ. เกิดขึ้นพร้อมกันทั้งประเทศ 76 จังหวัด ประชาชนอายุระหว่าง 18-26 ปี จะได้ใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่น นับจากมีการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งสุดท้ายปี 2555 และมีแคมเปญรณรงค์ระดับชาติเกิดขึ้นกับผู้สมัครเลือกตั้งท้องถิ่น และมีการทำป้ายหาเสียงด้วย “นโยบาย/คำขวัญบรรทัดเดียว” (ประชาชาติธุรกิจ, 2565) ที่ผ่านมามีความพยายามจะแบ่งแยกการทำหน้าที่นายก อบจ.ในฐานะผู้บริหารกับการทำหน้าที่สมาชิกสภา อบจ.ในฐานะฝ่ายตรวจสอบถ่วงดุล ทำให้การเลือกตั้งถูกออกแบบให้มีการเลือกตั้งนายก อบจ.ได้โดยตรงแทนการเลือกสมาชิก อบจ.แบบเก่าแล้วไปโหวตเลือกนายก อบจ.ในภายหลัง ทั้งหมดนี้เป็นเพียงหลักการเพื่อแยกฝ่ายบริหารกับฝ่ายสภา แต่ในข้อเท็จจริงนายก อบจ.จะต้องใช้กลไกความใกล้ชิดผ่านสมาชิก อบจ.แต่ละเขตเพื่อหวังผลในการลงคะแนนเลือกตั้ง ทำให้การตรวจสอบถ่วงดุลไม่มีความเข้มข้น ทำให้นายก อบจ.และสมาชิก อบจ.ต้องสังกัดทีมเดียวกันเพื่อรณรงค์หาเสียง

ดังนั้น หากต้องการกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลที่เข้มแข็ง รัฐบาลหรือผู้เกี่ยวข้องต้องส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสภาประชาชนเพื่อติดตามตรวจสอบเพิ่มเติม ไม่ใช่มอบความไว้วางใจผ่านประชาธิปไตยตัวแทน แต่ควรตั้งสภาประชาชนอีกชั้นเพื่อตรวจสอบผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น หากใช้อำนาจหน้าที่ไม่ถูกต้อง สภาประชาชนสามารถติดตามตรวจสอบได้ ซึ่งอาจจะแก้ไขปัญหาจากข้อจำกัดของโครงสร้างเดิมในการเลือกตั้งนายก อบจ.โดยตรง หลังเลือกตั้งนายก อบจ.เชื่อว่าประชาชนมีความคาดหวังค่อนข้างสูง แต่ปัญหายากใต้การบริหารราชการแบบรัฐรวมศูนย์ นายก อบจ.ยังถูกกำกับอย่างเข้มงวดโดยกลไกของระบบราชการบริหารส่วนภูมิภาคผ่านผู้ว่าราชการ

จังหวัด ดังนั้น ต้องติดตามว่าหากมีนายก อบจ.หน้าใหม่จากคณะกรรมการเมืองได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งก็มีความท้าทายจากการใช้นโยบายใหม่ที่ประกาศไว้ โดยมีหลักการบริหารแนวใหม่เพื่อเกิดความเปลี่ยนแปลง มากกว่าการทำงานภายใต้กฎหรือระเบียบเหมือนการทำหน้าที่ของนายก อบจ.ในกลุ่มการเมืองเดิม ที่ยังยึดหลักการประนีประนอม เพื่อให้ภารกิจทุกอย่างเดินหน้าไปได้ ไม่มีความขัดแย้งหรือโดนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ตรวจสอบ (มติชนออนไลน์, 2565)

การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมาที่ผ่านมามีบ่อยครั้ง พบว่าเกิดจากการปลุกเร้าหรือปลุกระดมให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ทางการเมืองให้กับกลุ่มการเมืองบางกลุ่มมากกว่าจะเกิดจากการปลุกจิตสำนึกประชาชนให้หันมาตื่นตัวสนใจกับปัญหาบ้านเมืองโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตื่นตัวในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจในนโยบายรัฐบาล เนื่องจากรัฐบาลได้รู้ถึงความต้องการของประชาชนผ่านข้อเรียกร้องและข้อเสนอที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความต้องการของประชาชน นอกจากนี้การตื่นตัวทางการเมืองที่ดีต้องคำนึงถึงความเหมาะสม กล่าวคือ ไม่เป็นการตื่นตัวไปตามกระแสจนเกินไปจนทำให้กลายเป็นการปลุกระดมทางการเมืองและก่อให้เกิดวิกฤติความวุ่นวายทางการเมืองของประเทศชาติ ซึ่งพบเห็นได้ในหลายเหตุการณ์ที่ผ่านมาการตื่นตัวทางการเมืองเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งเสริมให้ประชาธิปไตย เกิดความเข้มแข็งได้หากดำเนินการอย่างมีขอบเขตที่เหมาะสมเป็นไปตามกฎกติกาที่ร่วมกันกำหนดไว้ แต่หากการตื่นตัวทางการเมืองมีสูงจนเกินไปจนไม่อยู่ในกรอบกติกาและรัฐบาลไม่สามารถตอบสนองได้ทั้งหมด อาจจะนำไปสู่ความไร้ระเบียบของระบอบประชาธิปไตยได้ในที่สุด

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นจึงทำให้เป็นที่มาของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางที่มีความสำคัญในการนำไปสู่การปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการศึกษาถึงการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ว่ามีระดับมากน้อยเพียงใด และมีกระบวนการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนอย่างไร โดยอาศัยเหตุปัจจัยหรือเงื่อนไขใดที่มีความสัมพันธ์ต่อความตื่นตัวทางการเมืองดังกล่าวตลอดจนสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการเมืองแบบประชาธิปไตยแนวทางการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอันจะนำไปสู่

แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อประยุกต์หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ค่าความเชื่อมั่น 0.96 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมอิทธิบาท 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 400 คน จากประชากรจำนวน 2,610,164 คน โดยผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักพุทธธรรมอิทธิบาท 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้แทนนักการเมืองท้องถิ่น

นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 รูป/คน การเก็บรวบรวมข้อมูล จดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์และนำเสนอต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านสถาบันครอบครัว การตื่นตัวทางการเมืองเริ่มต้นจากครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันที่จะสร้างวิถีทางไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่ยั่งยืน เพราะเป็นหน่วยในการปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ ตั้งแต่เรื่องการเรียนรู้หน้าที่ ความรับผิดชอบ ซึ่งครอบครัวจะช่วยกระตุ้นให้มีการตื่นตัวให้เกิดความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมทางความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ที่แตกต่าง เพื่อให้เกิดความสนใจในการเลือกตั้ง ด้านกลุ่มเพื่อนและชุมชน กลุ่มเพื่อนและชุมชนให้ความสนใจและติดตามข่าวสารและประเด็นสำคัญทางการเมืองผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ มีการพูดคุยแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง แก้ปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างกันด้วยหลักเหตุผลและสันติวิธี เปิดโอกาสให้ท่านและเพื่อนนักศึกษา ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี และแสดงออกได้อย่างอิสระในเชิงสร้างสรรค์ ด้านสถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษาให้ความรู้ถึงสิทธิ 1 เสียงของทุกคนสำคัญอย่างไร การลงพื้นที่ให้ความรู้ ให้กับประชาชน ชาวบ้านได้รับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ ในท้องถิ่น เชิญชวน ประชาชนออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งเพื่อให้เกิดการโปร่งใสและร่วมรณรงค์ให้ชาวบ้านไม่มีการซื้อ สิทธิขายเสียงเป็นแหล่งบ่มเพาะ ความคิดความเชื่อค่านิยมและอุดมการณ์ทางการเมือง ด้านสถาบันสื่อมวลชน การสื่อสารเป็นช่องทางสร้างความรู้ ความเข้าใจ การรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จึงเป็นช่องทางที่สำคัญที่จะให้ประชาชนรับรู้การปฏิบัติการกิจภายในหน่วยงานทุกขั้นตอน เพื่อสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงานให้ประชาชนรับรู้และมีส่วนร่วมในประโยชน์ของตน สื่อมวลชนให้การสนับสนุนด้วยการสื่อข้อมูลที่เป็นประโยชน์ทั้งสองฝ่าย เพื่อให้ประชาชนไว้วางใจและเกิดความความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดติดต่อสื่อสารกับประชาชนในจังหวัดเพื่อแสดงวิสัยทัศน์แนวคิดในการพัฒนาจังหวัดที่เกิดประโยชน์กับทุกคน

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านฉันทะ ให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัยและไม่เลือกปฏิบัติ จัดทำนโยบายเอื้อประโยชน์ต่อประชาชนและให้เกิดประโยชน์สูงสุดปลูกฝังให้ทุกคนปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบด้วยความเต็มใจ ไม่ทำดี ต่อหน้า ไม่หวังผลตอบแทน ให้บริการประชาชนด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้ม แจ่มใส ให้คำแนะนำ ปรีกษา หาแนวทางที่ถูกต้อง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีน้ำใจ สามัคคี ด้านวิริยะ ความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานลงพื้นที่อย่างต่อเนื่องทั้งในช่วงที่มีการเลือกตั้งหรือไม่ก็ทำตาม เพื่อรับฟังปัญหาความเดือดร้อน ให้ความช่วยเหลือและร่วมกิจกรรมของชุมชน มีความกล้าที่จะทำงานนั้น มีจิตใจที่แน่วแน่ มั่นคง ในการสร้างเสริมวิริยะจะต้องสร้างที่ฐานรากของจิตใจ มองเห็นว่าการเป็นสิ่งที่ท้าทาย ใจสู้เมื่อทำแล้วก็จะไม่ท้อถอย นำพาความเจริญมาสู่ประชาชนได้จริง ด้านจิตตะ การเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน ประชาชนพิจารณาคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอย่างจริงจัง สร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนตระหนักรู้ รักและห่วงแทน ในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง รวมถึงเข้าใจโทษของการทุจริต โกงกินคอร์รัปชั่น ซื่อสัตย์ซื่อสัตย์ ตื่นตัวในการติดตามการทำงานของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการปฏิบัติงาน มีความมุ่งมั่น มีสมาธิมั่นคงอยู่กับงานที่ทำงานด้วยความไม่ประมาท ด้านวิมังสา ประชาชนคอยหมั่นสอดส่องการทำงานเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ใคร่ครวญตรวจหาเหตุผล และตรวจสอบข้อบกพร่องในสิ่งที่ทำ มีการวางแผนวัดผล คิดค้น วิธีแก้ไขปรับปรุงงานให้งานก้าวหน้า ให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจสูงสุด สามารถที่จะตรวจสอบได้ทุกกระบวนการการทำงาน ตรวจสอบข้อบกพร่องในงานที่ทำอยู่เสมอ รู้จักค้นคว้า ทดลอง คิดค้น หาทางแก้ไขปรับปรุงงานและวิธีการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ก้าวหน้ายิ่งขึ้นอยู่เสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา การตื่นตัวทางการเมืองเริ่มต้นจากครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันที่จะสร้างวิถีทางไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่ยั่งยืน เพราะเป็นหน่วยในการปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ ตั้งแต่เรื่องการเรียนรู้หน้าที่ ความรับผิดชอบ มีการพูดคุยแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองระหว่างกลุ่มเพื่อน แก้ปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างกันด้วยหลักเหตุผลและสันติวิธี เปิดโอกาสให้ท่านและเพื่อนนักศึกษา ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี และแสดงออกได้ อย่างอิสระในเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ ในท้องถิ่น เชิญชวน ประชาชนออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งเพื่อให้เกิดการโปร่งใสและร่วมรณรงค์ให้ชาวบ้านไม่มีการซื้อ สติхийายเสีย การรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จึงเป็นช่องทางที่สำคัญที่จะให้ประชาชนรับรู้การปฏิบัติการกิจภายในหน่วยงานทุกขั้นตอน เพื่อสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงานให้ประชาชนรับรู้และมีส่วนร่วมในประโยชน์ของตน สื่อมวลชนให้การสนับสนุนด้วยการสื่อข้อมูลที่เป็ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย เพื่อให้ประชาชนไว้วางใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลิต วงษ์สกุล (2564) พบว่า ประชาชนมีการตื่นตัวจากการกล่อมเกลากิจการทางการเมืองด้านสื่อมวลชน สถาบันการเมือง ครอบครัวและเพื่อน ชุมชน โดยการที่ประชาชนได้ความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองในสิทธิหน้าที่ของตน รับรู้ข่าวสาร การมีส่วนร่วมทางการเมือง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ส่งผลให้เกิดการส่งเสริมให้ประชาชนมีการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น ควรส่งเสริมให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยการให้ประชาชนมีความรู้ทางการเมืองได้จากสื่อมวลชน สถาบันการเมือง เมื่อประชาชนได้รับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน หรือสถาบันการเมืองแล้ว ทำให้ประชาชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการเมืองกับครอบครัว ประชาชนมีความรู้ รับรู้ข่าวสารทางการเมืองแล้วประชาชนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ดีขึ้น ส่งผลให้ประชาชนมีการการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ดีและถูกต้อง เพราะเกิดจากมีความรู้ทางการเมืองที่ดี

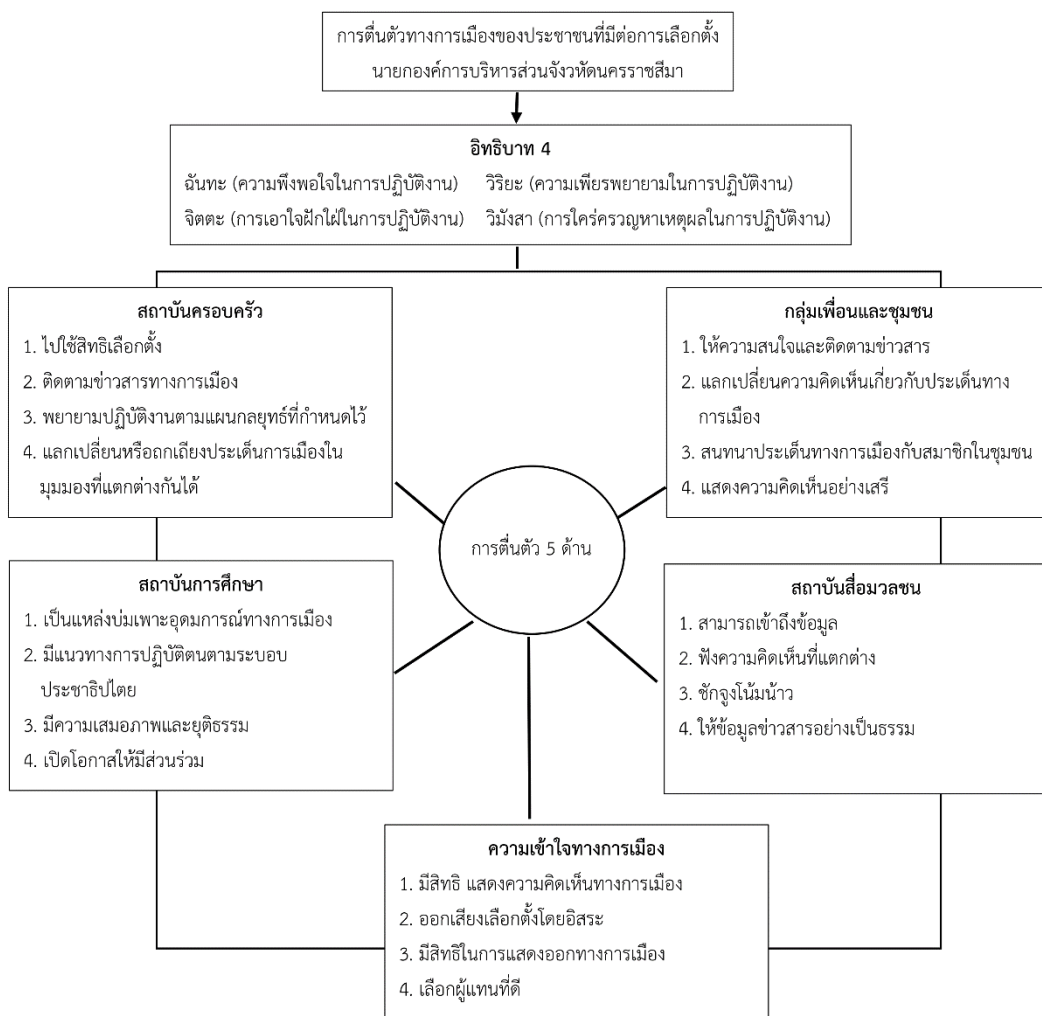
2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ

งานวิจัยของพระมหาชาติ ชาติราชโย (2563) พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตื่นตัวทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัยและไม่เลือกปฏิบัติ จัดทำนโยบายเอื้อประโยชน์ต่อประชาชนและให้เกิดประโยชน์สูงสุดปลูกฝังให้ทุกคนปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบด้วยความเต็มใจ ไม่ทำดี ต่อหน้า ไม่หวังผลตอบแทน ยึดมั่น แจ่มใส ให้คำแนะนำ ปรีกษา หาแนวทางที่ถูกต้อง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีน้ำใจ สามัคคี ด้านวิริยะ ความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานลงพื้นที่อย่างต่อเนื่องทั้งในช่วงที่มีการเลือกตั้งหรือไม่ก็ทำตาม เพื่อรับฟังปัญหาความเดือดร้อน ให้ความช่วยเหลือ การเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน ประชาชนพิจารณาคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอย่างจริงจัง สร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนตระหนักรู้ รักและหวงแหน ในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ใคร่ครวญตรวจหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำ มีการวางแผน วัตถุประสงค์ คิดค้น วิธีแก้ไขปรับปรุงงานให้งานก้าวหน้า ให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจสูงสุด สามารถที่จะตรวจสอบได้ทุกกระบวนการการทำงาน ตรวจสอบข้อบกพร่องในงานที่ทำอยู่ เสมอ รู้จักค้นคว้า ทดลอง คิดค้น หาทางแก้ไขปรับปรุงงานและวิธีการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ก้าวหน้า ยิ่งขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระบุญเพ็ง สิทธิวงษา (2564) พบว่า มีแนวทางพัฒนาการใช้หลักแนวทางการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี คือ จากการสัมภาษณ์ 1) ด้านฉันทะ (ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรใช้ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่พิจารณาในการบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นอย่างรอบครอบและทำการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล 2) ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายาม) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรมีความจริงใจในการบริหารจัดการท้องถิ่นและสร้างเสริมความรับผิดชอบในตัวบุคลากร 3) ด้านจิตตะ (ความตั้งใจในสิ่งที่ทำอยู่) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรมีความเสียสละตั้งใจในการบริหารจัดการท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ขององค์กรเสริมศักยภาพในการบริหารจัดการเสริมสร้างความเข้าใจ 4) ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรองหาเหตุผล) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรใช้สติกำกับในการควบคุมอารมณ์ในการบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายรับผิดชอบร่วมกันเสริมสร้างลักษณะนิสัยในทางบวก

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา” ได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ตามกรอบในแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ คือ การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เป็นการตื่นตัวทางการเมืองโดยเริ่มต้นจากด้านสถาบันครอบครัว ด้านกลุ่มเพื่อนและชุมชน ด้านสถาบันการศึกษา ด้านสถาบันสื่อมวลชน และด้านความเข้าใจทางการเมือง การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด คือ หลักอิทธิบาท 4 คือ 1) ฉันทะ (ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน) 2) วิริยะ (ความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน) 3) จิตตะ (การเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน) 4) วิมังสา (การใคร่ครวญหาเหตุผลในการปฏิบัติงาน)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถาบันการศึกษาควรที่จะเป็นหลัก เป็นจิตวิญญาณประชาธิปไตย ในการให้ความรู้ และชี้แนะเมื่อเกิดความขัดแย้งทางการเมืองและให้ความสนใจติดตามข่าวสารและประเด็นสำคัญ ทางการเมืองผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายให้ประชาชนมีความตื่นตัว ทางด้านการเมืองในประเทศ

2. ชุมชนควรเข้ามามีบทบาทในการเปิดโอกาสการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี หรือจัดกิจกรรมให้กับประชาชนในการสนทนาแบบหลักระบอบประชาธิปไตย ได้อย่างเสรี และแสดงออกได้อย่างอิสระในเชิงสร้างสรรค์ สันติวิธี เพื่อแก้ปัญหาหรือเป็นแนวทาง ในการนำชุมชนให้อยู่ในระบอบประชาธิปไตย และได้้นำการแสดงความคิดเห็นไปพัฒนาปรับใช้ หรือต่อยอดกับชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ครอบครัวและกลุ่มเพื่อนควรมีการเข้าร่วมพูดคุยสนทนาในประเด็นทางการเมือง ในสถานที่ต่าง ๆ ให้ความสนใจติดตามข่าวสาร ประเด็นต่าง ๆ มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง ท้นต่อสถานการณ์และใช้หลักเหตุผลอยู่ในระบอบประชาธิปไตย

2. ชุมชนควรเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี และแสดงออกได้อย่างอิสระ ในเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

เอกสารอ้างอิง

- ชลิต วงษ์สกุล. (2564). การตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร*, 2(1), 1-9
- ประชาชาติธุรกิจ. (2565). *การเมือง เลือกลงนายก อบจ.โคราช*. เข้าถึงได้จาก <https://www.prachachat.net/politics/news-548403>
- พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา. (2562). การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. *วารสารมหาจุฬานาค*, 6(5), 159-170.
- พระมหาชาติ ชาติชโย. (2563). *การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี*. (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มติชนออนไลน์. (2565). *อบจ. สำคัญอย่างไร ทำไมต้องไปเลือกตั้ง*. เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_2493042
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2552). *การเมืองไทยและประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มิสเตอร์ก็อปปี.
- วิสุทธิ โพธิ์แท่น. (2548). *อะไรรนะ..ประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2549). *การเมืองไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมาธรรม.

บวรพัฒน์

Community Development According to Dhammadhipateyya of Local Politicians in Chokchai District Nakhon Ratchasima Province

Pra Prasoet Panyavaro¹ Phonsetthi Wutthipanyaisakun² and Phairat Oebsamrong³

Received: December 20, 2022

Revised: August 06, 2023

Accepted: September 18, 2023

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the general conditions affecting community development of local politicians in Chok Chai District, Nakhon Ratchasima Province; 2) to compare the level of opinions towards community development of local politicians in Chok Chai District, Nakhon Ratchasima Province classified by personal factors; and 3) to present guidelines for community development according to Dhammadhipateyya of local politicians in Chok Chai District, Nakhon Ratchasima Province. It was a mixed methods research. In terms of quantitative research, data were collected from a sample of 396 people using questionnaires. For qualitative research, data were collected using in-depth interviews with 9 key informants. Statistics used were percentage, mean, standard deviation. Data were analyzed using descriptive content analysis. The results of the research found that 1) there was adhering to the principle of the majority of people in administration. There was an understanding of managing work correctly according to management principles. There was community development resulting from the

¹ Sangha in Nakhon Ratchasima Provincial

²⁻³ Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Ratchasima Campus

Corresponding author, e-mail: joybenyapajoy@gmail.com, Tel. 089-9453529

cooperation of both local politicians and the community to solve the problems of the people by adhering to the principle of right rather than adhering to the principle of the majority that was wrong. Management according to management principles helped the work to come out more complete than managing according to the voice of the majority by considering the impact of what was right and beneficial, minimizing the impact that created distress to a minimum; 2) people with different ages, education, occupations, and monthly incomes had opinions on community development according to Dhammadhipateyya of local politicians in Chok Chai District, Nakhon Ratchasima Province, overall and every aspect was different, statistically significant at the 0.05 level; and 3) allocating and sharing subsistence supplies thoroughly to the needy people to be enough to live together, maintaining public benefits, sacrificing and sharing for the benefit of others with kindness. There was no request for compensation or hope for return from work, having a sacrificial spirit, and adhering to people-centered principles.

Keywords: Community Development, Dhammadhipateyya, Local Politician

การพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโขงเจียม จังหวัดนครราชสีมา

พระประเสริฐ ปณฺญาวโร¹ พรเศรษฐี วุฒิปญฺญาอิสกุล² และไพรัตน์ เอ็บสาโรง³

Received: December 20, 2022

Revised: August 06, 2023

Accepted: September 18, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปที่มีต่อการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโขงเจียม จังหวัดนครราชสีมา 2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโขงเจียม จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโขงเจียม จังหวัดนครราชสีมา วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสานวิธีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 396 คน ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 9 รูป/คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า 1) ยึดหลักคนส่วนใหญ่ในการบริหารงานมีความเข้าใจในการบริหารงานให้ถูกต้องตามหลักการบริหารงาน การพัฒนาชุมชนเกิดจากความร่วมมือทั้งจากนักการเมืองท้องถิ่นและชุมชนร่วมแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยยึดถือหลักการที่ถูกมากกว่ายึดหลักคนส่วนใหญ่ที่ไม่ถูกต้อง การบริหารงานตามหลักการบริหารช่วยให้งานนั้นออกมาได้สมบูรณ์ดีกว่าการที่ไปบริหารงานตามเสียงของคนส่วนมาก คำนึงถึงผลกระทบจากสิ่งที่ไม่ถูกต้องเป็นประโยชน์ ลดผลกระทบที่สร้างความเดือดร้อนให้น้อยที่สุด 2) ประชาชนที่มีอายุ

¹ คณะสงฆ์จังหวัดนครราชสีมา

²⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Corresponding author, e-mail: joybenyapajoy@gmail.com, Tel. 089-9453529

การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตย ของนักการเมืองท้องถิ่น ในอำเภอโซ่พิสัย จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) การจัดสรรแบ่งปันปัจจัยยังชีพให้ทั่วถึง แก่คนที่ขาดแคลนยากไร้ ให้เพียงพอที่จะเป็นอยู่ได้ทั่วกัน รักษาประโยชน์ส่วนรวม เสียสละ แบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่นด้วยเมตตา ไม่มีการเรียกร้องสิ่งตอบแทนหรือหวังผลตอบแทนจากการทำงาน มีจิตใจ เสียสละ ยึดหลักประชาชนเป็นศูนย์กลาง

คำสำคัญ: การพัฒนาชุมชน, หลักธรรมาธิปไตย, นักการเมืองท้องถิ่น

บทนำ

การพัฒนาชุมชนจะเจริญหรือเสื่อมถอยของชุมชนนั้น ขึ้นอยู่กับคนในชุมชนเป็นสำคัญ การพัฒนาชุมชนจึงต้องให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา คือ การพัฒนาคนให้มีขีดความสามารถ ในการพัฒนาตนเองและชุมชนให้มีมาตรฐานในการดำรงชีวิตโดยประชาชนเป็นผู้ริเริ่มในการพัฒนา ชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ต้องเกิดจากการร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชนการใช้ ทรัพยากรในชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนและการสนับสนุนส่งเสริมของรัฐบาลอย่าง เหมาะสม การพัฒนาชุมชนจึงต้องพัฒนาคนซึ่งจะต้องให้บุคคลได้รับความยุติธรรม มีอิสรภาพ เสรีภาพ และความเสมอภาคในการดำรงชีวิตในสังคม มุ่งขจัดความขัดแย้งและความเหลื่อมล้ำต่ำสูง ที่เห็นได้ชัดเจนในหมู่มวลชนนั้น การใช้กำลังบังคับเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการ พัฒนา แต่การใช้วิธีการให้การศึกษาและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และการเปิดโอกาสให้ได้แสดง ความคิดความเห็นจะช่วยดึงพลังซ่อนเร้นในตัวคนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และการ พัฒนาจะมีประสิทธิภาพได้ก็จะต้องยึดหลักการรวมกลุ่ม และการทำงานกับกลุ่มเพื่อให้เกิด ความสำเร็จ (พระหมื่น ธีรจิตโต (สีทน), 2561)

ปัญหาที่เกิดขึ้นของการพัฒนาชุมชนเกิดจากสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนจะเห็นได้ จากการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน ส่วนมากการจัดทำกิจกรรมจะไม่มี ความต่อเนื่องหรือมีการต่อยอดของกิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ ซึ่งในช่วงที่จัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ อยู่ในระยะเวลาของโครงการก็มีการพัฒนาไปได้ด้วยดี แต่พอจบโครงการหรือกิจกรรม การพัฒนาก็ หายุดตามไปด้วยจึงกลายเป็นปัญหาของการพัฒนา เพราะเมื่อโครงการจบการพัฒนาย่ก็หายุดตามไป

ด้วย พอเริ่มมีโครงการใหม่เกิดขึ้นการพัฒนายาก็เริ่มเกิดขึ้นใหม่ทำให้การพัฒนาไม่ไปอย่างต่อเนื่องทั้งหมดนี้เกิดจากปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของบุคลากร สิ่งแวดล้อม ความรู้ และงบประมาณ สิ่งที่เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ เรื่องของงบประมาณ เพราะการที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ต้องมีงบประมาณเป็นหลัก รองลงมา คือ บุคลากรในการให้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จึงจะสามารถทำกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์สูงสุด ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาอันท้าทายอย่างยิ่ง โดยวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของคนไทยเริ่มลบลบไป ในอดีตคนไทยอยู่ร่วมกันแบบครอบครัว หมู่บ้าน ชุมชน ที่มีความเอื้ออาทร ถ้อยทีถ้อยอาศัยพึ่งพิงกัน มีความปรองดองสมัคสมานสามัคคีต่อกัน แต่เมื่อสังคมไทยขยายตัวเป็นชุมชนเมือง มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมบริโภคนิยม โดยกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้วิถีชุมชนของคนไทยเปลี่ยนแปลงไป มีลักษณะต่างคนคนต่างอยู่ ขาดการปฏิสัมพันธ์ที่เอื้ออาทรต่อกัน สังคมไทยอ่อนแอลงจากใจผู้ร้ายและภัยยาเสพติดที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้สังคมเสื่อมโทรมและก่อให้เกิดปัญหาขัดแย้งในสังคม ที่ปรากฏให้เห็นทั้งชุมชนเมืองและชนบทไม่เว้นแต่ละวัน ขณะที่นโยบายภาครัฐก็มุ่งเน้นความเจริญของประเทศด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีจำกัด อันเป็นการพัฒนาแบบประเทศที่ไม่สามารถนำพาประเทศให้เข้มแข็งอย่างแท้จริง อันที่จะทำให้นักไทยเข้าถึงการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานการณ์ที่ทรัพยากรโลกเริ่มจำกัด และนับวันยิ่งขาดแคลนมากยิ่งขึ้น ช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวยที่กว้างขึ้น ปัญหาดังกล่าวล้วนแล้วแต่นำไปสู่ความขัดแย้งที่ยากต่อการจัดการ และมีโอกาสที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งและเพิ่มความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น (พระมหาเสรีชน นริสโร และคณะ, 2563)

การพัฒนาชุมชนภายใต้หลักการเมืองท้องถิ่นนั้นชุมชนจะต้องมีการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงด้วยการมีส่วนร่วมจากประชาชนในชุมชนควบคู่กับการดำเนินการตามวิถีแห่งประชาธิปไตย ท้องถิ่นที่เน้นหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่เป็นทั้งหลักการที่สำคัญและกระบวนการแห่งการพัฒนาตลอดจนเป็นหนึ่งในเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วยที่ทุกภาคส่วน ในชุมชนจะต้องมีความศรัทธาและยึดถือสำหรับใช้เป็นกรอบใหญ่ในการเลือกหลักการและวิถีแห่งการปฏิบัติโดยคำนึงถึงการให้ประชาชนในชุมชนเป็นศูนย์กลางนักการเมืองท้องถิ่นเป็นผู้สนองนโยบายที่เกิดขึ้นจากประชาชนในชุมชน นอกจากนี้ปัญหายาจากการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่น คือ ขาดการกระตุ้นหรือสนับสนุนจากองค์กรและสถาบันทางการเมืองที่จะทำ

ประชาชนมีความกระตือรือร้นในการให้ความร่วมมือในการพัฒนา ซึ่งปัญหาทั้งหมดเกิดมาจากบุคคลที่เป็นผู้นำในองค์กรที่ขาดคุณธรรมหรือหลักธรรมที่ใช้ในการบริหารงานในองค์กร

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นควรใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาช่วยในการพัฒนา ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโขงเจียม จังหวัดนครราชสีมา หลักธรรมาธิปไตยที่นำมาใช้ในการพัฒนา ได้แก่ การยึดหลักการที่ถูกมากกว่ายึดหลักคนส่วนมากที่ไม่ถูกต้อง ยึดหลักเหตุผลที่ประกอบด้วยความดีงามรอบด้าน ยึดหลักความจริง ยึดหลักความถูกต้อง ยึดความเป็นธรรม ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม ไม่ยึดกระแสเสียงคนส่วนใหญ่ที่ไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรม และนำหลักสังคหวัตถุ มาประยุกต์ใช้ในการบริหาร หลักสังคหวัตถุ ประกอบด้วย ทาน (การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน) ปิยวาจา (การพูดดีต่อกันให้เกิดความสามัคคี) อตถจริยา (การช่วยเหลือกัน) สมานัตตตา (การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ) ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปที่มีต่อการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโขงเจียม จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโขงเจียม จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโขงเจียม จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโขงเจียม

ชัยจังหวัดนครราชสีมา ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 ค่าความเชื่อมั่น 0.90 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์เป็นผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง จำนวน 396 คน โดยผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนาจำนวน 2 รูป ตัวแทนผู้ประกอบการท้องถิ่นจำนวน 2 คน นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน ตัวแทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 9 รูป/คน ใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์และนำเสนอต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านยึดถือหลักการที่ถูกมากกว่ายึดหลักคนส่วนใหญ่ที่ไม่ถูกต้อง ยึดหลักคนส่วนใหญ่ในการบริหารงานมีความเข้าใจในการบริหารงานให้ถูกต้องตามหลักการบริหารงาน คำนึงถึงผลกระทบจากสิ่งที่จะต้องเป็นประโยชน์ ด้านยึดหลักเหตุผลที่ประกอบด้วย ความดีงามรอบด้าน ปฏิบัติตามกฎหมายและใช้กฎหมายลดความขัดแย้ง ทำงานของตนเองเพื่อประชาชนโดยไม่หวังไหวต่อสิ่งรอบข้างที่มากกระทบ ด้านยึดหลักความจริง ร่วมแก้ไขปัญหาร่วมกัน ไม่ว่างเฉย เพื่อให้เกิดประโยชน์กับชุมชน ด้านยึดหลักความถูกต้อง การดำเนินโครงการต่าง ๆ และกิจกรรมทางการเมืองเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องโครงการที่มีที่เกิดขึ้น เป็นตัวแทนในการเข้าไปบริหารงบประมาณในองค์กรให้เกิดประโยชน์ ด้านยึดความเป็นธรรม ร่วมกับประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองอย่างชอบธรรมและยอมรับผลกระทบอันอาจจะเกิดขึ้น เคารพสิทธิผู้อื่นและมีความเป็นธรรม ด้านยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม การร่วมดำเนินโครงการต่าง ๆ ตามนโยบายที่กำหนดขึ้น เพื่อเกิดประโยชน์ต่อพี่น้องประชาชน ด้านไม่ยึดกระแสเสียงคนส่วนใหญ่ที่

ไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรม ไม่โยนความรับผิดชอบให้กับคนอื่น ยึดมั่นหลักการทำงานเพื่อให้ชุมชนได้รับการพัฒนา เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมตัดสินใจที่ไม่เอินเอียงไปข้างไหน ไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ ไม่เห็นแก่พรรคพวก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่นด้วยเมตตา ไม่มีการเรียกร้องสิ่งตอบแทนหรือหวังผลตอบแทนจากการทำงาน มีจิตใจ เสียสละ ยึดหลักประชาชนเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ พูดจาดี มีอัธยาศัยไมตรีดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุภาพ เรียบร้อย บริหารงานด้วยความมีจิตใจที่ซื่อสัตย์ สุจริต บริหารงานด้วยความยุติธรรมเป็นกลางไม่ลำเอียง ไม่แบ่งพวกแบ่งพวกว่าคนนี้เป็นพวกพ้องของตนหรือเป็นญาติของตน เป็นธรรมแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงานและประชาชนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง

อภิปรายผลผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การมีความรู้ความเข้าใจและยึดถือหลักการที่ถูกมากกว่ายึดหลักคนส่วนใหญ่ที่ไม่ถูกต้อง การยึดหลักเหตุผลที่ประกอบด้วยความดีงามรอบด้านในสังคม การรู้จักยอมรับในการยึดหลักความจริง การยึดหลักความถูกต้อง ยึดความเป็นธรรม ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม และไม่ยึดกระแสเสียงคนส่วนใหญ่ที่ไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรม ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญทั้งสิ้นที่มีต่อ การพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องจากการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญทั้งสิ้นที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน การพัฒนาตนเองและชุมชนให้มีมาตรฐานในการ

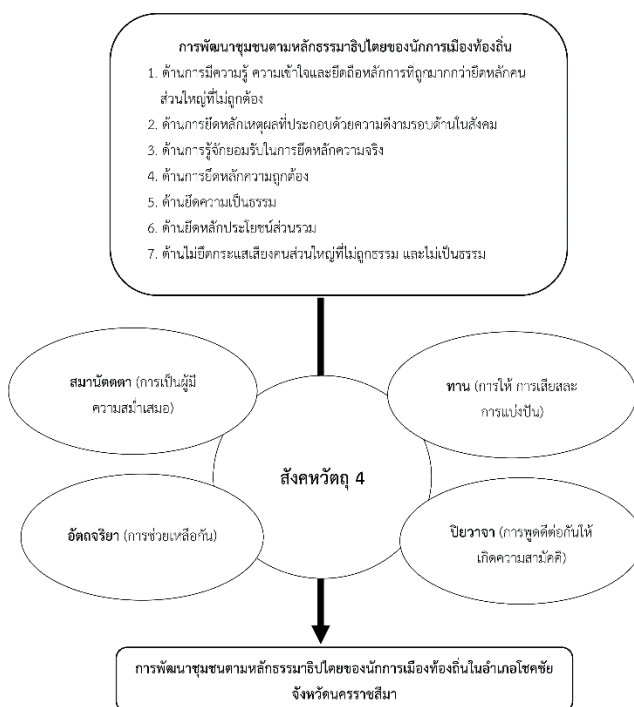
ดำรงชีวิตโดยประชาชนเป็นผู้ริเริ่มในการพัฒนาชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ต้องเกิดจากการร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชนการใช้ทรัพยากรในชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนและการสนับสนุนส่งเสริมของรัฐบาลอย่างเหมาะสม การพัฒนาชุมชนจึงต้องพัฒนาคนซึ่งจะต้องให้บุคคลได้รับความยุติธรรม มีอิสรภาพ เสรีภาพ และความเสมอภาคในการดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระนันทวิสุทธิ จันทสาโร (2560) พบว่า การพัฒนาชุมชนให้มีระเบียบแบบแผนที่ถูกต้อง มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ชุมชนควรมีแหล่งเรียนรู้ และจัดกิจกรรม ไปดูงานที่อื่น เพื่อนำมาพัฒนาชุมชนของตนเอง ควรเปิดโอกาสให้ผู้แสดงความคิดเห็น ได้เสนอความต้องการของชุมชน ประชาชนควรประกอบอาชีพการงานที่เหมาะสมกับสภาพของตัวเองทำอยู่ ควรพัฒนาผู้นำให้สามารถเข้าใจขั้นตอนการพัฒนาชุมชนได้อย่างถูกต้อง รัฐบาลกับประชาชนควรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพื่อพัฒนาพื้นฐานชุมชนให้ อยู่ดี กินดี มีงานทำ ผู้นำควรเปิดใจเป็นกลางมีความเป็นธรรมในการบริหารจัดการ ควรพัฒนาชุมชนให้มีพลังทางกาย ทางใจ และมีครอบครัวที่อบอุ่น เป็นปึกแผ่นตามพื้นฐานสังคม ควรพัฒนาการติดต่อสื่อสารให้เชื่อมโยงกับชุมชนอื่น เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และควรพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนควบคู่กันไปกับด้านอื่น ๆ

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อ การพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลส่งผลต่อระดับความคิดเห็นการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา สุเพียร (2557) พบว่า ครูประถมศึกษาอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาครมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับประชาธิปไตยแบบเป็นทางการในระดับปานกลางและแบบไม่เป็นทางการในระดับมากเมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่าครูประถมศึกษาอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาครมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านอายุระดับการศึกษา และระดับเงินเดือนมีผลทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของครูประถมศึกษาอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านเพศระยะเวลาปฏิบัติงานและแหล่งรับข่าวสารการเมืองไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของครูประถมศึกษา

3. แนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโขกชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า สังคหวัตถุ 4 ด้านทาน (การช่วยเหลือ การแบ่งปัน) ด้านปิยวาจา (การเจรจา การพูดเพื่อให้เกิดความสามัคคี) ด้านอัตถจริยา (การช่วยเหลือกัน) ด้านสมานัตตตา (การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ) สามารถนำมาพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องจาก สังคหวัตถุ เป็นธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน หลักการครองใจคน หลักยึดเหนี่ยวใจกันไว้ วิธีทำให้คนรัก หลักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งเป็นเครื่องประสานใจและเหนี่ยวรั้งใจคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ และทำให้อยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลิษา สมัครพันธ์ (2562) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการนำหลักธรรมมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารควบคู่กันไปกับการบริหารงานในสถานศึกษาในทุกด้าน ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานภายในสถานศึกษานั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโขกชัย จังหวัดนครราชสีมา” ได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ตามกรอบในแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่รับจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นักการเมืองท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตย และนำเสนอแนะนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน
2. นักการเมืองควรประชาสัมพันธ์หรือให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาธิปไตยที่ใช้ในการพัฒนาชุมชนให้แก่ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง เพื่อส่งเสริมเป็นแนวปฏิบัติให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม
3. นักการเมืองท้องถิ่นต้องลงมือพัฒนาชุมชนอย่างจริงจังให้ประชาชนได้มั่นใจถึงความสามารถที่จะพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและมีการพัฒนาตามที่ให้นโยบายไว้แก่ชุมชน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานของรัฐควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามหลักอธิปไตยและนักการเมืองท้องถิ่นสามารถนำความรู้ที่ได้มาไปพัฒนาต่อยอดได้
2. นักการเมืองท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องของทั้งหมด สามารถนำรูปแบบการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยไปจัดทำแผนอบรมสมมนาอย่าง ต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมให้นักการเมืองมีบทบาททางการเมืองเพิ่มขึ้น
3. นักการเมืองท้องถิ่นควรหมั่นประชุมปรึกษารือกับผู้นำชุมชนรับทราบปัญหาการพัฒนาชุมชนนำมาแก้ไข

เอกสารอ้างอิง

- นิตยา สุเพียร. (2557). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร: กรณีศึกษาสถานศึกษาระดับประถมศึกษาอำเภอบ้านแพ้ว. นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- พระนัสทิวส์ จันทสาร. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระมหาเสรีชน นริสโร และคณะ. การพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบสันติสุขตามหลักคำสอนของศาสนา (พุทธ คริสต์ อิสลาม). (รายงานการวิจัย). สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระหมื่น ธีรจิตโต (สีทน). (2561). การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ลิษา สมักรพันธ์. (2562). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

Characteristics of Political Leaders according to Buddhism of the Administrators in Mueang Khong Subdistrict Municipality, Khong District, Nakhon Ratchasima Province

Pra Pitipong Dhammapalo¹ Paiwan Purimart² and Suriya Matham³

Received: December 20, 2022

Revised: August 06, 2023

Accepted: September 18, 2023

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the general conditions of the characteristics of political leaders of the administrators in Mueang Khong Subdistrict Municipality, Khong District, Nakhon Ratchasima Province; 2) to compare the level of opinions towards the characteristics of political leaders of the administrators in Mueang Khong Subdistrict Municipality, Khong District, Nakhon Ratchasima Province classified by personal factors; 3) to present the characteristics of political leaders according to Buddhism of the administrators in Mueang Kong Subdistrict Municipality, Kong District, Nakhon Ratchasima Province. It was a mixed methods research. In terms of quantitative research, data were collected from a sample of 308 people using questionnaires. For qualitative research, data were collected using in-depth interviews with 9 key informants. Statistics used were percentage, mean, standard deviation. Data were analyzed using descriptive content analysis. The results of the research found that 1) characteristics of political leaders

¹ Nakhon Ratchasima Provincial Office of Buddhism

²⁻³ Mahachulalongkornrajavidyalaya Nakhon Ratchasima Campus

Corresponding author, e-mail: joybenyapajoy@gmail.com, Tel. 089-9453529

of the administrators in Mueang Khong Subdistrict Municipality, Khong District, Nakhon Ratchasima Province, overall was at a high level. The averages were arranged from highest to lowest as follows: communication ($\bar{X} = 4.40$, S.D.=0.45), personality ($\bar{X} = 4.37$, S.D.=0.46), morality and ethics ($\bar{X} = 4.33$, S.D.=0.45) responsibility aspect ($\bar{X} = 4.32$, S.D.=0.46) and decision-making aspect ($\bar{X} = 4.29$, S.D.=0.50), respectively; 2) in terms of people with different genders, statuses, occupations, and monthly incomes, there was not a level of opinion on the characteristics of political leaders of the administrators in Mueang Kong Subdistrict Municipality, Kong District, Nakhon Ratchasima Province; and 3) in terms of characteristics of political leaders according to Buddhism of the administrators in Mueang Kong Subdistrict Municipality, Kong District, Nakhon Ratchasima Province, they were loving persons, having kindness and good wishes, sacrificing personal happiness to help co-workers, subordinates throughout the entire population who have suffered to the fullest extent. They loved justice, dedicated to duty, adhered to the principles of reason, correctness, and fairness in management, taking initiative, improving, always changed their thoughts to keep up with the times.

Keywords: Characteristics of Political Leaders, Buddhism, Municipal Administrator

คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารเทศบาลตำบล เมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

พระพิติพงษ์ ธมปาโล¹ ไพวรรณ บุริมาตร² และสุริยะ มาธรรม³

Received: December 20, 2022

Revised: August 06, 2023

Accepted: September 18, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา 2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) นำเสนอคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 308 คน ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 9 รูป/คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{X} = 4.40$, S.D.=0.45) ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.37$, S.D.=0.46) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.33$, S.D.=0.45) ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.32$, S.D.=0.46) และด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.29$, S.D.=0.50) ตามลำดับ 2) ประชาชนที่มีเพศ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับ

¹ คณะสงฆ์จังหวัดนครราชสีมา

²⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Corresponding author, e-mail: joybenyapajoy@gmail.com, Tel. 089-9453529

ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัด นครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน และ 3) คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของ ผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้ที่มีความรัก ความเมตตา ปราณานัติ เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา ตลอดจน ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนอย่างเต็มที่ รักความยุติธรรม อุทิศตนต่อหน้าที่ ยึดถือหลักเหตุผล ความถูกต้อง ความเป็นธรรมในการบริหารจัดการ คิทธิเริ่ม มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงความคิดให้ เท่าทันอยู่เสมอ

คำสำคัญ: คุณลักษณะผู้นำทางการเมือง, พระพุทธศาสนา, ผู้บริหารเทศบาล

บทนำ

เทศบาลถือเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่ใช้ในประเทศไทย ปัจจุบันการปกครอง รูปแบบเทศบาลเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นให้สามารถดำเนินการปกครองตนเองตาม ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเกิดขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโดยเริ่มจากการ จัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพฯพุทธศักราช 2440 มีการตราพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลท่าฉลอม พุทธศักราช 2448 ขึ้นและมีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนถึงปีพุทธศักราช 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการ ปกครอง โดยได้มีการกระจายอำนาจการปกครองที่สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้นและในปีพุทธศักราช 2476 มี การตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล ยกฐานะสุขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาลหลายแห่ง และมีการ แก้ไขเปลี่ยนแปลงยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลหลายครั้งจนในที่สุดได้มีการตราพระราชบัญญัติ เทศบาลพุทธศักราช 2496 ยกเลิกพระราชบัญญัติเดิม ซึ่งมีการแก้ไขครั้งสุดท้าย โดยพระราชบัญญัติ เทศบาล (ฉบับที่ 12) พุทธศักราช 2543 และได้ใช้อยู่จนปัจจุบัน (มรุต วันทนากกร, 2552)

การกำหนดโครงสร้างของเทศบาลในรูปแบบนายกเทศมนตรีนั้น มีโครงสร้างหลักคล้าย กับเทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรี แต่ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารของเทศบาลกับ สภาเทศบาลเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ เทศบาลในรูปแบบนายกเทศมนตรี หัวหน้าฝ่ายบริหาร (นายกเทศมนตรี) และสมาชิกสภาเทศบาล มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรงทั้งคู่ และใน ขณะเดียวกัน นายกเทศมนตรีสามารถมี “ผู้ช่วย” ได้เช่นกัน แต่ผู้ช่วยของนายกเทศมนตรีในรูปแบบ นี้จะไม่เรียกว่า “เทศมนตรี” แต่จะเรียกว่า “รองนายกเทศมนตรี” ซึ่งจำนวนของรอง

นายกเทศมนตรีจะมีได้เท่าใดขึ้นอยู่กับขนาดของเทศบาล นายกเทศมนตรีถือเป็นผู้บริหารเทศบาลที่ถูกกฎหมายกำหนดตามพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 มาตรา 487 ทวิ กำหนดให้ประชาชนในเขตเทศบาลออกเสียงแสดงประชามติเลือกนายกเทศมนตรีหนึ่งคน ซึ่งเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลโดยวิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ และตามหลักเกณฑ์เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (กรมการปกครองท้องถิ่น, 2543)

ปัจจุบันพื้นที่ตำบลเมืองคง มีปริมาณงานที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้นจากการกระจายอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย แต่ทั้งนี้องค์กรจะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้นั้น ผู้นำองค์กร จึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะผู้นำเป็นผู้ที่จะตัดสินใจหาทางออกร่วมกันกับผู้ปฏิบัติงาน ขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ เทศบาลตำบลมีนายกเทศมนตรีเป็นผู้นำจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีภาวะผู้นำ ซึ่งนายกเทศมนตรีจะมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลนั้น ๆ ในการลงสมัครรับเลือกตั้งนั้นก็จะมีผู้คนหลากหลายอาชีพ การศึกษาต่างกัน ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงทำให้ผู้ที่มาดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันจะเห็นได้ว่า นายกเทศมนตรีนั้น เป็นผู้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารและพัฒนาท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นในอดีตถึงปัจจุบัน ความสำคัญของผู้นำไม่ได้ลดน้อยลงแต่ประการใด แต่ในทางตรงกันข้ามกลับมีบทบาทในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น มีอำนาจบริหารจัดการงบประมาณที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามสัดส่วนของงบประมาณจากรัฐบาลและภาษีอากรที่เก็บได้ที่จะโอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบทบาทของนายกเทศมนตรีไม่ได้มีบทบาทแค่พัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าได้แค่นั้น ยังมีบทบาทในการบริหารงาน ด้านงานบุคคล ได้แก่ การออกคำสั่งบรรจุแต่งตั้ง การย้าย การโอน การเลื่อนระดับ การเลื่อนขั้นเงินเดือน การดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ ร้องทุกข์ เป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่นรวมทั้งการแต่งตั้งและให้พ้นจากตำแหน่งต้องเป็นไปตามความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย (จรรยา ศิวานนท์, 2548)

ดังนั้น จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการบริหารงานของเทศบาลในภาพรวมของเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเมื่อผู้นำท้องถิ่น ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยหมายถึง นายกเทศมนตรี มีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน การพิจารณาถึงคุณลักษณะของนายกเทศมนตรี จึงเป็นสิ่งที่ควร

สนใจการจะแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาล จะต้องสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในการเลือกนายกเทศมนตรี เพื่อเป็นตัวแทนของตนให้เข้ามาพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพทุก ๆ ด้าน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้ประชาชนจึงควรมีบทบาทกำหนดลักษณะการได้มาซึ่ง “ผู้นำ” เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารท้องถิ่นในการบริหารงานและพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนทั้งเป็นข้อมูลที่จะนำไปกำหนดวางแผนพัฒนา เผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน องค์กรและบุคคล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพรหมวิหาร 4 ค่าความเชื่อมั่น 0.92 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลเมืองคง ซึ่งมีจำนวน 308 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 1,847 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่

(Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับพรหมวิหาร 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ ผู้แทนการเมืองท้องถิ่น ผู้แทนการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 9 รูป/คน การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D.=0.41) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{X} = 4.40$, S.D.=0.45) ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.37$, S.D.=0.46) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.33$, S.D.=0.45) ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.32$, S.D.=0.46) และด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.29$, S.D.=0.50) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ประชาชนที่มีเพศ สถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ด้านเมตตา เป็นผู้ที่มีความรัก ความเมตตาปรารถนาดี อุทิศตนต่อหน้าที่ ยึดถือ หลักเหตุผล มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงความคิดให้เท่าทันอยู่เสมอ ด้านกรุณา ผู้ที่มีความกรุณา สงสารผู้อื่น มีความตั้งใจจริงที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ส่งเสริม กับบุคลากร คนในชุมชนเทศบาล ไม่ให้เกิดความทุกข์ยาก เป็นกันเองกับประชาชน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้กับประชาชน และชุมชนมีความจริงใจในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ด้านมุทิตา เป็นผู้ที่มีความ

ปรารถนาดี และมีความยินดีเวลาที่เห็นผู้อื่นประสบความสำเร็จ และสนับสนุนให้ผู้อื่นได้บังคับบัญชาในการศึกษาอบรม เพื่อนำมาพัฒนาตนเองและหน้าที่การงาน สนับสนุนส่งเสริมให้บุคคลต่าง ๆ ที่ประสบผลสำเร็จ แสดงความยินดี ให้เกิดกำลังใจแก่ทุก ๆ คน ด้านอุเบกขา เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานด้วยใจเป็นกลางมีความยุติธรรมกับเพื่อนร่วมงานไม่เข้าข้างเจ้าหน้าที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง บริหารงานด้วยความเป็นธรรมไม่เอนเอียง เป็นผู้มีอุเบกขา การวางเฉยต่อสิ่งที่มากระทบ พิจารณาใคร่ครวญด้วยปัญญา มีเหตุผลถูกต้องและเที่ยงธรรม รู้จักวางตัวได้อย่างดี ให้ความยุติธรรมในการบริหารงานทุกด้าน และยินดีต่อคำติชม

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{X} = 4.40$, S.D.=0.45) ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.37$, S.D.=0.46) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.33$, S.D.=0.45) ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.32$, S.D.=0.46) และด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.29$, S.D.=0.50) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัชวาล แก้วกระจาย และวิชิต แสงสว่าง (2565) พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านความไว้วางใจ ด้านความยุติธรรม ด้านความซื่อตรง และด้านความรับผิดชอบ

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ประชาชนที่มีเพศ สถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัชกุล เกตุทอง สุชาดา นันทะไชย และวรรณวิศา คล้ายจำแลง (2564) พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ การศึกษา รายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับพระมหาชินวัฒน์ ธรรมเสฏฐโธ

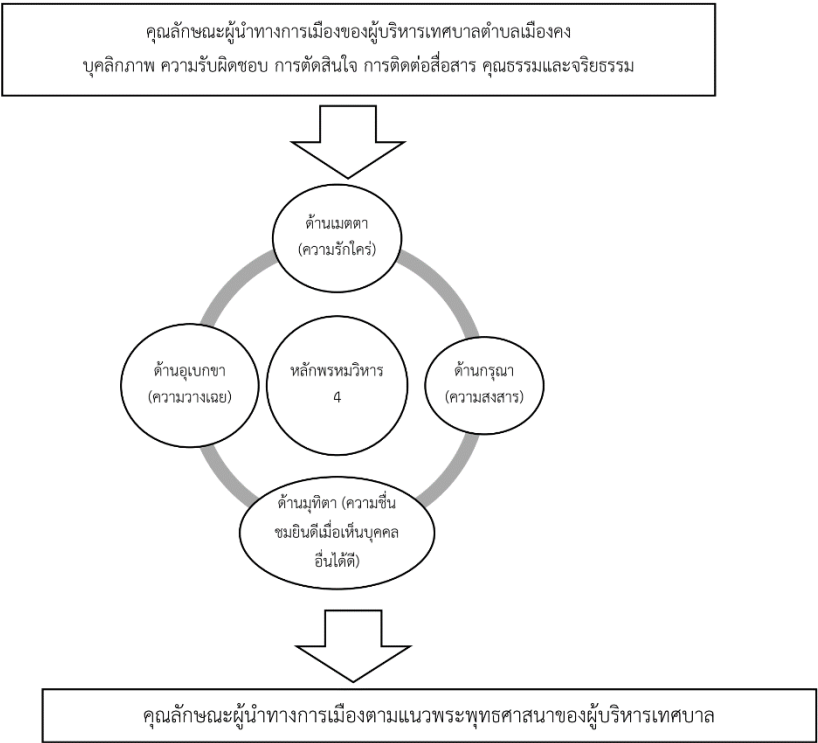
(หาญกุล) (2563) พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ (ต่อเดือน) มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ด้านเมตตา เป็นผู้ที่มีความรัก ความเมตตาปรารถนาดี อุทิศตนต่อหน้าที่ยึดถือ หลักเหตุผล มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงความคิดให้เท่าทันอยู่เสมอ ด้านกรุณา ผู้ที่มีความกรุณา สงสารผู้อื่น มีความตั้งใจจริงที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ส่งเสริม กับบุคลากร คนในชุมชนเทศบาล ไม่ให้เกิดความทุกข์ยาก เป็นกันเองกับประชาชน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้กับประชาชน และชุมชนมีความจริงใจในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ด้านมฤตา เป็นผู้ที่มีความปรารถนาดี และมีความยินดีเวลาที่เห็นผู้อื่นประสบความสำเร็จ และสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาในการศึกษาอบรม เพื่อนำมาพัฒนาตนเองและหน้าที่การงาน สนับสนุนส่งเสริมให้บุคคลต่าง ๆ ที่ประสบผลสำเร็จ แสดงความยินดี ให้เกิดกำลังใจแก่ทุก ๆ คน ด้านอุเบกขาเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานด้วยใจเป็นกลางมีความยุติธรรมกับเพื่อนร่วมงานไม่เข้าข้างเจ้าหน้าที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง บริหารงานด้วยความเป็นธรรมไม่เอนเอียง เป็นผู้ที่มีอุเบกขา การวางเฉยต่อสิ่งที่มากระทบ พิจารณาใคร่ครวญด้วยปัญญา มีเหตุผลถูกต้องและเที่ยงธรรม รู้จักวางตัวได้อย่างดี ให้ความยุติธรรมในการบริหารงานทุกด้าน และยินดีต่อคำติชม ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก พรหมวิหารเป็นธรรมของของผู้เป็นใหญ่ พรหมวิหารเป็นหลักธรรมสำหรับทุกคน เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันวิสา มหารมย์ (2554) พบว่า การบริหารตามหลักพรหมวิหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ผู้บริหารควรมีเมตตาดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความสุขในการทำงาน มีความกรุณาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน จัดสรรงานให้เท่ากัน และเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชามีความทุกข์ ต้องช่วยเหลือและหาวิธีช่วยหรือผ่อนจากหนักให้เป็นเบา มีมฤตาจริงใจต่อความสำเร็จของผู้ใต้บังคับบัญชา อุเบกขาคือความเป็นกลาง ให้กำลังใจกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติหน้าที่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกันไม่รักชอบผู้ใต้บังคับบัญชาคนใดคนหนึ่ง และให้ออกาสสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีความเจริญก้าวหน้า สำหรับแนวทางในการพัฒนาการบริหารงาน ตามหลักพรหมวิหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

ส่วนมากเสนอว่า ควรใช้หลักทางศาสนา โดยให้ผู้บริหารเข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาด้านคุณธรรม และจริยธรรมเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจ สร้างคุณลักษณะให้เกิดจิตสำนึก ของผู้ปฏิบัติงานในการพัฒนาผลของงานมีความจริงใจในการบริหารงานมีความรักในองค์กร

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา” ได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ตามกรอบในแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้นำทางการเมืองสามารถนำข้อมูลไปกำหนดนโยบายคุณลักษณะภาวะผู้นำเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ควรมีความตระหนักต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำที่พึงมีในการปฏิบัติหน้าที่ จึงควรมีการศึกษาเพื่อสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลให้ชัดเจนและต่อเนื่อง
2. ผู้นำทางการเมืองควรนำคุณลักษณะภาวะผู้นำที่กำหนดขึ้นมา ปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมคุณลักษณะของตนเองเพื่อให้บรรลุผลในหน้าที่รับผิดชอบ ควรมีบทบาท สำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้นำทางการเมืองควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ ในตนเอง
2. ผู้นำทางการเมืองควรยึดมั่นในคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ดีต่อไปและเพิ่มเติมในคุณลักษณะที่ยังไม่มี
3. ผู้นำทางการเมืองควรพัฒนาคุณลักษณะตนเองในการบริหาร ซึ่งจะส่งผลให้ผู้นำและบุคลากรในองค์กรได้รับการยอมรับ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครองท้องถิ่น. (2543). พระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496. กรุงเทพฯ : อาสา
รักษาดินแดน.
- จรรยา ศิวานนท์. (2548). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา.
- จิรัชกุล เกตุทอง, สุขาดา นันทะไชย และวรรณวิศา คล้ายจำแลง. (2564). ภาวะผู้นำการ
เปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของ โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 10(4), 271-283.
- ชัชวาล แก้วกระจ่าย และวิจิต แสงสว่าง. (2565). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
มัธยมศึกษา สังกัดศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์,
10(3), 54-67.

พระมหาชินวัฒน์ ธรรมเสฏฐ์ หาญกุล. (2563). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มรุต วันทนากร. (2552). *ประวัติและการพัฒนาเทศบาล*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

วันวิสา มหารมย์. (2554). *การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Development of Performance Competency according to Bala 4 of Wang Wa Subdistrict Municipality personnel, Si Prachan District, Suphan Buri Province

Parinya Warasin¹ Phrakhru Sophonveeranuwat² and Witchugon Nakthon³

Received: January 18, 2023

Revised: August 25, 2023

Accepted: September 06, 2023

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the level of performance competency; 2) to study factors affecting the development of performance competency; and 3) to propose guidelines for developing performance competency according to Bala 4 of Wang Wa Subdistrict Municipality personnel, Si Prachan District, Suphan Buri Province. It was a mixed methods research. Survey research was conducted by distributing the questionnaire to a sample of 367 people using simple random sampling. Statistics used in the research were mean, standard deviation and stepwise multiple regression factor analysis. For a qualitative research, data were collected using in-depth interviews with 9 key informants. Content analysis techniques were used. The results of the research found that 1) overall, human resource development was at a high level. The average value was $\bar{X} = 4.00$, S.D.=0.847. Human resource development according to Bala 4, overall was at a high level. The average value was $\bar{X} = 4.05$, S.D.=0.876 and the development of

¹ Wang Wa Subdistrict Municipality, Si Prachan District, Suphanburi Province

²⁻³ Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: parinya0447@gmail.com, Tel. 087-0440447

performance competency according to Bala 4 of Wang Wa Subdistrict Municipality personnel, Si Prachan District Suphan Buri Province as a whole was at a high level $\bar{X} = 4.07$, S.D.=0.860; 2) human resource development factors consisting of the following components: training aspect, education aspect, and development aspect had a mutual influence on the performance competency development of Wang Wa Subdistrict Municipality personnel, Si Prachan District, Suphan Buri Province at the statistical significance level of 0.01. And variation can be explained by all components of human resource development factors along with explaining the variation at 61.20%, so the hypothesis was accepted; 2.1) factors of Bala 4 consisting of Panya-bala (power of wisdom), Viriya-bala (power of energy) Anavajja-bala (power of faultlessness) Sangaha-bala (power of sympathy) had a mutual influence on the performance competency development of Wang Wa Subdistrict Municipality personnel, Si Prachan District, Suphan Buri Province at the statistical significance level of 0.01 and along with explaining the variation at 61.20%, so the hypothesis was accepted; 2.2) factors in human resource development and Bala 4 factors had a mutual influence on the performance competency development of Wang Wa Subdistrict Municipality personnel, Si Prachan District, Suphan Buri Province at the statistical significance level of 0.01 and the variation of performance competency development of Wang Wa Subdistrict Municipality personnel can be explained jointly up to 90.40%; and 3) guidelines for developing the performance competence of Wang Wa Subdistrict Municipality personnel, Si Prachan District Suphan Buri Province were as follow: insufficient time for personnel development, personnel without development to cover all area, lack of allocation of scholarships for personnel, unequal knowledge bases of personnel.

Keywords: Competency Development, Personnel, Bala 4

การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักพละ 4 ของบุคลากรเทศบาลตำบล วังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ปริญญญา วราสินธุ์¹ พระครูโสภณวีรานุวัตร² และวิชุกร นาคน³

Received: January 18, 2023

Revised: August 25, 2023

Accepted: September 06, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะการปฏิบัติงาน 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงาน และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักพละ 4 ของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ โดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 367 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ปัจจัยการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ $\bar{X} = 4.00$, S.D.=0.847 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพละ 4 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ $\bar{X} = 4.05$, S.D.=0.876 และการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักพละ 4 ของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 4.07$, S.D.=0.860 2) ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีองค์ประกอบคือ ด้านการฝึกอบรม ด้านการศึกษา ด้านการพัฒนา มีอิทธิพลร่วมกันต่อการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และ

¹ เทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

²⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Corresponding author, e-mail: parinya0447@gmail.com, Tel. 087-0440447

สามารถอธิบายความผันแปรโดยองค์ประกอบทั้งหมดของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ร่วมกันอธิบายความผันแปร ได้ร้อยละ 61.20 จึงยอมรับสมมติฐาน 2.1) ปัจจัยหลักพละ 4 มีองค์ประกอบ คือ ด้านปัญญาพละ (กำลังความรู้) ด้านวิริยะพละ (กำลังความเพียร) ด้านวัชชพละ (กำลังความสุจริต) ด้านสังคหพละ (กำลังการสงเคราะห์) มีอิทธิพลร่วมกันต่อการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรได้ร้อยละ 83.80 จึงยอมรับสมมติฐาน 2.2) ปัจจัยด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และปัจจัยด้านหลักพละ 4 มีอิทธิพลร่วมกันต่อการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรผันของการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ถึงร้อยละ 90.40 และ 3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ เวลาในการพัฒนาบุคลากรไม่เพียงพอ บุคลากรได้รับการพัฒนายังไม่ครอบคลุมทุกฝ่าย ขาดการจัดสรรทุนการศึกษาสำหรับบุคลากร บุคลากรมีพื้นฐานความรู้ไม่เท่ากัน

คำสำคัญ: การพัฒนาสมรรถนะ, บุคลากร, พละ 4

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นมีรูปแบบการปกครองที่หลากหลายซึ่งเป็นไปตามความเหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละท้องถิ่น การกระจายอำนาจของรัฐบาลสู่ประชาชนมุ่งหวังให้ผู้นำท้องถิ่นควรมีสมรรถนะความรอบรู้ในการบริหารงานบริหารคนอย่างมืออาชีพ การบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จ บรรลุประสิทธิผล สร้างความรุ่งเรืองเจริญเติบโตให้กับท้องถิ่นมีภาพลักษณ์ที่ดี ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากสาธารณะ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญทุกกลุ่มจึงมีความต้องการผู้นำซึ่งมีความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2557) และมีการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐตามหลักเกณฑ์ของการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

กำหนด อย่างไรก็ดีแม้ว่าผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล คือ “นายกองค์การบริหารส่วนตำบล” จึงถือได้ว่าเป็นตำแหน่งที่สำคัญยิ่ง ต่อการพัฒนางองค์การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด จึงถือเป็นอำนาจหน้าที่ของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ โดยพิจารณาสาเหตุของการพัฒนางองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น มีความล่าช้าไม่ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การยังใช้รูปแบบเดิมในการบริหารจัดการ สาเหตุประการหนึ่ง เกิดจากตัวบุคคล คือ ผู้บริหารยังขาดสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะอื่นๆที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานหรือเพิ่มเติมไม่มีทักษะการบริหารคนและแผนงานการนำเทคโนโลยีการบริหารสมัยใหม่มาปรับใช้ ไม่มีคุณลักษณะของภาวะผู้นำองค์กร ขาดความมั่นใจในตนเองอีกทั้งมีการถ่ายโอนตำแหน่งนักบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากหน่วยงานอื่นยอมทำให้ขาดความรู้ทักษะความเชี่ยวชาญในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยอาจจะกล่าวได้ว่าผู้บริหารสูงสุดขององค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดทักษะของความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ (อัญชลี กองแก้ว, 2561)

จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่มีจำนวนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำนวนมากจำนวนของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีจำนวนมากทำให้มีความหลากหลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรี ในปัจจุบันหลายแห่งยังไม่มีบุคลากรที่มีสมรรถนะเพียงพอที่จะสามารถตอบสนองเป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้การทำการวิจัยเพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรีจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรตามกรอบสมรรถนะกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงน่าจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสบความสำเร็จได้

พระพุทธศาสนาได้แสดงหลักแห่งการบริหารจัดการ ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานอย่างมหาศาล อันสามารถที่จะทำให้งานนั้นบังเกิดประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใดต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า “พละ 4” ซึ่งถือเป็นคำสอนที่มุ่งเน้นพลังคุณธรรม 4 ประการ ที่เกิดจากการประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตหรือประกอบอาชีพการทำงานทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองจนที่จะกระทำในสิ่งใดๆซึ่งจะเกิดประสิทธิผลแก่ตนเอง เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และคนรอบข้าง มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานก็จะ

ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2548) การนำหลักพระ 4 มาพัฒนาสมรรถนะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ดีเพราะพระ 4 เป็นหลักธรรมที่ใช้ในการพัฒนาตนเอง ให้มีพลังในการทำงานเป็นธรรมคำสอนที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ การงาน การศึกษาเล่าเรียน และโดยเฉพาะผู้ที่เป็หน้าหรือผู้นำต่าง ๆ เพื่อสร้างคุณธรรม และพลังที่จะช่วยทำให้การดำเนินงานหรือการทํากิจกรรมเกิดความมั่นใจ และส่งผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักพระ 4 ของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักพระ 4 ของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักพระ 4 ของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 367 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ได้กำหนดไว้ทั้งหมดจำนวน 9 รูป/คน

การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี มีจำนวน 4,382 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณสูตรทาร์โย ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

พื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ เทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดของการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักพละ 4 ของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี” แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล โดยจะเป็นแบบกำหนดคำตอบให้ (Check List) และเติมคำในช่องว่างจำนวน 6 ข้อคำถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการฝึกอบรม 2) ด้านการศึกษา 3) ด้านการพัฒนา จำนวน 12 ข้อ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักพละ 4 แบ่งออกเป็น 4 ด้าน จำนวน 12 ข้อ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพละ 4 เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 21 ข้อคำถาม

วิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนในพื้นที่ พร้อมรับคืนด้วยตนเอง จำนวน 367 ชุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามผล 4 ของเทศบาลตำบลวังหั่ว อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation ของคะแนนจากแบบสอบถามของประชากรกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ปัจจัยการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Multiple regression Stepwise) สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของเทศบาลตำบลวังหั่ว อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 พระสงฆ์จำนวน 1 รูป กลุ่มที่ 2 ข้าราชการประจำ จำนวน 7 ท่าน กลุ่มที่ 3 ผู้นำชุมชน จำนวน 1 ท่าน รวม 9 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้เครื่องมือสำรวจข้อมูลเชิงประจักษ์แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาสมรรถนะตามของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักผล 4 ของเทศบาลตำบลวังหั่ว อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี มีสาระสำคัญของการสัมภาษณ์

วิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 9 รูป/คน ในตำบลวังหั่ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อขออนุญาตในการสัมภาษณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากคำสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังหั่ว อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม

(n=367)

การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงาน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.07	0.870	มาก
2. การบริการดี	4.06	0.863	มาก

การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงาน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ	4.10	0.830	มาก
4. การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม	4.10	0.826	มาก
5. การทำงานเป็นทีม	4.05	0.902	มาก
6. ความเข้าใจองค์กรและระบบราชการ	4.06	0.872	มาก
7. ภาวะผู้นำ	4.08	0.857	มาก
ภาพรวม	4.07	0.860	มาก

ระดับการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักผล 4 ของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.07$, S.D.=0.860) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ มีการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และการสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ($\bar{X} = 4.10$, S.D.=0.830) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.857) อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.05$, S.D.=0.902) อยู่ในระดับมาก

2. สรุปผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

2.1 ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นตัวแปรอิสระ ซึ่งมีองค์ประกอบคือ ด้านการฝึกอบรม, ด้านการศึกษา, ด้านการพัฒนา มีอิทธิพลร่วมกันต่อการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นตัวแปรตาม ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยองค์ประกอบทั้งหมดของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ร่วมกันอธิบายความผันแปรของการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ร้อยละ 61.20 จึงยอมรับสมมติฐาน

2.2 ปัจจัยหลักผล 4 เป็นตัวแปรอิสระ ซึ่งมีองค์ประกอบคือ ด้านปัญญาพละ (กำลังความรู้) ด้านวิริยะพละ (กำลังความเพียร) ด้านวัชชพละ (กำลังความสุจริต) ด้านสังคพละ (กำลังการสงเคราะห์) มีอิทธิพลร่วมกันต่อการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นตัวแปรตาม ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

0.01 โดยองค์ประกอบทั้งหมดของปัจจัยหลักผล 4 ร่วมกันอธิบายความผันแปรของการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ร้อยละ 83.80 จึงยอมรับสมมติฐาน

2.3 ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และปัจจัยหลักผล 4 มีอิทธิพลร่วมกันต่อการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยที่ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และปัจจัยผล 4 สามารถร่วมกันอธิบายความแปรผันของการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ถึงร้อยละ 90.40 และเมื่อพิจารณาอิทธิพลเป็นรายปัจจัย พบว่า ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β_1) เท่ากับ 0.395 และปัจจัยหลักผล 4 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ 0.676

ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และปัจจัยหลักผล 4 ทั้ง 2 ปัจจัย มีอิทธิพลร่วมกันต่อการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นผลให้เกิด การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ดังต่อไปนี้

การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี มีรายละเอียดดังนี้

ความรู้ บุคลากรมีความรู้ตรงสายงาน บุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง บุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ในระดับที่สูงขึ้น บุคลากรมีวุฒิการศึกษาสูงขึ้น บุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับธรรมะ

ความสามารถ บุคลากรมีความสามารถในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ บุคลากรมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา บุคลากรมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม

ทักษะ บุคลากรมีทักษะในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อปฏิบัติงาน บุคลากรมีทักษะในการแก้ไขปัญหา บุคลากรมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ บุคลากรมีทักษะในการสื่อสาร

3. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ เวลาในการพัฒนาบุคลากรไม่เพียงพอ บุคลากรได้รับ

การพัฒนายังไม่ครอบคลุมทุกฝ่าย ขาดการจัดสรรทุนการศึกษาสำหรับบุคลากร บุคลากรมีพื้นฐานความรู้ไม่เท่ากัน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ขาดการประยุกต์กิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมให้บุคลากรทุกศาสนาเข้าร่วมได้ บุคลากรขาดแรงจูงใจในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ควรมีการจัดสรรเวลาในการพัฒนาบุคลากรให้เหมาะสม ควรกำหนดให้ทุกฝ่ายเข้ารับการพัฒนาย่างทั่วถึง ควรมีการจัดสรรทุนสำหรับการศึกษาของบุคลากร ควรพัฒนาบุคลากรโดยเริ่มจากการปรับพื้นฐานความรู้ให้เท่าเทียมกัน ควรพัฒนาบุคลากรด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประยุกต์กิจกรรมการพัฒนาบุคลากรตามหลักไตรสิกขาโดยให้บุคลากรทุกศาสนาเข้าร่วมกิจกรรมได้ ควรสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรสนใจและใส่ใจในการพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณธรรมจริยธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี มีประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม เฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการฝึกอบรม ฝึกอบรมทักษะในการปฏิบัติงาน ฝึกอบรมระเบียบวินัย ฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม มีการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของบุคลากร จัดให้มีระบบบริหารจัดการความรู้ในองค์กร จัดกิจกรรมเสริมความรู้ในการปฏิบัติงาน จัดสรรทุนสำหรับการศึกษาของบุคลากร และพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน จัดโครงการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐชนันต์ อยู่สีมารักษ์ (2561) พบว่า รูปแบบด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย ปัจจัยที่สำคัญคือ หลักพะ 4 ได้แก่ ปัญญาพะ, วิริยะพะ, วัชชพะ, สังคหพะ ซึ่งหลักพะ 4 นี้ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แสดงให้เห็นว่าหลักพะ

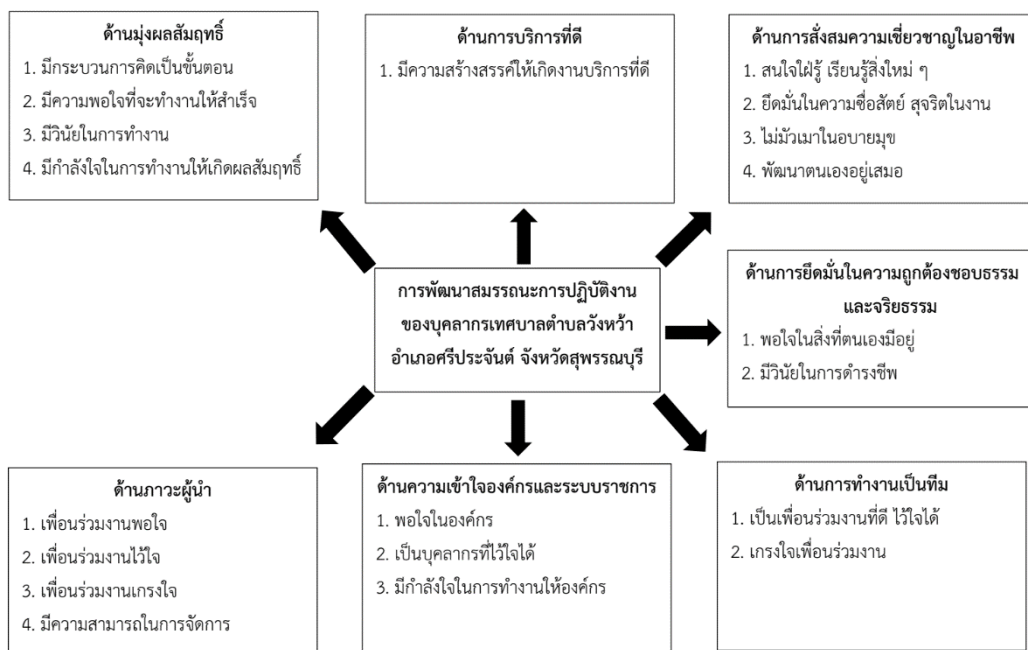
4 เป็นปัจจัยที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาองค์กร และมีผลต่อประชาชน และสังคมโดยรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรณัฐ โรจนประภาวิ (2561) พบว่า การวิเคราะห์หลักพุทธธรรม คือ หลักพระ 4 ซึ่งสอดคล้องกับโลกยุคข้อมูลข่าวสารที่ต่อมาจากโลกทุนนิยมนี้มาก เพราะเป็นหลักที่มีเป้าหมายปรองดองนำพาไปสู่สันติสุขตามหลักอรรถปริวรรตด้วยการใช้ปัญญาในระดับประสบการณ์ตรงที่ถูกต้องไว้มากกว่าปัญญาในระดับการจำ หรือการคิดคำนวณ ทั้งยังมีหลักยึดด้านความกล้ากระทำการสิ่งถูกต้องที่พิจารณาดีแล้ว กับหลักความเพียรไม่ท้อถอยในการไปสู่เป้าหมายทำให้พระ 4 นี้เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการสร้างสังคมแห่งสัมมาปัญญาตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ส่วนผลการศึกษาในส่วนการสังเคราะห์การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการสร้างสังคมแห่งสัมมาปัญญาขึ้นในประเทศไทยจากการค้นคว้าหลักคุณธรรมแม่บท 4 ประการ และหลักขุมพลังปฏิบัติคุณธรรมแล้วนำมาสังเคราะห์กับหลักธรรมพระ 4 แล้วจะเห็นความสอดคล้องเป็นเนื้อเดียวกัน คือเป็นลำดับกันไปจากวิสัยทัศน์ในพระ 4 ไปสู่นโยบายในคุณธรรมแม่บท และขับเคลื่อนด้วยขุมพลังปฏิบัติคุณธรรมอันเป็นเสมือนแผนงาน เพื่อจะนำไปสู่การค้นหาแนวทางหรือแผนงาน โครงการ กิจกรรม ในการสร้างสังคมแห่งสัมมาปัญญาในประเทศไทย

3. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักพระ 4 ของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักพระ 4 ของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย ควรมีการจัดสรรเวลาในการพัฒนาบุคลากรให้เหมาะสม ควรถูกกำหนดให้ทุกฝ่ายเข้ารับการพัฒนาอย่างทั่วถึง ควรมีการจัดสรรทุนสำหรับการศึกษาของบุคลากร ควรพัฒนาบุคลากรโดยเริ่มจากการปรับพื้นฐานความรู้ให้เท่าเทียมกัน พัฒนาบุคลากรด้านคุณธรรมจริยธรรมหรือประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประยุกต์กิจกรรมการพัฒนาบุคลากรตามหลักไตรสิกขาโดยให้บุคลากรทุกศาสนาเข้าร่วมกิจกรรมได้ ควรสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรสนใจและใส่ใจในการพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณธรรมจริยธรรม

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักพระ 4 ของบุคลากรเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยทุก

ประการ และได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมทั้งสรุปผลของการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นได้ทำการสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารเทศบาลตำบลวังห้วควรมีนโยบายการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลตำบลวังห้ว ยังมีปัญหาในเรื่องของการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรให้ครบทุกฝ่าย ดังนั้นจึงควรมีนโยบายในการผลักดันให้บุคลากรได้รับการอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างทั่วถึง

2. ผู้บริหารเทศบาลตำบลวังห้วควรมีนโยบายการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าขาดการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษาของบุคลากรใน

ระดับที่สูงขึ้นไป ดังนั้นจึงควรมีนโยบายในการส่งเสริมการศึกษาให้บุคลากรได้มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษาพัฒนาการศึกษาของตนให้สูงขึ้น

3. ผู้บริหารเทศบาลตำบลวังห้วควรมีนโยบายการอบรมส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรของเทศบาลตำบลวังห้ว บุคลากรยังไม่เข้าใจและยังขาดความรู้และความเข้าใจ และแรงจูงใจในการพัฒนา จึงควรมีนโยบายในการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการอบรมพัฒนาคนทุกคน โดยอาจมีรางวัลหรือสิ่งตอบแทนเป็นแรงจูงใจ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาผลักดันให้บุคลากรทุกฝ่ายได้รับการอบรมอย่างทั่วถึง โดยแบ่งกิจกรรมการฝึกอบรมและพัฒนาออกเป็นรุ่น เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายสามารถเข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาได้ตามสะดวก

2. จัดสรรงบประมาณประจำปีในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาสำหรับบุคลากรโดยจัดตั้งทุนสำหรับการศึกษาให้บุคลากรสามารถสอบชิงทุนหรือยืมทุนการศึกษาโดยทำงานเป็นผลตอบแทน เพื่อเป็นการดึงดูดและสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในพัฒนาการศึกษาของตน และสร้างความผูกพันต่อองค์กร

3. ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จัดหารางวัลหรือสิ่งตอบแทน เช่น สิ่งของ ค่าตอบแทน หรือความคาดหวังในตำแหน่งงานที่สูงขึ้น ให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

ณัฐชนันต์ อยู่สีมารักษ์. (2561). รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษาของรัฐสังกัดกรุงเทพมหานคร. (ดุชนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุชนิพนธ์บัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2548). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ : บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้งแมส โปรดักส์ จำกัด.

- วีรณัฐ โรจนประภา. (2561). การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสังคมแห่งสัมมาปัญญาในประเทศไทย. วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 12(3), 217-231.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2557). กฎหมายการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- อัญชลี กองแก้ว. (2561). การพัฒนาสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารเทศบาลตำบลบางละมุง จังหวัดชลบุรี. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Development of Mathematics Skill Exercises in Online Learning Management by Using Zoom Application on Ratios and Percentages to Develop Mathematical Problem-Solving Skills of Matthayomsuksa 1 Students

Sureerat Palakate¹

Received: December 28, 2022

Revised: August 05, 2023

Accepted: September 18, 2023

Abstract

The objectives of this research article were 1) to create and find the effectiveness of a Mathematics Skills Exercises on Ratios and Percentages Matthayomsuksa 1 to have efficiency according to the standard criteria of 80/80; 2) to compare the learning achievement of Matthayom 1 students before and after using the Mathematics Skills Exercises on Ratios and Percentages Matthayomsuksa 1; and 3) to study the satisfaction of Matthayomsuksa 1 students of Wat Chumphon Khiri Municipality School towards learning by using Mathematics Skills Exercises on Ratios and Percentages Matthayom 1. The sample used in this study was Matthayomsuksa 1/2 students who were studying in the second semester of the academic year 2021 of Wat Chumphon Khiri Municipality School under Mae Sot Municipality, Mae Sot District, Tak Province. A total of 38 people was obtained by random sampling. The tools used in the study consisted of (1) Mathematics Skills Exercises on Ratios and Percentages Matthayomsuksa 1, 5 volumes; (2) learning

¹ Chompolciri Municipal School

Corresponding author, e-mail: peeradone3@gmail.com, Tel. 096-6756539

achievement test, 30 questions, with difficulty level values ranging from 0.50-0.71, discriminatory power values ranging from 0.43-0.71, and test reliability values equal to 0.82; and (3) in terms of questionnaire on satisfaction of Matthayomsuksa 1 students towards learning using Mathematics Skills Exercises on Ratios and Percentages Matthayomsuksa 1, 10 items, data collection and analysis used computer programs to find statistical values, such as percentages, averages, standard deviations, and t test. The results of the research found that 1) Mathematics Skill Exercises on Ratios and Percentages of Matthayomsuksa 1 students had an efficiency of 86.94/83.64, which met the criteria of 80/80; 2) student learning achievement of Matthayomsuksa 1 students studied with Mathematics Skills Exercises on Ratios and Percentages Matthayomsuksa 1 had higher scores after studying than before studying with statistical significance at the .05 level; 3) Matthayomsuksa 1 students of Wat Chumphon Khiri Municipality School satisfied with learning using Mathematics Skills Exercises on Ratios and Percentages Matthayom 1 were at the higher level ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.60)

Keywords: Mathematics Skills Exercises, Mathematical Problem Solving Skills, Online Learning Management

การพัฒนาแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์โดยใช้ Application Zoom เรื่องอัตราส่วนและร้อยละเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สุรวิรัตน์ พลาเกตุ¹

Received: December 28, 2022

Revised: August 05, 2023

Accepted: September 18, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดชุมพลคีรี ต่อการเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาลวัดชุมพลคีรี สังกัดเทศบาลนครแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 38 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย (1) แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 เล่ม (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ โดยมีค่าระดับความยากตั้งแต่ 0.50-0.71 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.43-0.71 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.82 และ (3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 ข้อ ทำการเก็บรวบรวม

¹ โรงเรียนเทศบาลวัดชุมพลคีรี

ข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์หาค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการวิจัย พบว่า 1) แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.94/83.64 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดชุมพลคีรี มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมากขึ้นไป ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.60)

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์, ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์, การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และตัวชี้วัด ซึ่งจะระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้ และปฏิบัติได้ รวมทั้งได้ระบุคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มุ่งให้ผู้เรียน สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมือง

ไทยและพลเมืองโลก โดยกำหนดสมรรถนะที่สำคัญ 5 ประการ เพื่อให้เกิดกับผู้เรียน คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี การจัดการเรียนรู้พื้นฐานยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และสามารถพัฒนาตนเองได้ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนกระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม โดยจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) อุษณีย์ เสือจันทร์ (2553) ได้กล่าวว่า แบบฝึกช่วยในการฝึกเสริมทักษะ ทำให้จดจำเนื้อหาได้คงทน มีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน สามารถนำมาแก้ปัญหาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มได้ดี ผู้เรียนสามารถนำมาทบทวนเนื้อหาบทเรียนได้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าของตน เป็นเครื่องมือที่ครูผู้สอนใช้ประเมินผลการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ว่านักเรียนเข้าใจมากน้อยเพียงใด การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ ได้มีผู้สนใจนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนดังปรากฏจากผลการศึกษาค้นคว้าที่สนับสนุนให้เห็นว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเป็นวิธีการสอนที่ช่วยทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีความคงทนในการเรียนรู้ ดังเช่นผลการศึกษาค้นคว้าของทักษิณ เวียงยา (2553); ประเทือง บุญพรหม (2553); กรวิกา กาดืบ (2554); พุทธทรง พนมมิตร (2554); รวงทอง บางจัน (2544); เป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้ศึกษาในฐานะครูผู้สอนคณิตศาสตร์สนใจที่จะพัฒนาแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นเนื้อหาที่เป็นทักษะพื้นฐานสำคัญของคณิตศาสตร์ที่จะนำไปใช้เรียนรู้เนื้อหาอื่นในระดับสูงขึ้นไป การนำแบบฝึกทักษะมาใช้ในการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จะทำให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียน เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอย่างแน่นอน เพราะเนื้อหารายวิชาคณิตศาสตร์ มีลักษณะค่อนข้างเป็นนามธรรม เข้าใจได้ยาก ครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เข้าใจได้ง่าย และน่าสนใจสำหรับผู้เรียน ทำให้การเรียนการสอนคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีความคงทนในการเรียนรู้ อีกทั้งเป็นการพัฒนาการศึกษาของไทยให้ก้าวหน้าสืบต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องอัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องอัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดชุมพลคีรีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องอัตราส่วนและร้อยละชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นำแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นไปดำเนินการหาประสิทธิภาพเพื่อหาข้อบกพร่องและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ตามสูตร E_1/E_2 (สมนึก ภัททิยธนี, 2553) โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ทดลองแบบรายบุคคลหรือแบบเดี่ยว (1 : 1) ผู้รายงานนำแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดชุมพลคีรี สังกัดเทศบาลนครแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกผู้เรียนที่มีระดับผลการเรียนรู้ในขั้นสูง ปานกลาง และต่ำ อย่างละ 1 คน รวม 3 คน ผู้รายงานคอยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมในการเรียนของนักเรียน เพื่อดูความเหมาะสมของการใช้ภาษา เนื้อหา เวลา และกิจกรรมการเรียนรู้ จากการทดลองรายบุคคลพบว่า มีข้อบกพร่องบางประการ เช่น ความถูกต้องของคำถาม คำสั่ง ความชัดเจนของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาพประกอบ จากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบระหว่างเรียน และแบบทดสอบหลังเรียนในแบบฝึกทักษะ และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปคำนวณหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ได้ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 78.78/84.44 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์จึงนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

ขั้นที่ 2 ทดลองแบบกลุ่ม (1 : 10) ผู้รายงานนำแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดชุมพลคีรี สังกัดเทศบาลนครแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และไม่ใช่ นักเรียน รายเดิมที่ทดลองเป็นรายบุคคล โดยเลือกผู้เรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ อย่างละ 3 คน รวม 9 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้จากการทดลองกลุ่มย่อย พบว่า ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้พอดีกับเวลาที่กำหนดไว้ คำถาม ที่ใช้ ความชัดเจนของเนื้อหา ความเหมาะสมภาพประกอบ และผลการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะ (E_1/E_2) ครั้งที่ 2 มีค่าเท่ากับ 79.67/83.33 นำผลไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้สมบูรณ์มากขึ้นก่อนนำไปทดลองใช้ครั้งต่อไป

ขั้นที่ 3 ทดลองภาคสนาม (1: 100) ผู้รายงานนำแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้ปรับปรุงจากการทดลองครั้งที่ 2 ไปทำการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ก่อนนำไปใช้จริง โดยทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนเทศบาลวัดชุมพลคีรี สังกัดเทศบาลนครแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 39 คน โดยเลือกผู้เรียนที่มีผลการเรียนคละกันและดำเนินการเช่นเดียวกับการทดลองแบบกลุ่ม ผลการทดลองพบว่า แบบฝึกทักษะมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 84.84/81.75 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และจากผลการทดลองในขั้นนี้พบว่านักเรียนสามารถทำแบบฝึกทักษะได้ดี นักเรียนมีความสนุกสนานในการเรียนและชอบเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ หลังจากแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผ่านการทดลองหาประสิทธิภาพ และพบว่าแบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพตรงไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว ผู้รายงานจึงนำแบบฝึกทักษะไปใช้จริงกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 38 คนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เป็นข้อสอบคนละฉบับ ฉบับละ 30 ข้อ โดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ได้มาจากการสลับข้อ หรือสลับตัวเลือกจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนซึ่งผู้รายงานได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีและวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ การสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบอิงเกณฑ์ของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) คู่มือครู การวัดและประเมินผล กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

2.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา สาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยสร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบ ใช้เป็นหลักยึดในการออกข้อสอบ กำหนดพฤติกรรมที่จะวัดด้านความรู้ ตามกระบวนการเรียนรู้ใหม่ของบลูมในระดับต้นถึงระดับกลาง ได้แก่ จำและเข้าใจ ระดับกลางได้แก่ การประยุกต์ใช้ โดยแบ่งพฤติกรรมการวัดดังนี้

1) จำ (Remembering) หมายถึง ความสามารถในการระลึกได้ ระบุดี บอกรได้ เช่น บอกความหมายของคำหรือคำจำกัดความ บอกสถานที่และเหตุการณ์ต่าง ๆ

2) เข้าใจ (Understanding) หมายถึง ความสามารถในการแปลความหมาย ยกตัวอย่าง สรุป อ้างอิง จัดกลุ่ม จัดหมวดหมู่ เช่น เล่าเรื่องย่อ สรุปเรื่อง เรียงลำดับเหตุการณ์ ของเรื่อง และบอกแนวคิดของเรื่อง

3) ประยุกต์ใช้ (Applying) หมายถึง ความสามารถในการนำไปใช้ ประยุกต์ใช้แก้ปัญหา เช่น นำแนวคิด ข้อคิด ถ้อยคำและประโยคในเรื่องไปใช้ประโยชน์และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

2.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบชนิด (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก 1 ฉบับ จำนวน 40 ข้อ

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และความเหมาะสม ด้านการใช้ภาษา โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาคือ

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

ให้คะแนน -1 เมื่อเห็นว่าข้อสอบนั้นวัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

2.6 นำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยพิจารณาข้อทดสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 เป็นข้อ

ทดสอบ ที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2553) โดยผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อสอบทั้งฉบับจำนวน 40 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 หมายความว่าข้อทดสอบทั้ง 40 ข้อ มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาเพราะวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการจริง

2.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนเทศบาลวัดชุมพลคีรี สังกัดเทศบาลนครแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 39 คน ที่เคยศึกษาเรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ มาแล้ว หลังจากทีนักเรียนได้ผ่านการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.8 นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยเกณฑ์ความยากของข้อสอบกำหนดไว้ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และเกณฑ์อำนาจจำแนกของข้อสอบกำหนดไว้ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ได้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ ผลการหาค่าระดับความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า มีค่าระดับความยากตั้งแต่ 0.50-0.71 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.43-0.71

2.9 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.84 แสดงว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีคุณภาพ สามารถนำไปใช้วัดความรู้ของนักเรียนได้จริง

2.10 จัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนเทศบาลวัดชุมพลคีรี สังกัดเทศบาลนครแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 38 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้

1.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.1 ศึกษาการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจจากตำราการประเมินผล การเรียนรู้และการวิจัยเบื้องต้นของบุญชม ศรีสะอาด (2560) และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 ศึกษาหลักสูตร คู่มือการวัดผลประเมินผล ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)

3.3 กำหนดรูปแบบคำถามที่ครอบคลุม 6 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล

3.4 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับจำนวน 10 ข้อ

3.5 แบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของคำถามแต่ละข้อ และความเหมาะสมในการใช้ภาษา แล้วนำมาหาค่าความพึงพอใจ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ

3.6 นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง ผลปรากฏว่าข้อคำถามผ่านเกณฑ์ทั้ง 10 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 ขึ้น แสดงว่าแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้รายงานสร้างขึ้นมีคุณภาพและเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้รายงานได้แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในบางประเด็น ได้แก่ การเขียนข้อความ ภาษาที่ใช้บางข้อยังไม่ชัดเจน ผู้รายงานจึงแก้ไขตามคำแนะนำจนสมบูรณ์ถูกต้อง

3.7 นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาลวัดชุมพลคีรี สังกัดเทศบาลนครแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 38 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

สรุปผลการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.94/83.64 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดชุมพลคีรี มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมากขึ้นไป ($\bar{X} = 3.96$, S.D.=0.60)

อภิปรายผลการวิจัย

เสนอเป็นความเรียงและให้เชื่อมโยงกับผลการวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน

1. แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 86.94/83.64 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ทั้งนี้เพราะการสร้างแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่ผู้รายงาน ได้ศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวกับแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ การวัดและการประเมินผล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางต่อการสร้างแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ หลังจากนั้นดำเนินการสร้างแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยดำเนินการตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นระบบ และก่อนที่จะนำแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้รายงานได้มีการตรวจสอบเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยทำการทดลองรายบุคคล จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษาเนื้อหา กิจกรรม สื่อ เวลา และปัญหาที่พบในการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ พร้อมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก จำนวน 10 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ทั้ง 5 เล่ม ประสิทธิภาพโดยรวมมีค่า 79.67/83.33 ยังไม่เป็นที่น่าพอใจตามที่ตั้งไว้ จากนั้นนำแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์มาทดลองใช้กับนักเรียนเป็นการทดลองภาคสนามจำนวน 36 คน พบว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพ 84.84/81.75 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณ สิงหนวัฒน์ และคณะ (2558) พบว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยการใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.42/86.22 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

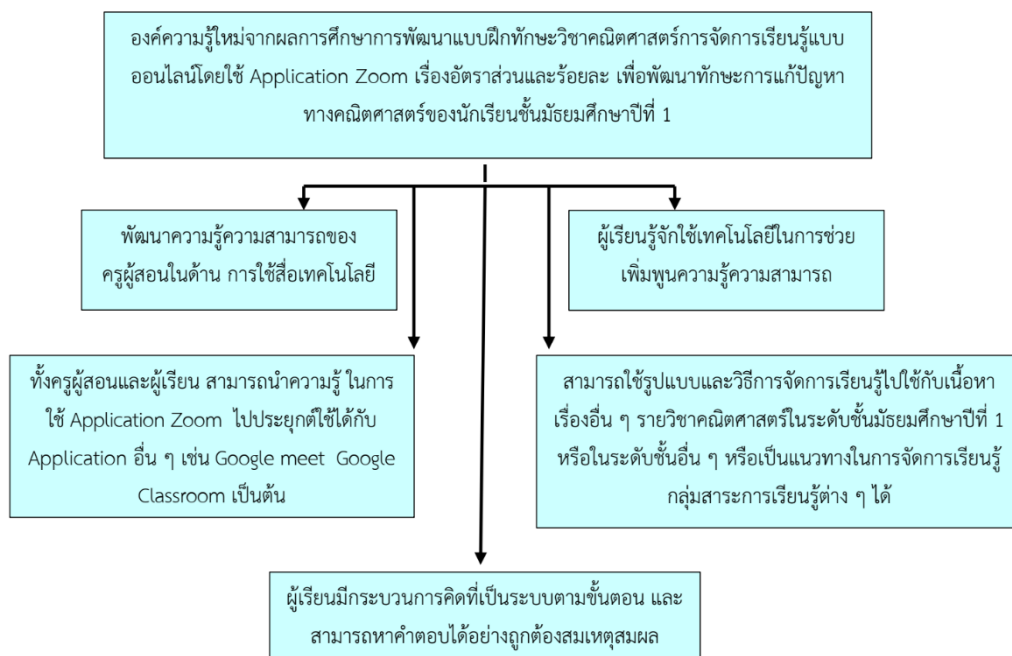
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีคะแนนสอบก่อนเรียนเฉลี่ย 17.68 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 58.94 และหลังจากเรียนด้วยแบบฝึกทักษะแล้ว นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 25.09 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.64 และจากการทดสอบค่าทีพบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตาม

สมมติฐานการศึกษาที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการนำแบบฝึกทักษะมาใช้อย่างเป็นระบบทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มีโอกาสได้ฝึกคิดคำนวณอย่างเต็มที่ ได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้เรียนรู้ร่วมกับเพื่อน ได้ลงมือทำงานด้วยตนเอง ท่ามกลางบรรยากาศและสื่อที่น่าสนใจ และที่สำคัญนักเรียนได้ทราบผลการเรียนแต่ละครั้งในทันที และต่อเนื่องจึงทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียนและพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่อยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมหมาย อัครศรีชัยโรจน์ (2555) พบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D.=0.60) ทั้งนี้เพราะแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์มีภาพประกอบสวยงาม และสอดคล้องกับเนื้อหา รูปแบบการจัดวางเนื้อหาในแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์น่าสนใจ หลากหลาย และชัดเจน นักเรียนมีความสุข สนุกกับการทำแบบฝึกทักษะ จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตประสงค์ วงศ์คุณ (2555) พบว่า แบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 79.23/80.58 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

จากการพัฒนาแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์โดยใช้ Application Zoom เรื่องอัตราส่วนและร้อยละ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถแสดงดังภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การนำแบบฝึกทักษะนี้ไปใช้เพื่อให้การใช้แบบฝึกทักษะประสบความสำเร็จ ควรมีการปรับกิจกรรมและเวลาให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน
2. การแบ่งกลุ่มนักเรียนแต่ละกลุ่มควรแบ่งนักเรียนให้ละความสามารถ คือ เด็กเก่ง เด็กปานกลาง และเด็กอ่อน เพื่อนักเรียนจะได้ช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม
3. ควรมีการออกแบบการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย เน้นการประเมินผลตามสภาพจริงให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กรวิกา กาคีต. (2554). ผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การคูณ โรงเรียนบ้านผาลาด. เข้าถึงได้จาก : <http://www.dkd.ac.th/site/images/documents/pdfdkd-55/jittima.pdf>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551(ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จิตประสงค์ วงศ์คุณ. (2555). การพัฒนาแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชธานี.
- ทักษิณ เวียงยา. (2553). รายงานการใช้นวัตกรรม แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์. เข้าถึงได้จาก http://www.pre1.obec.go.th/pre1/Project/abstrack_taksin.pdf.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประเทือง บุญพรหม. (2553). รายงานผลการศึกษาลักษณะพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. เข้าถึงได้จาก http://lunkak.org/images/54_002554.pdf.
- พุทธทรง พนมมิตร. (2554). รายงานผลการพัฒนาแบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแม่คำมีตำหนัก (ตำหนักธรรมวิทยาการ). เข้าถึงได้จาก http://www.pre1.obec.go.th/pre1/Project/abstrack_puttathung.pdf.
- รวงทอง บางจัน. (2554). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. เข้าถึงได้จาก http://www.songtham.ac.th/abstract/abstract_nitaya.pdf.

สมนึก ภัททิยธนี. (2553). *การวัดผลการศึกษา*. กทม. : ประสานการพิมพ์.

สมหมาย อัครศรีชัยโรจน์. (2555). *การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

สุพรรณ สิงหนวัฒน์ และคณะ. (2558). *แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยการใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

อุษณีย์ เสือจันทร์. (2553). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง วิธีเรียงสับเปลี่ยนและวิธีจัดหมู่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Development of Learning Activity Packages on Roles and Duties of Youth to Society by Using Cippa Teaching Model for Matthayomsuksa 1 Students in Wat Sai Tai Municipal School, Mueang District, Nakhon Sawan Province

Piyanuch Yimsara¹ Alai Chantarapanich² and Pharadon Kaewbuddee³

Received: January 05, 2023

Revised: August 11, 2023

Accepted: September 18, 2023

Abstract

The purposes of this research article were 1) to find the effectiveness of the learning activity packages on roles and duties of youth to society using the CIPPA teaching model according to the 80/80 criterion; 2) to compare learning achievement before and after school with packages of learning activities on roles and duties of youth to society using the CIPPA teaching model; 3) to study student satisfaction towards learning activities with packages of learning activities on roles and duties of youth to society using the CIPPA teaching model. The sample group used in this research was Matthayomsuksa 1 students in Wat Sai Tai Municipal School, Mueang District, Nakhon Sawan Province, Semester 1, academic Year 2022, totaling 30 people, which was obtained from simple random sampling using the classroom as the random unit. It was an experimental research. The tools used in this research were a set of learning activities on roles and duties of youth to society using the CIPPA

¹ Tessaban Wat Sai Tai School

²⁻³ Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: piyanuch.y23@gmail.com

teaching model, 5 sets, a pre-study and post-study achievement test, 30 questions, and a questionnaire on student satisfaction towards learning with a set of learning activities that was an estimation scale with 10 items. Statistical data were analyzed by finding the efficiency of the learning activity set using the E1/E2 calculation formula, percentage, mean and standard deviation. The results of the research found that 1) the results of the development of learning activity packages on roles and duties of youth to society using the CIPPA teaching model found that the overall efficiency E1/E2 was equal to 83.27/84.07; 2) the results of the comparative test of learning achievement with the learning activity packages on roles and duties of youth to society using the CIPPA teaching model found that the learning achievement of students after studying was higher than before studying at a statistical significance of .05; and 3) the results of the study of satisfaction in using the learning activity packages on roles and duties of youth to society using the CIPPA teaching model found that overall student satisfaction was at a high level.

Keywords: CIPPA Teaching Model, Efficiency, Learning Activity Package, Learning Achievement, Satisfaction

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนชิปปา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

ปิยนุช ยิ้มสาระ¹ อาลัย จันทร์พานิช² และภารัตร์ แก้วบุตรดี³

Received: January 05, 2023

Revised: August 11, 2023

Accepted: September 18, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนชิปปา ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนชิปปา และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนชิปปา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้การเรียนรู้แบบชิปปา จำนวน 5 ชุด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 10 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยการหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สูตรคำนวณ E1/E2 ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วน

¹ โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้

²⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Corresponding author, e-mail: piyanuch.y23@gmail.com

เป็ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา พบว่า มีประสิทธิภาพโดยรวม E1/E2 เท่ากับ 83.27/84.07 2) ผลการทดสอบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการสอนซิปปา, ประสิทธิภาพ, ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความพึงพอใจ

บทนำ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่กล่าวถึงการอยู่ร่วมกันของประชาชนและเยาวชนกับการปรับตัวในหน้าที่ที่บริบทต่าง ๆ ตามสภาพแวดล้อม การเป็นพลเมืองดีที่มีความรับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะกระบวนการด้านเจตคติและค่านิยม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้สามารถนำไปประกอบการตัดสินใจอย่างรอบคอบในการดำรงชีวิต สามารถวิเคราะห์ผลดีของการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ที่ส่งผลดีต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ ตระหนักถึงคุณค่าของการเป็นพลเมืองดี สามารถนำไปใช้ชีวิตประจำวัน และมีส่วนร่วมในสังคมได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แบ่งออกเป็น 5 สาระ ได้แก่ 1) สาระศาสนา 2) สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต 3) สาระเศรษฐศาสตร์ 4) สาระประวัติศาสตร์ 5) สาระภูมิศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากการที่ผู้วิจัยได้รับผิดชอบทำหน้าที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ อำเภอเมือง จังหวัด นครสวรรค์ ได้พบปัญหาหลังการจัดการเรียนรู้ว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประสบปัญหา ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งพบปัญหาด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการ

สังเกตและสอบถามนักเรียนนักเรียนส่วนมากไม่ชอบเรียน เนื่องจากคิดว่าเป็นวิชาที่น่าเบื่อ ครูขาดสิ่งจูงใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่เป็นที่พึงพอใจและต่ำกว่าเป้าหมายของโรงเรียน สอดคล้องกับรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนในปีการศึกษา 2564 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่โรงเรียนที่ตั้งไว้ คือ ภาคเรียนที่ 1 มีผลคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับร้อยละ 65.00 และภาคเรียนที่ 2 มีผลคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับร้อยละ 60.00 ซึ่งโรงเรียนตั้งเป้าหมายไว้ในระดับร้อยละ 80.00 (โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้, 2564) ทั้งนี้เนื่องจากครูในยุคปฏิรูปยังไม่เข้าใจวิธีจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริง ทำให้เลือกวิธีสอนที่ไม่เหมาะสมกับความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา และพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นนวัตกรรมที่สามารถเห็นเป็นรูปธรรม เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษาได้ ดังนั้น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จึงเหมาะสมที่จะเป็นนวัตกรรมในการวิจัยครั้งนี้ และผู้วิจัยได้นำการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบซิปปา ที่พัฒนาโดยรองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา แคมมณี มาจัดการเรียนรู้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะการสอนแบบซิปปาเป็นวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้นซึ่งผู้เรียนจะมีส่วนร่วมด้วยความ กระตือรือร้น รู้สึกตื่นตัว ตื่นใจ มีความจดจ่อ ผูกพันกับสิ่งที่ทำและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ขั้นตอนการสอนตาม CIPPA model ได้แก่ 1) ขั้นการทบทวนความรู้เดิม 2) ขั้นการแสวงหาความรู้ใหม่ 3) ขั้นการศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล 4) ขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5) ขั้นการสรุปและการจัดระเบียบความรู้ 6) ขั้นการแสดงผลงาน และ 7) ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปา มาพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีสมรรถนะและทักษะที่เหมาะสมในปัจจุบันรวมทั้งเป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้แบบทดลอง One Group Pre-test Post-test Design เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับความพึงพอใจ ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ มีการดำเนินการวิจัยดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง ที่นำมาใช้วิจัยในครั้งนี้ เป็นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครสวรรค์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ชุด คือ ชุดที่ 1 เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ ชุดที่ 2 การเคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ชุดที่ 3 เรื่องการปฏิบัติตนในการเคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ชุดที่ 4 ผลที่ได้รับจากการเคารพสิทธิเสรีภาพ และชุดที่ 5 การใช้สิทธิ

และเสรีภาพตามกรอบแห่งศีลธรรม จากนั้นนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องด้านเนื้อหาสาระ และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แล้วนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ จำนวน 30 คน แล้วนำผลการทดลองมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพได้ค่า E_1/E_2 เท่ากับ 82.70/83.46

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องด้านเนื้อหาสาระ และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ จำนวน 30 คน ได้หาค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.33-0.66 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.45-0.98 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนชิปปา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) แบบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่สร้าง ขึ้นจำนวน 15 ข้อ ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและนำไปทดลองกับกลุ่มทดลอง แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 คัดแบบสอบถามความพึงพอใจเหลือเพียง 10 ข้อ จัดพิมพ์แบบสอบถามความพึงพอใจที่ใช้ศึกษาทดลองกับกลุ่มตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1 การหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนชิปปา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สูตรคำนวณหาประสิทธิภาพ E_1/E_2

3.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนชิปปา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การทดสอบ Paired-Sample t-test

3.3 การหาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า มีประสิทธิภาพโดยรวม (E_1/E_2) เท่ากับ 83.27/84.07

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	ประสิทธิภาพ		
	E_1	E_2	E_1/E_2
ชุดที่ 1 เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ	82.33	83.00	82.33/83.00
ชุดที่ 2 การเคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น	82.83	84.67	82.83/84.67
ชุดที่ 3 เรื่องการปฏิบัติตนในการเคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น	85.17	84.33	85.17/84.33
ชุดที่ 4 ผลที่ได้รับจากการเคารพสิทธิเสรีภาพ	83.17	84.67	83.17/84.67
ชุดที่ 5 การใช้สิทธิและเสรีภาพตามกรอบแห่งศีลธรรม	82.83	83.67	82.83/83.67
รวม	83.27	84.07	83.27/84.07

2. ผลการทดสอบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	ΣX	$\bar{X}$	S.D.	T	Sig
ก่อนเรียน	30	158	5.27	1.36	15.81	0.0000
หลังเรียน	30	276	9.20			

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ ที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
1. รูปแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนซิปปาน่าสนใจ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	4.57	0.68	มากที่สุด	5
2. ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนซิปปามีความชัดเจนง่ายต่อการปฏิบัติ	4.87	0.35	มากที่สุด	1
3. การออกแบบเนื้อหาในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา น่าสนใจ เหมาะสมกับการเรียนรู้	4.50	0.51	มาก	7
4. สี และขนาดตัวอักษร ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา อ่านง่ายชัดเจนเหมาะสม	4.67	0.48	มากที่สุด	3

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ ที่
5. ภาพกราฟฟิกและวิธีทัศน์ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนชิปปา ประกอบเนื้อหา เหมาะสม	3.60	0.86	มาก	10
6. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนชิปปากระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ของนักเรียน	4.77	0.43	มากที่สุด	2
7. กิจกรรมการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนชิปปา ออกแบบได้เหมาะสมกับนักเรียน	4.63	0.49	มากที่สุด	4
8. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนชิปปาใช้งานง่ายสะดวก สามารถใช้ได้ทุกที่ทุกเวลา	4.50	0.82	มาก	8
9. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนชิปปามีความทันสมัย แปลกใหม่ แตกต่างจากการเรียนปกติ	4.33	0.50	มาก	9
10. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนชิปปามีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน	4.56	0.73	มากที่สุด	6
รวม	4.50		มาก	

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนชิปปา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ที่พัฒนาขึ้นนั้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ (E_1/E_2) เท่ากับ 83.27/84.07 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนชิปปา ของนักเรียนชั้น

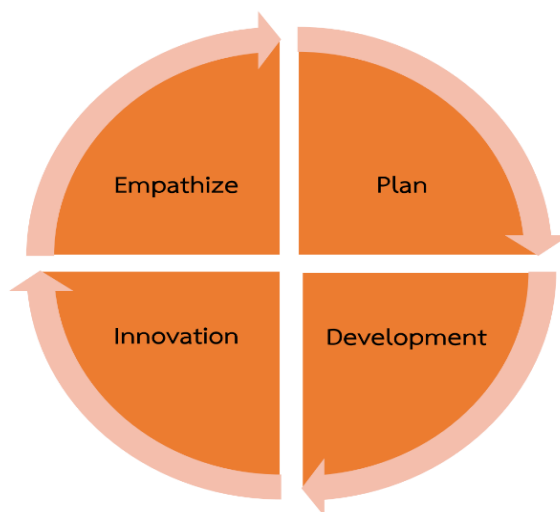
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ ถูกสร้างขึ้นโดยมีลำดับขั้นตอน โดยเริ่มจาก 1) กำหนดหน่วยการเรียนรู้ 2) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ 3) กำหนดเนื้อหาสาระ 4) สร้างกิจกรรมแบบฝึกหัด 5) กำหนดแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ ดังที่สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2553) กล่าวว่า การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือชุดการเรียนการสอนเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนนั้น ครูควรดำเนินการตามขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับผู้วิจัยที่ได้ส่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องทางด้านเนื้อหา ตรวจสอบแก้ไข และปรับปรุงตามคำแนะนำ ก่อนจะนำไปผ่านกระบวนการ Tryout เพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสลลิตทิพย์ จันทรศรีทอง (2560) พบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทวีปอเมริกาเหนือ โดยใช้รูปแบบการสอน แบบชิปปา (CIPPA MODEL) วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 87.94/83.45 ซึ่งมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. ผลการทดสอบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนชิปปา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะมีการจัดเนื้อหาอย่างเป็นระบบ และสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สำหรับชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเป็นการนำหลักการของการพัฒนาชุดการเรียนรู้หรือชุดกิจกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนำการเรียนแบบชิปปา เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแนวคิดของทิตินา แคมมณี (2545) ที่กล่าวถึงประโยชน์หรือคุณสมบัติของการจัดการเรียนรู้ โดยใช้โมเดลชิปปา ไว้ว่า ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง รวมไปถึงผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดข้อความรู้ หลังจากนั้นได้จัดทำเป็นขั้นตอนและส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องทางด้านเนื้อหา ตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงตามคำแนะนำ จากนั้นไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น การวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับจารุพัทธ์ จำจันทิก (2563) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดย CIPPA และการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Posttest) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนซิปปามีความชัดเจนง่ายต่อการปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.87$) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนซิปปากระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ของนักเรียน ($\bar{X} = 4.77$) สี และขนาดตัวอักษรในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา อ่านง่ายชัดเจนเหมาะสม ($\bar{X} = 4.67$) เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 คือ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากขึ้นไป สอดคล้องกับงานวิจัยของกานต์กนิษฐา ทองนา และคณะ (2559) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับ มากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ คือกระบวนการจัดการความรู้การพัฒนาการวิจัย เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบซิปปา มาพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้มี สมรรถนะและทักษะที่เหมาะสมในปัจจุบันรวมทั้งเป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาโดยใช้กระบวนการ 1) กระบวนการที่จะทราบถึงปัญหา 2) การวางแผน 3) นวัตกรรม 4) การพัฒนาความรู้เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพ มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และประเทศให้เจริญก้าวหน้า

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยสามารถอธิบายองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้

Empathize การเข้าใจปัญหาอาจจะเริ่มต้นจากการที่เราศึกษาสัมภาษณ์ด้วยการตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิด นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ที่ดี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตามจุดประสงค์

Plan นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ เพื่อคัดกรองในปัญหา ในด้านที่นักเรียนมีเกณฑ์ที่ต่ำกว่ามาตรฐาน เช่น การอ่านหนังสือไม่ออก จึงเป็นปัญหาในการเรียนเป็นอย่างมาก สามารถเรียนรู้ขั้นตอนทั้งหมดอย่างละเอียดความแตกต่างของกระบวนการคิดออกแบบกับกระบวนการแบบอื่นนำมาประยุกต์ใช้จริงในตัวนวัตกรรมและสำคัญที่สุดคือการนำไปใช้ในชีวิตจริงและพัฒนา นักเรียนในชั้นเรียนได้

Innovation เป็นความคิดและกระบวนการที่จัดทำขึ้นใหม่ เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ การกระทำมีพิสุจน์ ด้วยการวิจัยและช่วยให้ดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้นมีการนำระบบมาใช้ อย่างชัดเจนโดยพิจารณาองค์ประกอบก็คือข้อมูลกระบวนการและผลลัพธ์ ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนา

Development ผู้สอนสามารถพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียนผ่านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง

1. ออกแบบกิจกรรมเรียนรู้ให้ท้าทายความคิดความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเองให้มากที่สุดโดยที่ผู้สอนไม่นำความคิดหรือประสบการณ์ของตนเองไปตัดสินความคิดของผู้เรียน
3. เน้นตัวนวัตกรรมที่ใช้พัฒนาผู้เรียนและชี้แนะวิธีการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายให้กับผู้เรียนเพิ่มเติมได้
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์
5. ประเมินทักษะการสร้างสรรค์ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีประเมินอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย พบว่า ชุมชนนวัตกรรมนี้ มีอิทธิพลต่อความสามารถของนักเรียน โดยไปพัฒนาปรับใช้การเรียนการสอนให้อยู่ในระดับดีขึ้นได้ ดังนั้นเพื่อให้จัดการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนวัตกรรมมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ควรจะมีนโยบายเพื่อพัฒนาและปรับปรุง ประกอบด้วย ด้านความรู้ ความเข้าใจ ใส่ใจด้านความพึงพอใจ และด้านเทคโนโลยีตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การนำชุดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ ไปใช้ในการสอน จัดเป็นสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่ง ที่มีลักษณะเป็นสื่อประสม ที่ประกอบด้วยสื่อตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไปที่ใช้ร่วมกันสำหรับให้ครูใช้ประกอบการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ในหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วย และให้ผู้เรียนใช้ประกอบการเรียนเป็นกลุ่มหรือ เป็นรายบุคคลได้อีกด้วย
2. เครื่องมือ สื่อ แนวคิด วิธีการกระบวนการ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ นำชุดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ มาใช้แก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร การพิจารณาความสำคัญของนวัตกรรม ให้ดูที่เหตุผลความจำเป็นของปัญหา

นักเรียน ข้อมูลนักเรียนส่วนใหญ่มีความบกพร่องในจุดประสงค์การเรียนรู้ใด ๆ ก็แก้ไขในจุดนั้นตามความเหมาะสม และครูให้คำปรึกษาพร้อมติดตามการพัฒนาของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กานต์กนิษฐา ทองนา และคณะ. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 22(1), 28-36.
- จารุพัทธ์ จำจันทิก. (2563). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ CIPPA และการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิตนา เขมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้. (2564). *รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนในปีการศึกษา 2564 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. (อัดสำเนา).
- สลลิตทิพย์ จันทรศรีทอง. (2560). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทวีปอเมริกาเหนือ โดยใช้รูปแบบ การสอนแบบซิปปา (CIPPA MODEL) วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. เข้าถึงได้จาก https://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=152312&bcat_id=14
- สุคนธ์ สินธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศ และพรณี สินธพานนท์. (2553). *นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน*. กรุงเทพฯ : 9119 เทคนิคพรินติ้ง.

Development of the Inquiry-based Learning Activity Packages (5E) on the Study of Pre-Sukhothai History in the Thai Territory of Matthayomsuksa 1 Students in Rattaphanyawichchalai School, Lat Yao District, Nakhon Sawan Province

Thanakon Naroenghai¹ Alai Chantarapanich² and Pharadon Kaewbuddee³

Received: January 06, 2023

Revised: August 06, 2023

Accepted: September 18, 2023

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the effectiveness of the inquiry-based learning activity packages (5E) on the study of pre-Sukhothai history in the Thai territory of Matthayomsuksa 1 Students in Rattaphanyawichchalai School according to the criteria 80/80; 2) to compare learning achievement before and after school with the inquiry-based learning activity packages (5E) on the study of pre-Sukhothai history in the Thai territory of Matthayomsuksa 1 Students in Rattaphanyawichchalai School; and 3) to study student satisfaction towards the inquiry-based learning activity packages (5E) on the study of pre-Sukhothai history in the Thai territory of Matthayomsuksa 1 Students in Rattaphanyawichchalai School. It was an experimental research. The population used in this research was 35 Matthayomsuksa 1 students, semester 1, academic year 2022, Rattaphanyawichchalai School. The research tools were the inquiry-based learning activity packages (5E), a

¹ Rattaphanyawichchalai School

²⁻³ Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: taethanakon2541@gmail.com

learning achievement test, 30 items, and a questionnaire of student satisfaction towards learning with the inquiry-based learning activity packages (5E), rating scale model, 10 items. Statistics used were mean, percentage, and standard deviation. The results of the research found that 1) the results of the development of the inquiry-based learning activity packages (5E) on the study of pre-Sukhothai history in the Thai territory of Matthayomsuksa 1 Students in Rattaphanyawichchalai School found that the overall efficiency (E1/E2) was equal to 86.85/83.65; 2) the results of the comparative test of learning achievement with the inquiry-based learning activity packages (5E) on the study of pre-Sukhothai history in the Thai territory of Matthayomsuksa 1 students in Rattaphanyawichchalai School found that the learning achievement of students after studying was higher than before; and 3) the results of the study of student satisfaction towards learning management with the inquiry-based learning activity packages (5E) on the study of pre-Sukhothai history in the Thai territory of Matthayomsuksa 1 students in Rattaphanyawichchalai School found that overall student satisfaction was at a high level.

Keywords: Learning Management Activity Package (5E), Learning Achievement, Satisfaction, Efficiency

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิชาลัย อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์

ธนากร นะเริงหาย¹ อาลัย จันทรพาณิชย์⁴ และภาราดร แก้วบุตรดี³

Received: January 06, 2023

Revised: August 06, 2023

Accepted: September 18, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิชาลัย ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิชาลัย และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิชาลัย เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนรัตนปัญญาวิชาลัย จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) แบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 10 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ร้อยละ

¹ โรงเรียนรัตนปัญญาวิชาลัย

²⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Corresponding author, e-mail: taethanakon2541@gmail.com

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิชาลัย พบว่า มีประสิทธิภาพโดยรวม (E_1/E_2) เท่ากับ 86.85/83.65 2) ผลการทดสอบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิชาลัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิชาลัย พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ (5E), ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความพึงพอใจ, ประสิทธิภาพ

บทนำ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นหนึ่งในแปดกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งผู้เรียนทุกคนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาจะต้องเรียนรู้ ถือได้ว่าเป็นสาระสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียน มีความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลาตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรมสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก โดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ คือ สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระเศรษฐศาสตร์ สาระประวัติศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์

สำหรับสาระวิชาประวัติศาสตร์เป็นสาระหนึ่งในสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่โรงเรียนรัตนปัญญาวิชาลัยได้ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ตลอดมาแต่การเรียนรู้วิชาประวัติ

ศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย พบว่า ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งจากรายงานผลการเรียนเฉลี่ย 1 ปีย้อนหลัง คือ ปีการศึกษา 2564 (โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย, 2564) อยู่ในระดับร้อยละ 62.52 จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) ซึ่งเป้าหมายของโรงเรียนตั้งอยู่ในระดับร้อยละ 80 จึงจำเป็นต้องหาวิธีการพัฒนาผู้เรียนเพื่อแก้ไขปัญหา ด้วยกระบวนการ Empathize กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2564 ที่ผ่านการเรียนรู้ในสาระประวัติศาสตร์ จากการสอบถามและให้ผู้เรียนสะท้อนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นปัญหาที่ผู้เรียนต้องการพัฒนาการเรียนรู้มากที่สุด พบว่า หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้จะเน้นให้นักเรียนเรียนจากการฟังคำบรรยายจากครูผู้สอน ครูจะเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติตาม จึงทำให้เกิดบรรยากาศที่น่าเบื่อ จึงถือว่าการจัดการเรียนรู้ยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย

การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ในศตวรรษที่ 21 เป็นความท้าทายของครูผู้สอนที่จะต้องหาวิธีการ เทคนิค นวัตกรรมที่หลากหลายมาจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์วิชาประวัติศาสตร์ เนื่องจากเป็นวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสังคมยุคต่าง ๆ ในอดีตสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนซึ่งจำเป็นต้องมีเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ที่จูงใจผู้เรียน การคิดวิเคราะห์และสามารถสืบค้นความรู้ได้ด้วยตนเองในยุคเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการสอนสืบเสาะหาความรู้ (5E) ที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดหาเหตุผลและเรียนรู้สืบค้นด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดสิ่งเร้าต่อผู้เรียน โดยผู้ทำวิจัยได้แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ แต่ละกลุ่มได้มอบหมายงานและสมาชิกของแต่ละกลุ่มได้ร่วมมือกันทำงานตามความสามารถเฉพาะบุคคล ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้โดยการลงมือทำงานร่วมกัน และได้รับความสนุกสนานในการจัดการเรียนรู้ สามารถนำความรู้ที่ได้มาต่อยอดในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

จากที่มาและปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนวิทยาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ สมรรถนะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้แบบทดลอง One Group Pre-test Post-test Design เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับความพึงพอใจในรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์

ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปริมิตรธรรม เขต 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 35 คน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย เป็นการนำเอารูปแบบการสอน 5 ลำดับ ประกอบด้วย ชุดการจัดการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E รายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง เรื่องราวสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ชุด แต่ละชุดมีองค์ประกอบ ได้แก่ หน้าปก, คำนำ, คำชี้แจงประกอบชุดกิจกรรม, สารการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้, แบบทดสอบก่อนเรียน, กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน, ใบความรู้, ใบงาน,

แบบทดสอบหลังเรียน, กระจายคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน, ปกหลัง จากนั้นนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องด้านเนื้อหาสาระ และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แล้วนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนลาดยาววิทยาคม อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 40 คน แล้วนำผลการทดลองมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ ได้ค่า E_1/E_2 เท่ากับ 85.70/82.25

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ ดำเนินการโดยการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องด้านเนื้อหาสาระ และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แล้วนำไปทดลองใช้ Try out กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนลาดยาววิทยาคม อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 40 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น โดยได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.47-0.70 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.43-0.75 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 จากนั้นคัดข้อสอบให้เหลือเพียง 30 ข้อ เพื่อนำไปใช้ทดลองกับประชากร

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert) แบบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้น จำนวน 15 ข้อ ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและนำไปทดลองกับนักเรียนโรงเรียนลาดยาววิทยาคม จำนวน 40 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.71 จากนั้นเลือกแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.70 ขึ้นไป และมีความสอดคล้องกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย จำนวน 10 ข้อ ไปใช้ทดลองกับประชากร

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80 ใช้สูตรคำนวณหาประสิทธิภาพ E_1/E_2

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ และ ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. การหาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย พบว่า มีประสิทธิภาพโดยรวม (E_1/E_2) เท่ากับ 86.85/83.65

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย

ชื่อนวัตกรรม	ประสิทธิภาพ		
	E_1	E_2	E_1/E_2
ชุดที่ 1 เรื่องราวสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย	84.57	84.00	84.57/84.00
ชุดที่ 2 พัฒนาการของชุมชนโบราณในภาคต่าง ๆ ของไทย	89.14	86.29	89.14/86.29
ชุดที่ 3 พัฒนาการจากชุมชนมาสู่รัฐโบราณ	87.43	84.57	87.43/84.57
ชุดที่ 4 รัฐโบราณและรัฐไทยในดินแดนไทย	86.29	81.43	86.29/81.43
ชุดที่ 5 การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาของอาณาจักรโบราณก่อนสมัยสุโขทัย	86.86	82.00	86.86/82.00
รวม	86.85	83.65	86.85/83.65

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปี

ที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย

แบบทดสอบ	จำนวนผู้เรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รวม	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ก่อนเรียน	35	1050	642	18.34	61.14
หลังเรียน	35	1050	846	24.14	80.57

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย

ความพึงพอใจ	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
1. รูปแบบนวัตกรรม น่าสนใจ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	4.20	0.58	มาก	3
2. ขั้นตอนการใช้นวัตกรรม มีความชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติ	3.69	0.76	มาก	10
3. การออกแบบเนื้อหา น่าสนใจ เหมาะสมการเรียนรู้	4.20	0.58	มาก	4
4. สี และขนาดตัวอักษร อ่านง่าย ชัดเจน เหมาะสม	4.06	0.80	มาก	5
5. กิจกรรมการเรียนออกแบบได้เหมาะสมกับนักเรียน	4.06	0.68	มาก	6
6. นวัตกรรมใช้งานง่าย สะดวก สามารถใช้ได้ทุกที่ทุกเวลา	4.26	0.70	มาก	2
7. มีความทันสมัย แปลกใหม่ แตกต่างจากการเรียนปกติ	4.40	0.65	มาก	1

ความพึงพอใจ	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
8. จำนวนนวัตกรรม พอเหมาะกับการเรียนรู้	3.86	0.81	มาก	9
9. เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้จากนวัตกรรมมีความเหมาะสม	3.91	0.66	มาก	7
10. นวัตกรรมมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน	3.89	0.72	มาก	8
รวม	4.05	มาก		

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย พบว่า มีประสิทธิภาพโดยรวม (E_1/E_2) เท่ากับ 86.85/83.65 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ทั้งนี้ เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย เป็นชุดกิจกรรมที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ช่วยต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้หลักกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ซึ่งมีขั้นตอนและองค์ประกอบถูกต้องตามหลักวิชาการ และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ถูกสร้างขึ้นโดยมีลำดับขั้นตอน ดังที่ปาริชาติ ธีระวิทย์ (2559) กล่าวว่า ชุดการเรียนการสอนที่มีระบบ มีขั้นตอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถของตนเองและมีสื่อการเรียนที่หลากหลาย นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง และทราบความก้าวหน้าในการเรียนทันทีที่จบ เพื่อให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และถ้ายังไม่เข้าใจก็สามารถกลับไปศึกษาค้นคว้าใหม่ได้ ทั้งนี้ ครูเป็นเพียงผู้คอยช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาเท่านั้น หลังจากสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จ ได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องทางด้านเนื้อหา ตรวจสอบแก้ไข และปรับปรุงตามคำแนะนำ จากนั้นนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทยไป Try out กับกลุ่มที่ไม่ใช่ประชากร เพื่อทดสอบหาค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ซึ่งไปเป็นตามแนวคิดของอนุสสรณ์ เฉลิมศรี (2555) ที่ได้อธิบายว่า การหาประสิทธิภาพเครื่องมือหรือชุดกิจกรรม เป็นการประกันว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมามีประสิทธิภาพในการสอน ผู้สร้างจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้นล่วงหน้า โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การเรียนรู้เป็นการเพื่อ

ช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญสุข ศิริสนธิ (2562) ได้สรุปว่าประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ (5E) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 81.62/82.35

2. ผลการทดสอบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย มีการจัดการเนื้อหาอย่างเป็นระบบและเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่นักเรียน เนื่องจากเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนจะได้ใช้ความสามารถในการสืบเสาะหาข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และมีขั้นการสร้างความสนใจเป็นกระตุ้นให้นักเรียนระดมความคิด จัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่ต้องศึกษาและเรียนรู้ ชั้นสำรวจเป็นการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ อีกทั้งขั้นอธิบายและขั้นขยายความรู้เป็นการทำความเข้าใจกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่ ๆ โดยมีครูผู้สอนทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ขั้นประเมินเป็นการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์นั้น ได้จัดทำเป็นขั้นตอน จากนั้นได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องทางด้านเนื้อหา ตรวจสอบแก้ไข และปรับปรุงตามคำแนะนำ จากนั้นไปทดลองใช้ Try out กับกลุ่มที่ไม่ใช่ประชากร จำนวน 40 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ดังที่สมนึก ภักดิ์ทิพย์ (2555) กล่าวว่า คุณลักษณะของข้อทดสอบที่ดี มีดังนี้ 1) ความเที่ยงตรง 2) ความเชื่อมั่น 3) ความยุติธรรม 4) ความลึกของคำถาม 5) ความยาว 6) ความจำเพาะเจาะจง 7) ความเป็นปรนัย 8) ประสิทธิภาพ 9) อำนาจจำแนก 10) ความยาก ซึ่งสอดคล้องกับสุกัญญา เพ็ชรนาถ (2562) พบว่า นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์โดยกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) รายวิชาภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับ มากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 มีความทันสมัย แปลกใหม่ แตกต่างจากการเรียนปกติ ลำดับที่ 2 นวัตกรรมใช้งาน

ง่าย สะดวก สามารถใช้ได้ทุกที่ทุกเวลา ลำดับที่ 3 รูปแบบนวัตกรรม น่าสนใจ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ลำดับที่ 4 การออกแบบเนื้อหา น่าสนใจ เหมาะสมการเรียนรู้ ลำดับที่ 5 สี และขนาดตัวอักษร อ่านง่าย ชัดเจน เหมาะสม ลำดับที่ 6 กิจกรรมการเรียนรู้ออกแบบได้เหมาะสมกับนักเรียน ลำดับที่ 7 เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้จากนวัตกรรมมีความเหมาะสม ลำดับที่ 8 นวัตกรรมมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน ลำดับที่ 9 จำนวนนวัตกรรม พอเหมาะกับการเรียนรู้ และ ลำดับที่ 10 ขั้นตอนการใช้นวัตกรรม มีความชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติ ทำให้ทราบว่านักเรียนมีความพอใจเป็นอย่างมากในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย เพราะในชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ได้รวบรวมข้อมูลเนื้อหา รูปภาพ ที่เห็นเป็นรูปธรรมและเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใหม่ที่ทันสมัย จึงส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจเป็นอย่างมาก โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) รวมทุกด้าน เท่ากับ 4.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย อยู่ในระดับมากขึ้นไปส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา สอดคล้องกับคำกล่าวของมุสตี แสงอ่อน (2555) ที่อธิบายว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญกำลังใจ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน รวมทั้งส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุรักษ์ สวัสดิ์ (2561) ได้สรุปผลการศึกษาไว้ว่า ระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.39, S.D. = 0.68)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ที่ถูกต้องตามขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม โดยมีองค์ประกอบหลักสำคัญ ได้แก่ แต่ละชุดมีองค์ประกอบ ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียน, กระจายคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน, ใบความรู้, ใบงาน, แบบทดสอบหลังเรียน, กระจายคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งตอบโจทย์การเรียนรู้ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Active Learning) และการนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ไปใช้พัฒนาการเรียนรู้และ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจะเริ่มจาก ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยในชุดกิจกรรมจะใช้คำถามและบัตรคำเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) เมื่อผู้เรียนทำความเข้าใจในประเด็นที่ตั้งคำถามแล้ว ลงมือปฏิบัติเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือเรียน และสื่อสารสนเทศ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะใช้ในขั้นต่อไป ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) เมื่อผู้เรียนได้ข้อมูลอย่างเพียงพอจากการสำรวจตรวจสอบแล้ว จึงให้สรุปผลและนำเสนอผลที่ได้ในการค้นพบ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในชั้นเรียน ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนมีการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมของผู้เรียน หรือความคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติมไปใช้อธิบายสถานการณ์หรือเหตุการณ์อื่น ๆ และทำให้เกิดความรู้กว้างขึ้น ขั้นที่ 5 ขั้นประเมิน (Evaluation) เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ว่าผู้เรียนมีความรู้อะไรบ้าง ในการเรียนรู้ผ่านชุดกิจกรรมนี้ ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

นอกจากนี้ยังได้ประสบการณ์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทักษะทางโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ให้สำเร็จตามเป้าหมาย ดำเนินการแก้ปัญหาตามกระบวนการวิจัยโดยกำหนดหัวข้อที่จะวิจัย กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย กำหนดขอบเขตของการศึกษา ตั้งสมมติฐานของการศึกษา กำหนดสถิติที่ใช้ในงานวิจัยพัฒนาผู้เรียน การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผลการวิจัย ตลอดจนการเขียนรายงานการวิจัย และได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักการเขียนบทความวิจัยเพื่อเผยแพร่และรายงานผลการวิจัยที่ค้นพบ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัยสนับสนุนส่งเสริมให้นำนวัตกรรมนี้ไปใช้พัฒนาผู้เรียน และสนับสนุนให้มีการสร้างนวัตกรรมในแต่ละรายวิชา โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. นักเรียนสามารถนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย กลับไปทบทวนและทำความเข้าใจเพิ่มเติม นอกห้องเรียนได้

2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย มีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพของแต่ละบุคคล แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทำความเข้าใจกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่ ๆ ครูผู้สอนต้องให้คำปรึกษาพร้อมกับติดตามความก้าวหน้าในการทำกิจกรรมของนักเรียนในแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- ปาริชาติ ธีระวิทย์. (2559). การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาในภาคตะวันออก โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 10(1), 143-150.
- ผุสดี แสงอ่อน. (2555). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนสวนป่าอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2*. (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย. (2564). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปี 2564*. (อัดสำเนา)
- สมนึก ภัททิยธนี. (2555). *การวัดผลการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาสารคาม : ภาควิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุกัญญา เพ็ชรนาค. (2562). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E รายวิชาภูมิศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา). คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อนุรักษ์ สวัสดิ์. (2561). *การพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). วิทยาลัยครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

อนุสตรา เณลิมาศรี. (2555). การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

Promoting Political Socialization for the People of Rong Kwang Provincial Police Station, Phrae Province

Pittinan Khamsiwat¹

Received: December 30, 2022

Revised: September 04, 2023

Accepted: September 18, 2023

Abstract

The purposes of this research article 1) to study the promotion level of political socialization for the people of Rong Kwang Provincial Police Station, Phrae Province; 2) to study the relationship between Saraniyadhamma 6 and the promotion of political socialization for the people of Rong Kwang Provincial Police Station, Phrae Province; and 3) to study problems, obstacles, and suggestions after promoting political socialization for the people of Rong Kwang Provincial Police Station, Phrae Province. It was a mixed methods research. For quantitative research, survey research was conducted. The sample used in the research was the population living in the municipality, Rong Kwang Subdistrict, Rong Kwang District and in the area under supervision of Rong Kwang Provincial Police Station, Phrae Province, who were 18 years of age and up, numbering 4,588 people, using the sampling method from Taro Yamane's formula, resulting in a sample of 368 people. In terms of qualitative research, in-depth interviews with 9 informants. The results of the research found that 1) the level of promotion of political socialization for the people of Rong Kwang Provincial Police Station, Phrae province was Saraniyadhamma 6, overall it was at a

¹ Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: ton1603@hotmail.com

high level ($\bar{X} = 4.52$, S.D.=0.6); 2) the relationship between Saraniyadhamma 6 and the promotion of political socialization for the people of Rong Kwang Provincial Police Station, Phrae Province, overall had a positive relationship at a moderate level ($r=.598^{**}$); and 3) problems and obstacles in promoting political socialization for the people of Rong Kwang Provincial Police Station, Phrae Province found that the police work system was not much flexible. They still adhered too much to orders and regulations. Some citizens still did not understand their own roles in politics. People had different political opinions causing the promotion of political socialization to be adjusted to each area. Some police officers still lacked a process to promote the idea of properly considering political activities. And some people still lacked cooperation in organizing various activities organized by the government.

Keywords: Decoction Herbal Medicine, Decoction Preparation, Boiling, Simmering

การส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธร ร้องกวาง จังหวัดแพร่

พิตตินันท์ คำศรีวาท¹

Received: December 30, 2022

Revised: September 04, 2023

Accepted: September 18, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสารณียธรรม 6 กับการส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ และ 3) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ หลังจากมีการส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง และอยู่ในเขตพื้นที่ดูแลของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 4,588 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 9 รูป/คน ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ได้แก่ สารณียธรรม 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.52$, S.D.=0.6) 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสารณียธรรม 6 กับการส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับระดับปานกลาง ($r=.598^{**}$) และ 3) ปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองให้แก่ประชาชนของ

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Corresponding author, e-mail: ton1603@hotmail.com

สถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า ระบบการทำงานของตำรวจยังไม่มีความยืดหยุ่นมากนักยังยึดตามคำสั่งและระเบียบมากเกินไป ประชาชนบางคนยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อการเมือง ประชาชนมีความคิดเห็นทางการเมืองที่มีรูปแบบแตกต่างกันทำให้การส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองต้องมีการปรับเปลี่ยนไปแต่ละพื้นที่ ตำรวจบางนายยังขาดการกระบวนกรส่งเสริมความคิดในการไตร่ตรองการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างเหมาะสม และประชาชนบางส่วนยังขาดความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางหน่วยงานของรัฐจัดขึ้น

คำสำคัญ: การกล่อมเกลາทางการเมือง, การส่งเสริม, ประชาชน, ระดับการกล่อมเกลา

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตั้งแต่ปีพ.ศ.2475 มีอายุประมาณเกือบ 89 ปี แต่ยังคงขาดองค์ประกอบของการปกครองของระบอบประชาธิปไตยและการส่งเสริมความเข้าใจอย่างแท้จริงในอำนาจการปกครองที่เป็นของประชาชนซึ่งปัจจุบันตลอดการปกครองในรูปแบบนี้มีการแทรกแซงของกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจหรือทหารซึ่งเห็นได้จากการทำรัฐประหารและปัญหาการแตกแยกของประชาชนและการแบ่งขั้วอำนาจของฝ่ายการเมืองย่อมมีผลกระทบต่องสังคมและทำให้ประชาชนขาดความตระหนักในหน้าที่และสิทธิของตนเองที่เป็นตัวกำหนดอนาคตของประเทศชาติว่าจะไปในทิศทางใดเห็นได้จากการที่ประชาชนถูกซื้อสิทธิขายเสียงและขาดการตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองทำให้นักการเมืองที่ไม่ดีมีอำนาจและเข้ามามีบทบาทในการเป็นตัวแทนของประชาชนย่อมเกิดปัญหาในอนาคตเพื่อมาแสวงหาผลประโยชน์จากการเมืองในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมามีความพยายามจากบุคคลในสังคมเริ่มตระหนักถึงประชาธิปไตยมากขึ้นมีความต้องการเห็นความพัฒนาประเทศชาติเป็นไปตามความเหมาะสม จึงมีการผลักดันให้ข้าราชการเข้าไปมีส่วนร่วมกับประชาชนโดยการให้องค์ความรู้ความเข้าใจในหน้าที่และบทบาทของตนย่อมจะส่งผลให้เกิดการปฏิรูปการเมืองให้เป็นการปกครองประชาธิปไตยที่ดีขึ้น

การส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนารูปแบบการปกครองและเป็นมาตรฐานของการพัฒนาประเทศให้ต่างประเทศยอมรับในเวทีโลกว่าประเทศไทยมีศักยภาพที่จะปกครองตามระบอบประชาธิปไตยได้มี

กลุ่มคนหรือนักวิชาการหรือแหล่งข้อมูลจำนวนมากทางด้านรัฐศาสตร์ได้มีการค้นคว้าวิจัยประเด็นดังกล่าวโดยใช้ต้นแบบจากประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส เป็นต้น ที่มีการปกครองระบอบการปกครองในระบอบการปกครองที่เป็นประชาธิปไตยมาเป็นต้นแบบให้มาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของประเทศไทยและการพัฒนาของการเมืองที่ยั่งยืนและมั่นคง ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาการส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ เนื่องจากสถานีตำรวจภูธรร้องกวางจังหวัดแพร่ เป็นองค์กรในพื้นที่ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่คอยรักษาความสงบและความเรียบร้อยของประชาชนในสังคมย่อมต้องมีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมกับการเมืองในพื้นที่ไม่มากนักน้อยเพื่อแสวงหาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและประชาชนเพื่อความสงบเรียบร้อยตามกรอบของกฎหมายและระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยใช้โครงการต่าง ๆ เพื่อมาแสวงหาความร่วมมือและให้องค์ความรู้แก่ประชาชน เช่น โครงการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล และโครงการชุมชนสัมพันธ์ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านองค์ความรู้และจิตสำนึกเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและความเรียบร้อยของสังคมในพื้นที่ โดยเน้นไปที่การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาบูรณาการกับการส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองให้แก่ประชาชนอย่างไรบ้าง ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมศักยภาพในการแก้ไขปัญหาใน สถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่

ทั้งนี้ผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ ในด้านการเตรียมพร้อมรับมือกับสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การเรียนรู้ใหม่ การสร้างสรรค์คุณค่าแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและสังคม ตลอดจนการสร้างควมไว้วางใจ เชื่อใจ ทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง สาราณียธรรม 6 กับการส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการกล่อมเกลากิจทาง การเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร่องขวาง จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีตัวแปรอิสระ ประกอบไปด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ หลักสารานุกรมธรรม 6 ประการ ได้แก่ เมตตากายกรรม เมตตาวจีกรรม เมตตามโนกรรม สาธารณโภคี สีสสามัญญตา และทิสสามัญญตา

การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตาม วิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สามารถคำนวณได้ค่า ความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งสองฉบับได้เท่ากับ 0.875

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่ง คำนวณได้มาจากประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ตำบลร่องขวาง อำเภอร่องขวาง และอยู่ในเขตพื้นที่ดูแลของสถานีตำรวจภูธรร่องขวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 4,588 คน ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน ได้ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1) การวิเคราะห์เชิงสถิติพรรณนา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) โดยการ แจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด ตามลำดับความสำคัญ

2) การวิเคราะห์เชิงสถิติอนุมาน เลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product - moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐาน เนื่องจากระดับ ของตัวแปรที่ใช้เป็นระดับอันตรรกภาพ และสามารถคำนวณได้ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยทั่วไปนิยมใช้สัญลักษณ์ (r) แทนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของกลุ่มการบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ จะใช้ตัวเลขค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ $+1$ แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงแต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการความสัมพันธ์กันในระดับน้อยหรือไม่มีเลย

2. การวิจัยเชิงคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา 1 รูป 2) ผู้บริหารระดับต้น 1 นาย 3) หัวหน้าแผนก 1 นาย 4) ผู้ปฏิบัติ 5 นาย 5) ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์ 1 คน รวมจำนวน 9 รูป/คน โดยผู้วิจัยกำหนดแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องการส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านส่งเสริมให้ความเข้าใจการยอมรับและอดทนต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมทางการเมือง ($\bar{X} = 4.63$, S.D.= 0.59) ด้านส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X} = 4.59$, S.D.= 0.59) ด้านส่งเสริมในความคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.58$, S.D.= 0.58) และด้านส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่นและรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.63) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมให้มีความรู้ด้านการเมืองการปกครอง ($\bar{X} = 4.5$, S.D.= 0.64)

2. หลักสาราณียธรรม 6 กับการส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับระดับปานกลาง ($r=.598^{**}$) จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าหลักสาราณียธรรม 6 กับการส่งเสริมการ

กลุ่มেলাทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐาน

3. ปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมการกลุ่มেলাทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า 1) ระบบการทำงานของตำรวจยังไม่มีคามยืดหยุ่นมากนักยังยึดตามคำสั่งและระเบียบมากเกินไป 2) ประชาชนบางคนยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อการเมือง 3) ประชาชนมีความคิดเห็นทางการเมืองที่มีรูปแบบแตกต่างกันทำให้การส่งเสริมการกลุ่มেলাทางเมืองต้องมีการปรับเปลี่ยนไปแต่ละพื้นที่ 4) ตำรวจบางนายยังขาดการกระบวนกรส่งเสริมความคิดในการไตร่ตรองการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างเหมาะสม 5) ประชาชนบางส่วนยังขาดความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางหน่วยงานของรัฐจัดขึ้น ข้อเสนอแนะ พบว่า 1) ควรลดระเบียบละคำสั่งให้น้อยลงให้เจ้าหน้าที่ได้เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมนั้น 2) ควรจัดอบรมประชาชนได้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อการเมืองมากขึ้น 3) ควรจัดอบรมและจัดกิจกรรม ให้เหมาะสมกับบริบทเพื่อลดความเห็นต่างและให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน 4) ควรจัดให้มีการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่ตำรวจที่ยังไม่พร้อมทำงานเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่เหมาะสมเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ 5) ควรประชาสัมพันธ์ให้ได้รับข่าวสารให้มากที่สุดโดยการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการส่งเสริมการกลุ่มেলাทางเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านส่งเสริมให้ความเข้าใจการยอมรับและอดทนต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมทางการเมือง ด้านส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านส่งเสริมในความคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และด้านส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่นและรับผิดชอบตนเองและสังคม ด้านการส่งเสริมให้มีความรู้ด้านการเมืองการปกครอง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระทรงวุฒิ ชาทเมธี (รัตนะ) (2563) พบว่า การกลุ่มেলাทางเมืองที่มีผลต่อการเลือกตั้งในเขต อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน อยู่ในระดับมาก ประชาชนได้รับการกลุ่มেলাทางเมืองหลายด้าน แต่ด้านที่สำคัญ คือ สื่อสารมวลชน ซึ่งมีบทบาทและเข้ามามีส่วนในการเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชนใน

ระดับสูงเมื่อเทียบกับการเรียนรู้อื่นหรือกลุ่มตัว อย่างที่ได้ปฏิสัมพันธ์ด้วย แสดงให้เห็นว่า สื่อสารมวลชนเป็นสื่อที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการรับทราบข่าวสารและข้อมูลทางการเมืองของประชาชนและ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระอโณทัย กตปุณโญ และคณะ (2563) พบว่า การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและอุปสรรค คือ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ถูกต้องความมั่นคงในอาชีพตามแนวทางของความเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ขาดการแสดงความรู้สึกรักและความเชื่อมั่นทางการเมืองต่อสาธารณชนและได้รับการยอมรับจากสาธารณชน ขาดตัวแทนของกลุ่มเพื่อช่วยในการส่งเสริมความสงบสุขในสังคมขาดการระงับความขัดแย้งโดยการใช้วิธีต่าง ๆ เป็นอีกแนวทางสันติวิธีที่จะทำให้เกิดความสงบสุข ประชาชนยังไม่ได้รับการสนับสนุนกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ และการให้ความร่วมมือรวมถึงการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้กับประชาชนด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ถูกต้อง

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสาราณียธรรม 6 กับการส่งเสริมการกล่อมเกลางานทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีดารวจอุตรรื่องขวาง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.52$, S.D.= 0.6) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้าน ได้แก่ เมตตากายกรรม เมตตา วจีกรรม เมตตาโมกกรรม สาธารณโภคี สีสามัญญตา และทัญญูสามัญญตา ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวินัยธรธัช สุวทโธ (สุขพานิช) (2565) พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในจังหวัด เพชรบุรี โดยหลักสาราณียธรรม 6 ประกอบด้าน ด้านเมตตากายกรรม (กระทำต่อกันด้วยความเมตตา), ด้านเมตตาวจีกรรม (การพูดจากับผู้อื่นด้วยความรักและเมตตา), ด้านเมตตาโมกกรรม (คิดต่อกันด้วยเมตตา คือ ตั้งจิตปรารถนาดี), ด้านสาธารณโภคี (แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยให้ทั่วถึงกัน), ด้านสีสามัญญตา (มีความประพฤติสุจริตตั้งมรรักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม), ด้านทัญญูสามัญญตา (เคารพรับฟังความคิดเห็นกันมีความเห็นชอบร่วมกัน) มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ทศนคติทางการเมือง ที่ต้องยึดมั่นหลักระบอบประชาธิปไตยของประชาชน เพื่อผลักดันให้มีการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย โดยการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการเข้ากับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง มุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดที่

จะทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองมีความเจริญก้าวหน้าตามหลักธรรม โดยการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อยึดมั่นและเชื่อถือเคารพในศักดิ์ศรีความแตกต่างระหว่างบุคคล แสดงสิทธิเสรีภาพควบคู่กับการรู้จักประนีประนอม สร้างความรู้สึกที่ดีต่อกัน ให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยเห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของพระนิคม จันทมโม (สุขเจริญ) (2562) พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครระยอง มีความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการเมืองการปกครองตามแนวแห่งธรรมาธิปไตย ในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิรัตน์ แก้วเจริญ (2564) พบว่า มีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมตาม ระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลบ้านเซตวัน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่า นักเรียนบางส่วนยังไม่เข้าใจถึงหลักการการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง นักเรียนบางส่วนไม่สนใจศึกษาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง เนื่องจากสถานการณ์โควิด ทางโรงเรียนจึงไม่สามารถจัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมได้ทุกกิจกรรม นักเรียนบางส่วนไม่ สนใจการมีส่วนร่วมวัฒนธรรมทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ สาลีพันธ์ (2560) พบว่า 1) ความขัดแย้งใน กรณีที่พนักงานเรียกร้องในเรื่องการจ่ายค่าตอบแทนค่าทำงานล่วงเวลาซึ่งมูลเหตุของความขัดแย้งมี 3 ประการ คือ ทักษะคติ ผลประโยชน์และข้อมูลการจัดการความขัดแย้งดำเนินมาสู่การฟ้องร้องซึ่งทำให้สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับผู้บริหารองค์กรขาดความปรองดองสมานฉันท์ 2) หลักสารณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาใช้จัดการปัญหาความขัดแย้งและทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในองค์กร 3) การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างการทำเรือ แห่งประเทศไทยกับพนักงานด้วยหลักสารณียธรรม 6 เริ่มต้นจากความเห็นที่ตรงกันการมีส่วนร่วม ในการกำหนดกติกาในองค์กรร่วมกัน ความมีจิตคิดเมตตาต่อกันนำมาซึ่งการแสดงออกด้วยความ เคารพ ให้เกียรติและเห็นอกเห็นใจกัน พร้อมที่จะแบ่งปันผลประโยชน์ด้วยความ เป็นธรรม องค์ความรู้ ใหม่จากงานวิจัย คือ IP-OP Model คือ IP หมายถึง การพัฒนาสันติภายในตน (Inner Peace) นำไปสู่การพัฒนาสันติภายนอก OP (Outer Peace) ซึ่งจะนำไปสู่องค์กรสังคม อันอุดมด้วยสันติสุข

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการกล่อมเกลางานการเมืองให้แก่ประชาชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรวังทอง จังหวัดแพร่” พบว่า 1) สถานีตำรวจควรมีนโยบายเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่ตำรวจ ให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ทางการเมืองมากขึ้น 2) สถานีตำรวจควรมี

นโยบายเพิ่มความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงเข้ามามีบทบาทการส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองให้แก่ประชาชนมากขึ้น 3) สถานีตำรวจควรมีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบและสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการร่วมมือของภาคประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาติ วังคำ (2564) พบว่า ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชน ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ พบว่า การสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนา วัฒนธรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ความต่อเนื่องในการเข้าหาประชาชนของหน่วยงาน/องค์กร/บุคคลที่มีความรู้ด้านการเมืองอย่างสม่ำเสมอ การยกระดับความรู้ทางด้านการเมืองเพื่อพัฒนาประชาชนให้รู้เท่าทันต่อวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งประชาชนไม่เกิดความกระตือรือร้นในการให้ความร่วมมือทางการเมือง และการแสดงออกทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคมยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มอายุจึงมีผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ครอบคลุม ประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาณรงค์ ธมฺมเมธี (ศรีพันธุ์) (2562) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการเลือกตั้งทั่วไปของชุมชนท่าเตียน กรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วม ร่วมโดยการไปใช้สิทธิเลือกตั้งประชาชนส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง ซึ่งประชาชนรู้และเคารพต่อกฎหมายการเลือกตั้ง และก่อนเลือกตั้งก็ได้ร่วมรณรงค์การเลือกตั้งให้ เกียรติกันและกัน เช่น ได้ประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง

องค์ความรู้ใหม่

การส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองให้แก่ประชาชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ เป็นการส่งเสริมการกล่อมเกลาให้ประชาชนได้รับความรู้ที่ถูกต้องชัดเจนมากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติตามหลักการและขั้นตอนของระเบียบกฎหมายได้อย่างสมบูรณ์และเกิดประสิทธิภาพต่อสังคม โดยต้องนำสารานุกรมธรรม 6 คือ แนวทางปฏิบัติของผู้ที่อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ตั้งแต่ขนาดเล็ก หรือแม้กระทั่งในระดับโลกมี 6 ประการประกอบด้วย 1) เมตตากายกรรม 2) เมตตาวจีกรรม 3) เมตตาเมโนกรรม 4) สาธารณโภคี 5) สีลสามัญญตา 6) ทิฏฐิสามัญญตา มาบูรณาการกับการส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองให้แก่ประชาชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ โดยมี การส่งเสริมให้มีความรู้การเมืองการ

ปกครอง ส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่นและรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ส่งเสริมให้ความเข้าใจ การยอมรับและอดทนต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมทางการเมือง ส่งเสริมในความคิดวิเคราะห์ อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ ความรู้จากการวิจัยได้ PITSNA โมเดล ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย “PITSNA โมเดล”

P = Participate การมีส่วนร่วม ได้แก่ มีความมุ่งมั่นจะปฏิบัติร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความแข็งขัน และเต็มความสามารถ สามารถอยู่ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสมบูรณ์ ให้ความช่วยเหลือและร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาในการปฏิบัติหน้าที่ได้จนสมบูรณ์เป็นที่ยอมรับจากสังคมได้เป็นอย่างดี

I = Interaction การมีปฏิสัมพันธ์ ได้แก่ ดำรงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันของหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบที่คนในสังคมต้องการทั้งยังเป็นการสร้างเสริมทัศนคติที่ดีให้แก่ตำรวจที่พร้อมให้ความ

ร่วมมือการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการทำงานเป็นทีม รู้จักการวางตัวให้เหมาะสม สามารถปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลง

T = Time การใช้เวลา ที่เหมาะสม ได้แก่ หน่วยงานหรือองค์กรต้องมีการจัดให้เวลาที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่และเวลาพักผ่อนเพื่อเป็นการสร้างจังหวะการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้ปฏิบัติหน้าที่และประชาชนในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นการผ่อนคลายให้กับเจ้าหน้าที่ เพื่อพักผ่อนและมีเวลาศึกษาความรู้เพื่อนำไปต่อยอดในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและความสงบเรียบร้อยต่อไป

S = Study การให้ความรู้ การเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยงานหรือองค์กรต้องมีการจัดให้ความรู้ สนับสนุนในด้านต่าง ๆ ให้บุคลากรได้มีการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพแก่ข้าราชการตำรวจให้ได้เรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อนำมาต่อยอดในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดความทันสมัยและเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยรอบให้มีทัศนคติที่หลากหลายเพื่อนำมาเป็นองค์ความรู้และการพัฒนาของสังคมต่อไป

N = Network การสร้างเครือข่าย ได้แก่ เห็นว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนสังคมหรือหน่วยงานอื่นจะสามารถทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กรโดยมีความร่วมมือระหว่างกัน และยังเห็นว่าการสนับสนุนให้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะที่ดี ตลอดจนด้านงบประมาณที่จะต้องใช้งานที่มีความคุ้มค่าและยังได้ไปทำหน้าที่สามารถผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ในการพัฒนา

A = Application การประยุกต์ ได้แก่ หน่วยงานหรือองค์กรต้องมีการจัดการในทรัพยากรในด้านต่าง ๆ ให้คุ้มค่าและเหมาะสมเพื่อภารกิจต่าง ๆ ในการส่งเสริมการกล่อมเกลาก่อความสำเร็จในภารกิจที่เกิดขึ้นในบริบทของสังคมจะต้องมีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เหมาะสมกันไปในแต่ละพื้นที่ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม ให้มีความเหมาะสมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถานีตำรวจควรมีนโยบายเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่ตำรวจ ให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ทางการเมืองมากขึ้น
2. สถานีตำรวจควรมีนโยบายเพิ่มความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงเข้ามาจับบทบาทการส่งเสริมการกลมเกลียวทางการเมืองให้แก่ประชาชนมากขึ้น
3. สถานีตำรวจควรมีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบและสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการร่วมมือของภาคประชาชน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สถานีตำรวจควรจัดกิจกรรมการอบรมพัฒนาความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองการปกครอง เพื่อส่งเสริมความกลมเกลียวทางการเมืองให้แก่ประชาชนและตำรวจ
2. สถานีตำรวจควรมีกิจกรรมหาความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงเข้ามาจับบทบาทการส่งเสริมการกลมเกลียวทางการเมืองให้แก่ประชาชนมากขึ้น
3. สถานีตำรวจควรพัฒนาการประชาสัมพันธ์ ที่หลากหลายรูปแบบและสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการร่วมมือของภาคประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- พระครูวินัยธรอริชฐ์ สุวฑฺฒโน (สุขวานิช). (2563). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระทรงวุฒิ ขาตเมธี (รัตนะ). (2563). *การกลมเกลียวทางการเมืองที่มีผลต่อการใช้สิทธิ์เลือกตั้งของประชาชน ในเขตอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระนิคม จนทอมโม (สุขเจริญ). (2562). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการเมืองการปกครองตามแนวแห่งธรรมาธิปไตย ในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาณรงค์ ธรรมเมธี (ศรีพันลม). (2562). *การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการเลือกตั้งทั่วไปของชุมชนท่าเตียน กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอโณทัย กตปุณโญ และคณะ. (2563). *การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่*. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), R101-R115.
- สมเกียรติ สาลีพันธ์. (2560). *แนวทางการประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อการจัดการความขัดแย้งระหว่าง การทำเรือแห่งประเทศไทยกับพนักงาน*. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 5 (ฉบับพิเศษ), 443-456.
- สุชาติ วั่งคำ. (2564). *การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชนตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อภิรัตน์ แก้วเจริญ. (2564). *การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตย ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสาธิตเทศบาลบ้านเขตนวัน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Promoting Political Socialization for the People of Rong Kwang Provincial Police Station, Phrae Province

Pittinan Khamsiwat¹

Received: December 30, 2022

Revised: September 04, 2023

Accepted: September 18, 2023

Abstract

The purposes of this research article 1) to study the promotion level of political socialization for the people of Rong Kwang Provincial Police Station, Phrae Province; 2) to study the relationship between Saraniyadhamma 6 and the promotion of political socialization for the people of Rong Kwang Provincial Police Station, Phrae Province; and 3) to study problems, obstacles, and suggestions after promoting political socialization for the people of Rong Kwang Provincial Police Station, Phrae Province. It was a mixed methods research. For quantitative research, survey research was conducted. The sample used in the research was the population living in the municipality, Rong Kwang Subdistrict, Rong Kwang District and in the area under supervision of Rong Kwang Provincial Police Station, Phrae Province, who were 18 years of age and up, numbering 4,588 people, using the sampling method from Taro Yamane's formula, resulting in a sample of 368 people. In terms of qualitative research, in-depth interviews with 9 informants. The results of the research found that 1) the level of promotion of political socialization for the people of Rong Kwang Provincial Police Station, Phrae province was Saraniyadhamma 6, overall it was at a

¹ Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: ton1603@hotmail.com

high level ($\bar{X} = 4.52$, S.D.=0.6); 2) the relationship between Saraniyadhamma 6 and the promotion of political socialization for the people of Rong Kwang Provincial Police Station, Phrae Province, overall had a positive relationship at a moderate level ($r=.598^{**}$); and 3) problems and obstacles in promoting political socialization for the people of Rong Kwang Provincial Police Station, Phrae Province found that the police work system was not much flexible. They still adhered too much to orders and regulations. Some citizens still did not understand their own roles in politics. People had different political opinions causing the promotion of political socialization to be adjusted to each area. Some police officers still lacked a process to promote the idea of properly considering political activities. And some people still lacked cooperation in organizing various activities organized by the government.

Keywords: Political Socialization, Promotion, People, Socialization Level

การส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธร ร้องกวาง จังหวัดแพร่

พิตตินันท์ คำศรีวาท¹

Received: December 30, 2022

Revised: September 04, 2023

Accepted: September 18, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสารณียธรรม 6 กับการส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ และ 3) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ หลังจากมีการส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง และอยู่ในเขตพื้นที่ดูแลของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 4,588 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 9 รูป/คน ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ได้แก่ สารณียธรรม 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.52$, S.D.=0.6) 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสารณียธรรม 6 กับการส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับระดับปานกลาง ($r=.598^{**}$) และ 3) ปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองให้แก่ประชาชนของ

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Corresponding author, e-mail: ton1603@hotmail.com

สถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า ระบบการทำงานของตำรวจยังไม่มีประสิทธิภาพมากนักยังยึดตามคำสั่งและระเบียบมากเกินไป ประชาชนบางคนยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อการเมือง ประชาชนมีความคิดเห็นทางการเมืองที่มีรูปแบบแตกต่างกันทำให้การส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองต้องมีการปรับเปลี่ยนไปแต่ละพื้นที่ ตำรวจบางนายยังขาดการกระบวนกรส่งเสริมความคิดในการไตร่ตรองการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างเหมาะสม และประชาชนบางส่วนยังขาดความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางหน่วยงานของรัฐจัดขึ้น

คำสำคัญ: การกล่อมเกลາทางการเมือง, การส่งเสริม, ประชาชน, ระดับการกล่อมเกลา

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตั้งแต่ปีพ.ศ.2475 มีอายุประมาณเกือบ 89 ปี แต่ยังคงขาดองค์ประกอบของการปกครองของระบอบประชาธิปไตยและการส่งเสริมความเข้าใจอย่างแท้จริงในอำนาจการปกครองที่เป็นของประชาชนซึ่งปัจจุบันตลอดการปกครองในรูปแบบนี้มีการแทรกแซงของกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจหรือทหารซึ่งเห็นได้จากการทำรัฐประหารและปัญหาการแตกแยกของประชาชนและการแบ่งขั้วอำนาจของฝ่ายการเมืองย่อมมีผลกระทบต่องสังคมและทำให้ประชาชนขาดความตระหนักในหน้าที่และสิทธิของตนเองที่เป็นตัวกำหนดอนาคตของประเทศชาติว่าจะไปในทิศทางใดเห็นได้จากการที่ประชาชนถูกซื้อสิทธิขายเสียงและขาดการตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองทำให้นักการเมืองที่ไม่ดีมีอำนาจและเข้ามามีบทบาทในการเป็นตัวแทนของประชาชนย่อมเกิดปัญหาในอนาคตเพื่อมาแสวงหาผลประโยชน์จากการเมืองในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาความพยายามจากบุคคลในสังคมเริ่มตระหนักถึงประชาธิปไตยมากขึ้นมีความต้องการเห็นความพัฒนาประเทศชาติเป็นไปตามความเหมาะสม จึงมีการผลักดันให้ข้าราชการเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับประชาชนโดยการให้องค์ความรู้ความเข้าใจในหน้าที่และบทบาทของตนย่อมจะส่งผลให้เกิดการปฏิรูปการเมืองให้เป็นการปกครองประชาธิปไตยที่ดีขึ้น

การส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนารูปแบบการปกครองและเป็นมาตรฐานของการพัฒนาประเทศให้ต่างประเทศยอมรับในเวทีโลกว่าประเทศไทยมีศักยภาพที่จะปกครองตามระบอบประชาธิปไตยได้มี

กลุ่มคนหรือนักวิชาการหรือแหล่งข้อมูลจำนวนมากทางด้านรัฐศาสตร์ได้มีการค้นคว้าวิจัยประเด็นดังกล่าวโดยใช้ต้นแบบจากประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส เป็นต้น ที่มีการปกครองระบอบการปกครองในระบอบการปกครองที่เป็นประชาธิปไตยมาเป็นต้นแบบให้มาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของประเทศไทยและการพัฒนาของการเมืองที่ยั่งยืนและมั่นคง ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาการส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้อยกวาง จังหวัดแพร่ เนื่องจากสถานีตำรวจภูธรร้อยกวางจังหวัดแพร่ เป็นองค์กรในพื้นที่ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่คอยรักษาความสงบและความเรียบร้อยของประชาชนในสังคมย่อมต้องมีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมกับการเมืองในพื้นที่ไม่มากนักน้อยเพื่อแสวงหาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและประชาชนเพื่อความสงบเรียบร้อยตามกรอบของกฎหมายและระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยใช้โครงการต่าง ๆ เพื่อมาแสวงหาความร่วมมือและให้องค์ความรู้แก่ประชาชน เช่น โครงการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล และโครงการชุมชนสัมพันธ์ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านองค์ความรู้และจิตสำนึกเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและความเรียบร้อยของสังคมในพื้นที่ โดยเน้นไปที่การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาบูรณาการกับการส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองให้แก่ประชาชนอย่างไรบ้าง ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมศักยภาพในการแก้ไขปัญหาใน สถานีตำรวจภูธรร้อยกวาง จังหวัดแพร่

ทั้งนี้ผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อสถานีตำรวจภูธรร้อยกวาง จังหวัดแพร่ ในด้านการเตรียมพร้อมรับมือกับสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การเรียนรู้ใหม่ การสร้างสรรค์คุณค่าแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและสังคม ตลอดจนการสร้างควมไว้วางใจ เชื่อใจ ทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้อยกวาง จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง สาราณียธรรม 6 กับการส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้อยกวาง จังหวัดแพร่

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการกล่อมเกลากิจทาง การเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร่องขวาง จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีตัวแปรอิสระ ประกอบไปด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ หลักสารานุกรม 6 ประการ ได้แก่ เมตตาทายกรรม เมตตาวาจากรรม เมตตาคมนิยมกรรม สาธารณโภคี สีสสามัญญตา และทิสสามัญญตา

การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตาม วิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สามารถคำนวณได้ค่า ความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งสองฉบับได้เท่ากับ 0.875

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่ง คำนวณได้มาจากประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ตำบลร่องขวาง อำเภอร่องขวาง และอยู่ในเขตพื้นที่ดูแลของสถานีตำรวจภูธรร่องขวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 4,588 คน ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน ได้ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1) การวิเคราะห์เชิงสถิติพรรณนา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) โดยการ แจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด ตามลำดับความสำคัญ

2) การวิเคราะห์เชิงสถิติอนุมาน เลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product - moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐาน เนื่องจากระดับ ของตัวแปรที่ใช้เป็นระดับอันตรรกภาพ และสามารถคำนวณได้ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยทั่วไปนิยมใช้สัญลักษณ์ (r) แทนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของกลุ่มการบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ จะใช้ตัวเลขค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ $+1$ แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงแต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการความสัมพันธ์กันในระดับน้อยหรือไม่มีเลย

2. การวิจัยเชิงคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา 1 รูป 2) ผู้บริหารระดับต้น 1 นาย 3) หัวหน้าแผนก 1 นาย 4) ผู้ปฏิบัติ 5 นาย 5) ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์ 1 คน รวมจำนวน 9 รูป/คน โดยผู้วิจัยกำหนดแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องการส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านส่งเสริมให้ความเข้าใจการยอมรับและอดทนต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมทางการเมือง ($\bar{X} = 4.63$, S.D.= 0.59) ด้านส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X} = 4.59$, S.D.= 0.59) ด้านส่งเสริมในความคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.58$, S.D.= 0.58) และด้านส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่นและรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.63) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมให้มีความรู้ด้านการเมืองการปกครอง ($\bar{X} = 4.5$, S.D.= 0.64)

2. หลักสาราณียธรรม 6 กับการส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับระดับปานกลาง ($r=.598^{**}$) จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าหลักสาราณียธรรม 6 กับการส่งเสริมการ

กลุ่มেলাทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐาน

3. ปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมการกลุ่มেলাทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า 1) ระบบการทำงานของตำรวจยังไม่มี ความยืดหยุ่นมากนักยังยึดตามคำสั่งและระเบียบมากเกินไป 2) ประชาชนบางคนยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อการเมือง 3) ประชาชนมีความคิดเห็นทางการเมืองที่มีรูปแบบแตกต่างกันทำให้การส่งเสริมการกลุ่มেলাทางเมืองต้องมีการปรับเปลี่ยนไปแต่ละพื้นที่ 4) ตำรวจบางนายยังขาดการกระบวนกรส่งเสริมความคิดในการไตร่ตรองการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างเหมาะสม 5) ประชาชนบางส่วนยังขาดความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางหน่วยงานของรัฐจัดขึ้น ข้อเสนอแนะ พบว่า 1) ควรลดระเบียบละคำสั่งให้น้อยลงให้เจ้าหน้าที่ได้เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมนั้น 2) ควรจัดอบรมประชาชนได้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อการเมืองมากขึ้น 3) ควรจัดอบรมและจัดกิจกรรม ให้เหมาะสมกับบริบทเพื่อลดความเห็นต่างและให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน 4) ควรจัดให้มีการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่ตำรวจที่ยังไม่พร้อมทำงานเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่เหมาะสมเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ 5) ควรประชาสัมพันธ์ให้ได้รับข่าวสารให้มากที่สุดโดยการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการส่งเสริมการกลุ่มেলাทางเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านส่งเสริมให้ความเข้าใจการยอมรับและอดทนต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมทางการเมือง ด้านส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านส่งเสริมในความคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และด้านส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่นและรับผิดชอบตนเองและสังคม ด้านการส่งเสริมให้มีความรู้ด้านการเมืองการปกครอง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระทรงวุฒิ ชาทเมธี (รัตนะ) (2563) พบว่า การกลุ่มেলাทางเมืองที่มีผลต่อการเลือกตั้งในเขต อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน อยู่ในระดับมาก ประชาชนได้รับการกลุ่มেলাทางเมืองหลายด้าน แต่ด้านที่สำคัญ คือ สื่อสารมวลชน ซึ่งมีบทบาทและเข้ามามีส่วนในการเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชนใน

ระดับสูงเมื่อเทียบกับการเรียนรู้อื่นหรือกลุ่มตัว อย่างที่ได้ปฏิสัมพันธ์ด้วย แสดงให้เห็นว่า สื่อสารมวลชนเป็นสื่อที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการรับทราบข่าวสารและข้อมูลทางการเมืองของประชาชนและ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระอโณทัย กตปุณโญ และคณะ (2563) พบว่า การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและอุปสรรค คือ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ถูกต้องความมั่นคงในอาชีพตามแนวทางของความเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ขาดการแสดงความรู้สึกรักและความเชื่อมั่นทางการเมืองต่อสาธารณชนและได้รับการยอมรับจากสาธารณชน ขาดตัวแทนของกลุ่มเพื่อช่วยในการส่งเสริมความสงบสุขในสังคมขาดการระงับความขัดแย้งโดยการใช้วิธีต่าง ๆ เป็นอีกแนวทางสันติวิธีที่จะทำให้เกิดความสงบสุข ประชาชนยังไม่ได้รับการสนับสนุนกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ และการให้ความร่วมมือรวมถึงการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้กับประชาชนด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ถูกต้อง

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสาราณียธรรม 6 กับการส่งเสริมการกล่อมเกล้าทางการเมืองให้แก่ประชาชนของสถานีดารวจอุตรรื่องขวาง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.52$, S.D.= 0.6) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้าน ได้แก่ เมตตากายกรรม เมตตา วจีกรรม เมตตาโมกกรรม สาธารณโภคี สีสสามัญญตา และทัญญูสามัญญตา ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวินัยธรธัช สุวทโธ (สุขพานิช) (2565) พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในจังหวัด เพชรบุรี โดยหลักสาราณียธรรม 6 ประกอบด้าน ด้านเมตตากายกรรม (กระทำต่อกันด้วยความเมตตา), ด้านเมตตาวจีกรรม (การพูดจากับผู้อื่นด้วยความรักและเมตตา), ด้านเมตตาโมกกรรม (คิดต่อกันด้วยเมตตา คือ ตั้งจิตปรารถนาดี), ด้านสาธารณโภคี (แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยให้ทั่วถึงกัน), ด้านสีสสามัญญตา (มีความประพฤติสุจริตตั้งมรรักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม), ด้านทัญญูสามัญญตา (เคารพรับฟังความคิดเห็นกันมีความเห็นชอบร่วมกัน) มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ทศนคติทางการเมือง ที่ต้องยึดมั่นหลักระบอบประชาธิปไตยของประชาชน เพื่อผลักดันให้มีการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย โดยการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการเข้ากับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง มุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดที่

จะทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองมีความเจริญก้าวหน้าตามหลักธรรม โดยการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อยึดมั่นและเชื่อถือเคารพในศักดิ์ศรีความแตกต่างระหว่างบุคคล แสดงสิทธิเสรีภาพควบคู่กับการรู้จักประนีประนอม สร้างความรู้สึกที่ดีต่อกัน ให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยเห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของพระนิคม จันทมโม (สุขเจริญ) (2562) พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครระยอง มีความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการเมืองการปกครองตามแนวทางธรรมาธิปไตย ในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิรัตน์ แก้วเจริญ (2564) พบว่า มีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมตาม ระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลบ้านเซตวัน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่า นักเรียนบางส่วนยังไม่เข้าใจถึงหลักการการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง นักเรียนบางส่วนไม่สนใจศึกษาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง เนื่องจากสถานการณ์โควิด ทางโรงเรียนจึงไม่สามารถจัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมได้ทุกกิจกรรม นักเรียนบางส่วนไม่ สนใจการมีส่วนร่วมวัฒนธรรมทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ สาลีพันธ์ (2560) พบว่า 1) ความขัดแย้งใน กรณีที่พนักงานเรียกร้องในเรื่องการจ่ายค่าตอบแทนค่าทำงานล่วงเวลาซึ่งมูลเหตุของความขัดแย้งมี 3 ประการ คือ ทักษะคติ ผลประโยชน์และข้อมูลการจัดการความขัดแย้งดำเนินมาสู่การฟ้องร้องซึ่งทำให้สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับผู้บริหารองค์กรขาดความปรองดองสมานฉันท์ 2) หลักสารณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาใช้จัดการปัญหาความขัดแย้งและทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในองค์กร 3) การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างการทำเรือ แห่งประเทศไทยกับพนักงานด้วยหลักสารณียธรรม 6 เริ่มต้นจากความเห็นที่ตรงกันการมีส่วนร่วม ในการกำหนดกติกาในองค์กรร่วมกัน ความมีจิตคิดเมตตาต่อกันนำมาซึ่งการแสดงออกด้วยความ เคารพ ให้เกียรติและเห็นอกเห็นใจกัน พร้อมที่จะแบ่งปันผลประโยชน์ด้วยความ เป็นธรรม องค์ความรู้ ใหม่จากงานวิจัย คือ IP-OP Model คือ IP หมายถึง การพัฒนาสันติภายในตน (Inner Peace) นำไปสู่การพัฒนาสันติภายนอก OP (Outer Peace) ซึ่งจะนำไปสู่องค์กรสังคม อันอุดมด้วยสันติสุข

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการกล่อมเกลางานการเมืองให้แก่ประชาชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรวังทอง จังหวัดแพร่” พบว่า 1) สถานีตำรวจควรมีนโยบายเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่ตำรวจ ให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ทางการเมืองมากขึ้น 2) สถานีตำรวจควรมี

นโยบายเพิ่มความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงเข้ามามีบทบาทการส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองให้แก่ประชาชนมากขึ้น 3) สถานีตำรวจควรมีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบและสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการร่วมมือของภาคประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาติ วังคำ (2564) พบว่า ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชน ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ พบว่า การสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนา วัฒนธรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ความต่อเนื่องในการเข้าหาประชาชนของหน่วยงาน/องค์กร/บุคคลที่มีความรู้ด้านการเมืองอย่างสม่ำเสมอ การยกระดับความรู้ทางด้านการเมืองเพื่อพัฒนาประชาชนให้รู้เท่าทันต่อวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งประชาชนไม่เกิดความกระตือรือร้นในการให้ความร่วมมือทางการเมือง และการแสดงออกทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคมยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มอายุจึงมีผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ครอบคลุม ประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาณรงค์ ธมฺมเมธี (ศรีพันธุ์) (2562) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการเลือกตั้งทั่วไปของชุมชนท่าเตียน กรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วม ร่วมโดยการไปใช้สิทธิเลือกตั้งประชาชนส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง ซึ่งประชาชนรู้และเคารพต่อกฎหมายการเลือกตั้ง และก่อนเลือกตั้งก็ได้ร่วมรณรงค์การเลือกตั้งให้ เกียรติกันและกัน เช่น ได้ประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง

องค์ความรู้ใหม่

การส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองให้แก่ประชาชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ เป็นการส่งเสริมการกล่อมเกล่าให้ประชาชนได้รับความรู้ที่ถูกต้องชัดเจนมากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติตามหลักการและขั้นตอนของระเบียบกฎหมายได้อย่างสมบูรณ์และเกิดประสิทธิภาพต่อสังคม โดยต้องนำสารานุกรมธรรม 6 คือ แนวทางปฏิบัติของผู้ที่อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ตั้งแต่ขนาดเล็ก หรือแม้กระทั่งในระดับโลกมี 6 ประการประกอบด้วย 1) เมตตาทายกรรม 2) เมตตาวจีกรรม 3) เมตตาเมโนกรรม 4) สาธารณโภคี 5) สีลสามัญญตา 6) ทิฏฐิสามัญญตา มาบูรณาการกับการส่งเสริมการกล่อมเกล่าทางการเมืองให้แก่ประชาชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรร้องกวาง จังหวัดแพร่ โดยมี การส่งเสริมให้มีความรู้การเมืองการ

ปกครอง ส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่นและรับผิดชอบตนเองและสังคม ส่งเสริมให้ความเข้าใจ การยอมรับและอดทนต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมทางการเมือง ส่งเสริมในความคิดวิเคราะห์ อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ ความรู้จากการวิจัยได้ PITSNA โมเดล ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย “PITSNA โมเดล”

P = Participate การมีส่วนร่วม ได้แก่ มีความมุ่งมั่นจะปฏิบัติร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความแข็งขัน และเต็มความสามารถ สามารถอยู่ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสมบูรณ์ ให้ความช่วยเหลือและร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาในการปฏิบัติหน้าที่ได้จนสมบูรณ์เป็นที่ยอมรับจากสังคมได้เป็นอย่างดี

I = Interaction การมีปฏิสัมพันธ์ ได้แก่ ดำรงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันของหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบที่คนในสังคมต้องการทั้งยังเป็นการสร้างเสริมทัศนคติที่ดีให้แก่ตำรวจที่พร้อมให้ความ

ร่วมมือการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการทำงานเป็นทีม รู้จักการวางตัวให้เหมาะสม สามารถปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลง

T = Time การใช้เวลา ที่เหมาะสม ได้แก่ หน่วยงานหรือองค์กรต้องมีการจัดให้เวลาที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่และเวลาพักผ่อนเพื่อเป็นการสร้างจังหวะการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้ปฏิบัติหน้าที่และประชาชนในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นการผ่อนคลายให้กับเจ้าหน้าที่ เพื่อพักผ่อนและมีเวลาศึกษาความรู้เพื่อนำไปต่อยอดในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและความสงบเรียบร้อยต่อไป

S = Study การให้ความรู้ การเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยงานหรือองค์กรต้องมีการจัดให้ความรู้ สนับสนุนในด้านต่าง ๆ ให้บุคลากรได้มีการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพแก่ข้าราชการตำรวจให้ได้เรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อนำมาต่อยอดในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดความทันสมัยและเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยรอบให้มีทัศนคติที่หลากหลายเพื่อนำมาเป็นองค์ความรู้และการพัฒนาของสังคมต่อไป

N = Network การสร้างเครือข่าย ได้แก่ เห็นว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนสังคมหรือหน่วยงานอื่นจะสามารถทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กรโดยมีความร่วมมือระหว่างกัน และยังเห็นว่าการสนับสนุนให้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะที่ดี ตลอดจนด้านงบประมาณที่จะต้องใช้งานที่มีความคุ้มค่าและยังได้ไปทำหน้าที่สามารถผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ในการพัฒนา

A = Application การประยุกต์ ได้แก่ หน่วยงานหรือองค์กรต้องมีการจัดการในทรัพยากรในด้านต่าง ๆ ให้คุ้มค่าและเหมาะสมเพื่อภารกิจต่าง ๆ ในการส่งเสริมการกล่อมเกลาก่อความสำเร็จในภารกิจที่เกิดขึ้นในบริบทของสังคมจะต้องมีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เหมาะสมกันไปในแต่ละพื้นที่ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม ให้มีความเหมาะสมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถานีตำรวจควรมีนโยบายเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่ตำรวจ ให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ทางการเมืองมากขึ้น
2. สถานีตำรวจควรมีนโยบายเพิ่มความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงเข้ามา มีบทบาทการส่งเสริมการกลมเกลียวทางการเมืองให้แก่ประชาชนมากขึ้น
3. สถานีตำรวจควรมีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบและสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการร่วมมือของภาคประชาชน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สถานีตำรวจควรจัดกิจกรรมการอบรมพัฒนาความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง การปกครอง เพื่อส่งเสริมความกลมเกลียวทางการเมืองให้แก่ประชาชนและตำรวจ
2. สถานีตำรวจควรมีกิจกรรมหาความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงเข้ามา มีบทบาทการส่งเสริมการกลมเกลียวทางการเมืองให้แก่ประชาชนมากขึ้น
3. สถานีตำรวจควรพัฒนาการประชาสัมพันธ์ ที่หลากหลายรูปแบบและสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการร่วมมือของภาคประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- พระครูวินัยธรอริชฐ์ สุวฑฺฒโน (สุขวานิช). (2563). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระทรงวุฒิ ขาตเมธี (รัตนะ). (2563). *การกลมเกลียวทางการเมืองที่มีผลต่อการใช้สิทธิ์เลือกตั้งของประชาชน ในเขตอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระนิคม จันทมโม (สุขเจริญ). (2562). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการเมืองการปกครองตามแนวแห่งธรรมาธิปไตย ในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาณรงค์ ธรรมเมธี (ศรีพันลม). (2562). *การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการเลือกตั้งทั่วไปของชุมชนท่าเตียน กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอโณทัย กตปุณโญ และคณะ. (2563). *การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่*. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), R101-R115.
- สมเกียรติ สาลีพันธ์. (2560). *แนวทางการประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อการจัดการความขัดแย้งระหว่าง การทำเรือแห่งประเทศไทยกับพนักงาน*. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 5 (ฉบับพิเศษ), 443-456.
- สุขาวดี วังคำ. (2564). *การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชนตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อภิรัตน์ แก้วเจริญ. (2564). *การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตย ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสาธิตเทศบาลบ้านเขตวัน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

A study of Thai Traditional Medicine Knowledge on Preparation of Herbal Medicine in decoction form

Narisara Nateluecha¹ Natchagorn Lumlerdkij² Pravit Akarasereenont³ and Suksalin Booranasubkajorn⁴

Received: January 02, 2023

Revised: August 09, 2023

Accepted: September 19, 2023

Abstract

The objective of this research article was to study the method of preparing herbal medicine in decoction form. It was a qualitative research. The research was conducted using interview methods, semi-structured by studying information from 12 Applied Thai Traditional Medicine and Thai traditional medicine doctors who had experience in caring for patients in Siriraj Applied Thai Traditional Medicine, Mahidol University. The results of the research found that there was a list of two methods for making decoctions, namely boiling and simmering. In explaining the steps for each method, it was found that the details of each person's decoction were different. Even though it was a method specified by the same name. It can be classified into 4 main points, including the amount of water used to make the medicine for the first time, the time used to make decoctions, the strength of the fire used to boil medicine, and how to reheat the medicine for the next taking. In addition, the informants had guidelines for selecting the decoction method based on the parts used of most herbs in that medicine recipe. In cases where the part of the herb used in a medicinal

¹⁻⁴ Mahidol University

Corresponding author, e-mail: narisara.net@mahidol.edu

recipe consisted of the heartwood, root, rhizome, and fruit that were usually prepared by boiling and simmering. And if the recipe consisted of pollen, leaves, flowers, including herbs that needed to maintain the scent of essential oils that were usually prepared by boiling. Summary of steps and details of the two methods of decoction obtained from this study. It can be used as a guideline for creating clear guidelines for advising patients on decoctions. Including this research, data can be used to determine the selection of methods and procedures for drug preparation that were the same standard for future research that will study drugs using the decoction format.

Keywords: Decoction Herbal Medicine, Decoction Preparation, Boiling, Simmering

การศึกษาองค์ความรู้ทางการแพทย์ไทยเกี่ยวกับการเตรียมยาสมุนไพรในรูปแบบของ ยาต้มดื่ม

นริศรา เนตรลือชา¹ ณัฏฐกร ลำเลิศกิจ² ประวิทย์ อัครเสรินนท์³ และสุกก์สกลี บุรณะทรัพย์ขจร⁴

Received: January 02, 2023

Revised: August 09, 2023

Accepted: September 19, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการเตรียมตำรับยาสมุนไพรในรูปแบบยาต้มดื่ม เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง โดยศึกษาข้อมูลจากแพทย์แผนไทยประยุกต์ และแพทย์แผนไทยผู้ที่มีประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยในส่วนของสถานการแพทย์แผนไทยประยุกต์ศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล 12 คน ผลการวิจัย พบว่า มีการระบุถึงรายชื่อวิธีการปรุงยาต้มดื่ม 2 วิธีคือ การต้มเดือด และต้มเคี่ยว ซึ่งการอธิบายขั้นตอนการต้มแต่ละวิธีพบว่ารายละเอียดการต้มยาของแต่ละท่านมีความแตกต่างกัน แม้ว่าจะเป็นวิธีที่ระบุด้วยชื่อเดียวกัน โดยสามารถจำแนกเป็น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ ปริมาณน้ำที่ใช้ในการต้มยาครั้งแรก ระยะเวลาที่ใช้ในการต้มยา ความแรงของไฟที่ใช้ในการต้มยา และวิธีการอุ่นยาสำหรับการรับประทานในมือต่อไป นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลมีแนวทางการเลือกใช้วิธีการต้มโดยพิจารณาจากส่วนที่ใช้ของสมุนไพรส่วนใหญ่ที่ในตำรับยานั้น ๆ กรณีที่ส่วนที่ใช้ของสมุนไพรในตำรับยาประกอบด้วย แก่น ราก เหง้า และผล นิยมเตรียมด้วยการต้มเคี่ยว และหากตำรับประกอบด้วย เกสร ใบ ดอก รวมถึงสมุนไพรที่ต้องการคงกลิ่นของน้ำมันหอมระเหย นิยมเตรียมด้วยการต้มเดือด สรุปขั้นตอนและรายละเอียดของวิธีการต้มยาทั้ง 2 วิธีที่ได้จากการศึกษานี้ สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับการสร้างแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการให้คำแนะนำผู้ป่วยในการต้มยา รวมถึงสามารถใช้ข้อมูลงานวิจัย

¹⁻⁴ มหาวิทยาลัยมหิดล

Corresponding author, e-mail: narisara.net@mahidol.edu

นี้เพื่อกำหนดเป็นการเลือกวิธีการและขั้นตอนการเตรียมยาที่เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับการ
ศึกษาวิจัยที่จะศึกษายาที่ใช้รูปแบบการต้มดื่มในอนาคตต่อไป

คำสำคัญ: ยาต้มยาสมุนไพร, การเตรียมยาต้ม, ต้มเดือด, ต้มเคี้ยว

บทนำ

ยาต้มเป็นการเตรียมยารูปแบบหนึ่งที่ยานิยมใช้ในการให้การรักษาด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย แม้จะเป็นวิธีที่ยังมีการใช้อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน และมีการบันทึกสูตรยาต้มจำนวนมากไว้ในตำราทางการแพทย์แผนไทย โดยมีจุดประสงค์ในการใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ต้มดื่ม ต้มอาบ ต้มแช่ เป็นต้น แต่หลักฐานส่วนใหญ่ไม่ได้ระบุขั้นตอนวิธีการเตรียมที่ชัดเจนในการต้มยาเพื่อต้ม (Phumthum, M., et al, 2018) รวมถึงข้อมูลในการเลือกใช้ให้เหมาะสมกับตำรับยามักเป็นการเลือกใช้ตามองค์ความรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพแต่ละท่าน ทำให้รายละเอียดในการเตรียมยาต้มนั้นมีความหลากหลาย รวมถึงเหตุผลในการเลือกใช้แต่ละวิธีไม่ชัดเจน จากบันทึกทางประวัติศาสตร์ แม้จะมีการกล่าวถึงการแพทย์ในสมัยนั้นแต่ก็ไม่ได้กล่าวถึงวิธีการต้มยา (มองซิเออร์ เดอะ ลาลูแบร์, 2561) และจากการทบทวนวรรณกรรมจากคัมภีร์ และตำราทางการแพทย์แผนไทยที่เกี่ยวข้องพบว่ามีการกล่าวถึงวิธีการเตรียมยาสมุนไพรด้วยการต้มเพื่อดื่มแต่มีกล่าวโดยสั้น ๆ เช่น ต้ม 4 เอา 1 (ชยันต์ พิเชียรสุนทร, ศุภชัย ดิยวรรณน์ และวิเชียร จีรวงศ์, 2545) ต้มตามวิธี (ประพต เศรษฐกานนท์, 2561; กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 2561) ต้ม 3 เอา 1 (ประพต เศรษฐกานนท์, 2561; พร้อมจิต ศรีลัมพ์, และคณะ, 2543; มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์แผนไทยเดิม อายุรเวทวิทยาลัย (ชีวโกมารภักจ), 2538; มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์ไทยเดิมฯ และโรงเรียน อายุรเวทธารง สถานการแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, 2550; ลัดดาวัลย์ คุปปัญญามาศย์, 2548) เป็นต้น โดยไม่ได้อธิบายรายละเอียด ถึงแม้ว่าตำราทางการแพทย์แผนไทยที่มีการให้คำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการต้มยา (พร้อมจิต ศรีลัมพ์ และคณะ, 2543; ลัดดาวัลย์ คุปปัญญามาศย์, 2548) แต่ก็ไม่ได้มีข้อกำหนดที่เป็นวิธีมาตรฐาน ด้วยข้อจำกัดนี้ นำไปสู่การตีความที่หลากหลายของผู้ประกอบวิชาชีพเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติทางคลินิก รวมถึงด้านการเรียนการสอนในปัจจุบัน

การศึกษานี้จึงต้องการรวบรวมและบันทึกองค์ความรู้ทางการแพทย์แผนไทยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเตรียมยาสมุนไพรด้วยการต้มและการเลือกใช้แต่ละวิธีตามองค์ความรู้จากประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยของผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์แผนไทยภายในในส่วนงานของสถานการแพทย์แผนไทยประยุกต์ศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) (Adams, W.C., 2015; Kallio, H., Pietilä, A. M., Johnson, M., & Kangasniemi, M., 2016)

ปัจจุบันมีการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของวิธีการต้มยาโดยศึกษาจากองค์ประกอบทางเคมีของตำรับยาสมุนไพร โดยเป็นการศึกษาจากตำรับยาจีน ที่แสดงให้เห็นว่าการเตรียมยาต้มด้วยวิธีที่ต่างกันส่งผลต่อองค์ประกอบของสารเคมีที่ออกมาในน้ำต้มยาสมุนไพร (Wan, J. B., et al., 2013) แต่ยังไม่มียางานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการต้มยาที่ต่างกันตามองค์ความรู้ทางแผนไทย รวมถึงแนวทางการพิจารณาเลือกใช้วิธีการต้มให้เหมาะกับตำรับยา พบเพียงการตั้งข้อสังเกตในการบริหารยาต้มเกี่ยวกับระยะเวลาของการต้มยาอาจส่งผลต่อสัมประสิทธิ์ของการละลายของตัวยาแต่ละอย่างในพืชสมุนไพรนั้นไม่เท่ากัน และความเห็นเพิ่มเติมจากการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ในการใช้ยาสมุนไพรไทยถึงข้อจำกัดของรายละเอียดในการเตรียมยาสมุนไพรในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงรูปแบบยาต้ม (Phumthum, M., et al., 2018) จึงยังไม่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับความแตกต่างของการต้มยาเพื่อดื่มที่มีการอธิบายขั้นตอนตามองค์ความรู้ได้

ดังนั้นการศึกษานี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่จะใช้เป็นแนวทางสำหรับการสร้างขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจนในการให้คำแนะนำผู้ป่วยในการต้มยา รวมถึงสามารถใช้ข้อมูลงานวิจัยนี้เพื่อกำหนดการเลือกวิธีการต้มและขั้นตอนการเตรียมยาที่เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคตที่จะศึกษาผู้ที่ใช้รูปแบบการต้มดื่ม โดยผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพแพทย์แผนไทยประยุกต์หรือแพทย์แผนไทยโดยรวมในอนาคต

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาวิธีการเตรียมตำรับยาสมุนไพรในรูปแบบยาต้มดื่ม

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กำหนดกลุ่มให้สัมภาษณ์จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือแพทย์แผนไทย ที่ได้รับรองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ และตรงตามเกณฑ์การคัดเลือกผู้ร่วมวิจัย/อาสาสมัคร (Inclusion Criteria) จำนวน 12 คน ผู้วิจัยจะเริ่มการสัมภาษณ์จากการแนะนำตัวพร้อมทั้งอธิบายวัตถุประสงค์งานวิจัย ตลอดจนขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดให้ผู้ให้ข้อมูลได้เข้าใจและรับทราบ จากนั้นผู้วิจัยจึงจะเริ่มเก็บข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยอาศัแบบฟอร์มการสัมภาษณ์ที่พัฒนาขึ้น เพื่อรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดวิธีการเตรียมยาสมุนไพรในรูปแบบของยาต้มดื่ม โดยมีหัวข้อหลักในการสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) การต้มยาสมุนไพร (ต้มดื่ม) ตามศาสตร์การแพทย์แผนไทยที่ท่านรู้จักมีทั้งหมดกี่วิธี อะไรบ้าง 2) จากวิธีต้มยาสมุนไพร (ต้มดื่ม) ที่ท่านกล่าวมาแต่ละวิธีมีขั้นตอนการต้มอย่างไร 3) การต้มยาสมุนไพร (ต้มดื่ม) ที่ท่านกล่าวถึง กรณีมากกว่า 1 วิธี เป็นวิธีที่สามารถใช้แทนกันได้หรือไม่ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร โดยดำเนินการสัมภาษณ์ไปจนกระทั่งได้รับข้อมูลครบถ้วนในทุกประเด็นดังกล่าว และไม่พบข้อสงสัย ผู้วิจัยจึงสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ระยะเวลาในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งจะใช้เวลาไม่เกิน 2 ชั่วโมง และมีการบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ จากนั้นจะนำข้อมูลมา ที่ได้จากการสัมภาษณ์ในแต่ละหัวข้อหลัก มาทำการวิเคราะห์ส่วนประกอบของข้อมูลแต่ละชุด นำคุณสมบัติของส่วนประกอบที่จำแนกได้มาจัดทำตารางเปรียบเทียบคุณสมบัติข้อมูลแต่ละชุด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบเพื่อหาลักษณะร่วมที่เหมือนหรือต่างกันในเชิงปริมาณโดยใช้การเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์ความถี่ในการให้ข้อมูลในแต่ละองค์ประกอบที่กำหนดและสร้างข้อสรุปโดยบรรยายให้เห็นคุณสมบัติของข้อมูลตามส่วนประกอบนั้น ๆ

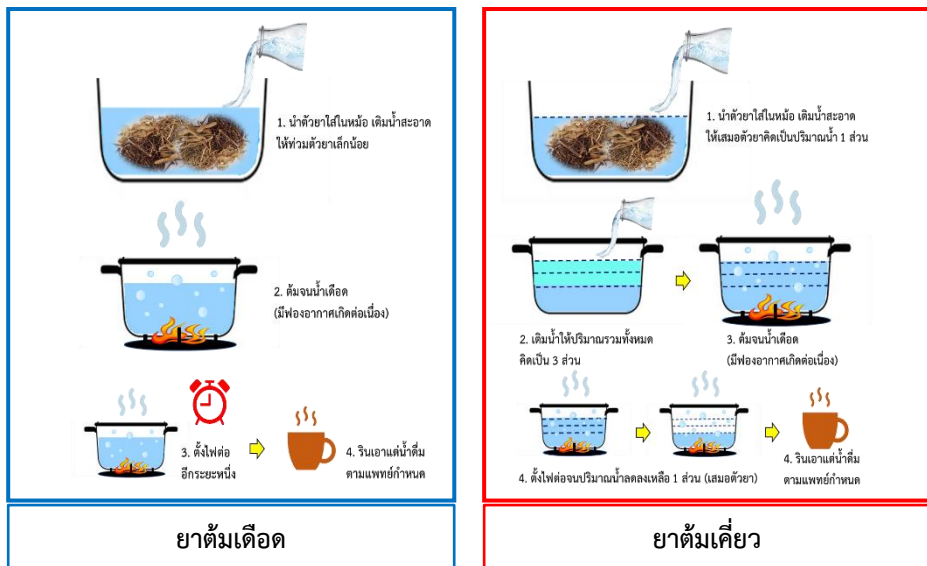
สรุปผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมวิธีการเตรียมตัวรับยาสมุนไพรในรูปแบบยาต้มดื่มจากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล พบว่า ทั้ง 12 ท่าน มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์คัดเลือกของงานวิจัยนี้ โดยรายละเอียดคุณลักษณะของผู้ให้สัมภาษณ์แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงรายละเอียดคุณลักษณะของผู้ให้สัมภาษณ์ (n = 12)

ตัวแปร	คำอธิบาย	ความถี่	%
ที่มาขององค์ความรู้ทางการแพทย์แผนไทย (สถานศึกษาหลัก)			
สมาคมแพทย์แผนโบราณแห่งประเทศไทย วัดปรินายกวรวิหาร		1	8.33
โรงเรียนอายุรเวทวิทยาลัย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และ หลักสูตรแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต สถานการณ์แพทย์แผนไทยประยุกต์ศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล		11	91.67
วุฒิการศึกษาสูงสุด			
อนุปริญญาสาขาเวชกรรมแผนไทย สาขาเภสัชกรรมแผนไทย และสาขาผดุงครรภ์แผนไทย		1	8.33
การแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต [ปริญญาตรี]		7	58.33
การแพทย์แผนไทยประยุกต์มหาบัณฑิตหรือวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การแพทย์แผนไทยประยุกต์) [ปริญญาโท]		4	33.33
ตำแหน่ง (ผู้ประกอบการวิชาชีพ)			
แพทย์แผนไทย		1	8.33
แพทย์แผนไทยประยุกต์		11	91.67
อายุงาน (ปี)			
10 - 20		5	41.67
21 - 30		3	25.00
มากกว่า 30 ปี ขึ้นไป		4	33.33
ความเชี่ยวชาญ			
เวชกรรมแผนไทย		4	33.33
เภสัชกรรมแผนไทย		5	41.67
เวชกรรมแผนไทย และผดุงครรภ์แผนไทย		1	8.33
หัตถเวชกรรมแผนไทย และผดุงครรภ์แผนไทย		1	8.33
เภสัชกรรมแผนไทย และหัตถเวชกรรมแผนไทย		1	8.33

โดยทั้ง 12 ท่าน กล่าวถึงวิธีการต้มยาเพื่อใช้ดื่มเพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยด้วยกัน 2 วิธี คือ การต้มเดือด และต้มเคี่ยว โดยมีขั้นตอนหลัก ๆ ที่สอดคล้องกัน ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงแนวทางการต้มยาเพื่อดื่ม โดยใช้วิธีต้มเดือด และต้มเคี่ยว

รวมถึงยังมีคำแนะนำในการใช้ยาต้มที่สอดคล้องกัน คือ ยา 1 ชูต สามารถต้มดื่มได้ต่อเนื่องจนกว่ารสยาจะจืด หรือกำหนดระยะเวลาอยู่ที่ประมาณ 7-10 วัน โดยวิธีการต้มเพื่ออุ่นยา ก่อนดื่มในมือต่อ ๆ ไป และพบว่าวิธีการต้มยาทั้ง 2 วิธี มีขั้นตอนหลัก ๆ ที่เหมือนกัน คือการเติมน้ำ ก่อนอุ่นยาเมื่อสังเกตว่าระดับน้ำลดลงต่ำกว่าระดับยา โดยแนวทางการอุ่นยาจะเป็นเช่นเดียวกันกับการต้มเดือดดังแสดงในภาพที่ 1 ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น เมื่อพิจารณาข้อมูลหลักในการเตรียมยาต้ม ทั้ง 2 วิธีที่ถูกกล่าวจะพบว่ามีบางขั้นตอนที่เป็นข้อความที่ยังไม่ชัดเจน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลแต่ละท่านมีการอธิบายรายละเอียดในการต้มยาแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ของแต่ละท่าน แม้ว่าจะเป็นวิธีที่ระบุด้วยชื่อเดียวกัน โดยสามารถจำแนกเป็น 4 ประเด็นหลักในการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลได้ ดังนี้ 1) ปริมาณน้ำที่ใช้ในการต้มยาคั้งแรก 2) ระยะเวลาในการใช้ต้มยา 3) ความแรงของไฟที่ใช้ในการต้มยา 4) วิธีการอุ่นยาสำหรับการรับประทานในมือต่อไป ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 2 และ 3 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบข้อสรุประหว่าง 2 วิธีตามประเด็นหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์

ความต่าง พบว่า มีความต่างกันในส่วนของระยะเวลา และปริมาณน้ำที่คงเหลือจากการต้มในมือแรกของการต้มในวันแรก

ตารางที่ 2 แสดงความถี่ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกำหนดในการต้มเดือด

ปริมาณน้ำ	ความถี่	%
a. ปริมาณน้ำอยู่ในระดับที่สูงท่วมเหนือด้วยยาสมุนไพร	9	50
b. ปริมาณน้ำทั้งหมดที่ใช้ขึ้นกับปริมาณยาสมุนไพรในตำรับที่ใช้	3	17
c. ปริมาณน้ำอยู่ในระดับท่วมหลังมือเมื่อประมาณด้วยการแบมือวางเหนือสมุนไพรในตำรับที่ใช้	4	22
d. ปริมาณน้ำอยู่ในระดับท่วมยา 1 ข้อนิ้วมือ (วัดจากปลายนิ้วชี้ถึงข้อนิ้วข้อแรก) เมื่อประมาณด้วยการใช้นิ้วมือวางเหนือสมุนไพรในตำรับที่ใช้	2	11
ระยะเวลาในการต้มยา	ความถี่	%
a. ต้มยาจนกระทั่งสังเกตเห็นน้ำเดือด (มีฟองอากาศเกิดต่อเนื่อง) ตั้งต่ออีก 15 นาที แล้วจึงยกหม้อยาลงจากเตา	6	50
b. ต้มยาจนกระทั่งสังเกตเห็นน้ำเดือด (มีฟองอากาศเกิดต่อเนื่อง) แล้วยกหม้อยาลงจากเตาทันที	2	17
c. ต้มยาจนกระทั่งสังเกตเห็นน้ำเดือด (มีฟองอากาศเกิดต่อเนื่อง) ตั้งต่ออีก 5 นาทีแล้วจึงยกหม้อยาลงจากเตา	2	17
d. ต้มยาจนกระทั่งสังเกตเห็นน้ำเดือด (มีฟองอากาศเกิดต่อเนื่อง) ตั้งต่ออีก 2-3 นาที แล้วจึงยกหม้อยาลงจากเตา	1	8
e. ใช้เวลาตลอดการต้มยาประมาณ 10-20 นาที	1	8
ระดับความร้อนที่ใช้ในการต้ม	ความถี่	%
a. ไม่ได้ระบุรายละเอียด	7	58
b. ใช้ความร้อนระดับปานกลางถึงระดับสูง	2	16
c. ใช้ความร้อนระดับปานกลางตลอดการต้ม	1	8
d. ใช้ความร้อนระดับปานกลางและลงไฟลงเป็นไฟอ่อน	1	8
e. ใช้ความร้อนระดับสูงตลอดการต้ม	1	8
การอุ่นยา	ความถี่	%
a. อุ่นยาในลักษณะเช่นเดียวกับการต้มครั้งแรก (ต้มเดือด)	5	42
b. ไม่ได้ระบุรายละเอียด	5	42
c. เติมน้ำลงในหม้อยาทดแทนส่วนที่รินออกเพื่อต้ม หรือเติมให้สูงกว่าระดับของสมุนไพรในหม้อยา	1	8
d. ต้มยาจนกระทั่งสังเกตเห็นน้ำเดือด (มีฟองอากาศเกิดต่อเนื่อง) ตั้งต่ออีก 10-15 นาทีแล้วจึงยกหม้อยาลงจากเตา	1	8

ตารางที่ 3 แสดงความถี่ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกำหนดในการต้มเคี่ยว

ปริมาณน้ำ	ความถี่	%
a. ปริมาณน้ำท่วมระดับยา	9	36
b. ปริมาณน้ำอยู่ในระดับที่สูงท่วมเหนือถ้วยสมุนไพร ในกรณีที่ส่วนประกอบของสมุนไพรในตำรับมีความเบาให้ใช้ผ้าม็อกดเหนือถ้วย แล้วเติมน้ำในระดับท่วมหลังมือ	6	24
c. ปริมาณน้ำทั้งหมดที่ใช้ขึ้นกับปริมาณยาสมุนไพรในตำรับที่ใช้	4	16
d. ปริมาณน้ำทั้งหมดที่ใช้คิดเป็น 3 ส่วน โดยน้ำ 1 ส่วนเท่ากับระดับของสมุนไพรในตำรับ	3	12
e. ปริมาณน้ำอยู่ในระดับท่วมยา 1 ขอนิ้วมือ (วัดจากปลายนิ้วชี้ถึงข้อนิ้วข้อแรก) เมื่อประมาณด้วยการใช้นิ้วมือวางเหนือสมุนไพรในตำรับที่ใช้	3	12
ระยะเวลาในการต้มยา	ความถี่	%
a. ต้มยาจนสังเกตเห็นว่าระดับน้ำลดลงเหลือ 1/3 ของปริมาณน้ำในครั้งแรก	4	31
b. ต้มยาจนสังเกตเห็นว่าระดับน้ำลดลงเสมอถ้วย	4	31
c. ระยะเวลาในการต้มขึ้นกับขนาดของตำรับยา	3	23
d. ใช้ระยะเวลาในการต้มประมาณ 30-45 นาที	1	8
e. ต้มยาจนสังเกตเห็นว่าระดับน้ำลดลงเหลือ 1/2 ของปริมาณน้ำในครั้งแรก	1	8
ระดับความร้อนที่ใช้ในการต้ม	ความถี่	%
a. ไม่ได้ระบุรายละเอียด	8	67
b. ใช้ความร้อนระดับปานกลางถึงระดับสูง	2	17
c. ใช้ความร้อนระดับปานกลางตลอดการต้ม	1	8
d. ใช้ความร้อนระดับสูงแล้วเบาไฟลงระดับปานกลาง	1	8
การอุ่นยา	ความถี่	%
a. เติมน้ำก่อนทำการอุ่นยา เพื่อคงระดับน้ำให้ท่วมถ้วยสมุนไพร	6	35
b. ไม่ได้ระบุรายละเอียด	4	23
c. ต้มยาจนกระทั่งสังเกตเห็นน้ำเดือด (มีฟองอากาศเกิดต่อเนื่อง)	2	12
d. อุ่นด้วยวิธีที่ใช้เตรียมยาในครั้งแรก โดยต้มจนสังเกตเห็นว่าระดับน้ำลดลงเสมอถ้วย (อุ่นวันละ 2 ครั้ง)	1	6
e. อุ่นด้วยวิธีที่ใช้เตรียมยาในครั้งแรก โดยต้มจนสังเกตเห็นว่าระดับน้ำลดลงเหลือ 1/2 ของปริมาณน้ำทั้งหมด	1	6
f. อุ่นยาโดยต้มจนสังเกตเห็นน้ำเดือด (มีฟองอากาศเกิดต่อเนื่อง) ตั้งต่ออีก 15 นาที แล้วจึงยกหม้อยาลงจากเตา	1	6
g. ในการต้มครั้งต่อไป ใช้เวลาต้มประมาณ 30 นาที	1	6
h. ในอุ่นยาใช้เวลาต้มประมาณ 30-45 นาที	1	6

สำหรับการต้มเดือด และต้มเคี่ยว ที่ผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละท่านได้กล่าวถึงนี้ เมื่อสอบถามประเด็นในการเตรียมยาสมุนไพรต้มดื่มที่มีส่วนประกอบของสมุนไพรเหมือนกันสามารถเตรียมจากการต้ม 2 วิธีที่ระบุนี้นี้ทดแทนกันได้หรือไม่ พบว่า มีผู้ให้ข้อมูล 11 ท่าน แสดงความเห็นว่าเป็นไปไม่ได้ ไม่สามารถใช้การต้มยาด้วยวิธีที่ต่างกันอย่างตำรับยาเดียวกันได้ โดยมีแนวทางการอธิบายที่สอดคล้องไปในทางเดียวกัน คือ การต้มด้วยวิธีที่ต่างกันตามที่แต่ละท่านได้ให้ข้อมูลควรเลือกพิจารณาการต้มให้เหมาะสม เพราะการต้มที่ต่างวิธีนี้ส่งผลต่อความเข้มข้นของยา โดยพิจารณาจากส่วนที่ใช้ของสมุนไพรส่วนใหญ่ที่ในตำรับยานั้น ๆ กรณีที่ส่วนที่ใช้ของสมุนไพรในตำรับยาประกอบด้วย แก่น ราก เหง้า และผล นิยมเตรียมด้วยการต้มเคี่ยว และหากตำรับประกอบด้วย เกสร ใบ ดอก รวมถึงสมุนไพรที่ต้องการคงกลิ่นของน้ำมันหอมระเหย นิยมเตรียมด้วยการต้มเดือด ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูล 1 ราย แสดงความเห็นว่าเป็นไปไม่ได้ โดยพิจารณาถึงความสะดวกในการใช้ยาของผู้ป่วย แต่ยังคงเห็นสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลท่านอื่น ๆ ว่าฤทธิยาการเตรียมยาต้มดื่มที่ได้นั้นอาจไม่เท่ากัน

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการเตรียมยาเพื่อต้มดื่มที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงในงานวิจัยนี้มีด้วยกัน 2 วิธี คือ การต้มเดือด และต้มเคี่ยว (ต้ม 3 เอา 1) โดยจากการเปรียบเทียบวิธีการต้มยาที่ถูกเรียกด้วยชื่อเดียวกัน พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่ตรงกันสูงสุดเกี่ยวกับประเด็นหลักที่ใช้พิจารณาความแตกต่างระหว่าง 2 วิธี ประกอบด้วย

ปริมาณของน้ำที่ใช้ในการเตรียมยา มีความเหมือนกันคือ ปริมาณน้ำที่ช้อนอยู่ในระดับที่สูงท่วมเหนือถ้วยสมุนไพรเล็กน้อย โดยมีการระบุปริมาณน้ำที่ท่วมยาจากการคะเนด้วยการใช้วิธีต่าง ๆ ตามที่ได้แสดงในตารางที่ 2 และ 3 สอดคล้องกับข้อมูลวิธีการเตรียมยาต้มที่กล่าวไว้ในตำราเภสัชกรรมไทยที่กล่าวถึงวิธีการเตรียมยาต้มโดยระบุถึงปริมาณน้ำที่ใช้ว่าขึ้นปริมาณยาในตำรับ โดยจะใส่พอท่วมยา (ลัดดาวัลย์ คุรุปัญญามาตย์, 2548)

ระยะเวลาในการต้มยา มีความแตกต่างกัน คือ การต้มเดือดจะใช้ระยะเวลาในการต้มที่สั้นกว่า การต้มเคี่ยว โดยระยะเวลาที่ใช้สังเกตของการต้มเดือดจะสัมพันธ์กับการสังเกตเห็นการเดือดของน้ำ (มีฟองอากาศเกิดขึ้นต่อเนื่อง) โดยอาจมีการตั้งไฟต่ออีกเล็กน้อย ในขณะที่การต้มเคี่ยวจะต้มจนกระทั่งสังเกตจากระดับน้ำที่ลดลงตามสัดส่วนที่กำหนดหลังจากยาต้มเดือด โดย 31% ของข้อมูลการในประเด็นเกี่ยวกับระยะเวลาในการต้มที่เหมาะสมสำหรับการต้มเคี่ยวนี้ให้สังเกตจากระดับ

น้ำลดลงเหลือ 1 ส่วน จาก 3 ส่วนของปริมาณน้ำทั้งหมดในหม้อยาก่อนการต้ม ตามที่ได้แสดงในตารางที่ 3 ซึ่งข้อมูลในส่วนของการต้มเคี่ยวนี้สอดคล้องกับข้อมูลที่กล่าวไว้ในตำราเภสัชกรรมไทย โดยกล่าวว่าเมื่อต้มจนเดือดแล้วให้ต้มยาต่อไปให้เหลือปริมาณน้ำ 1 ส่วน เมื่อเทียบจากปริมาณน้ำเมื่อเริ่มต้มที่ใส่ท่วมตัวยาคิดเป็น 3 ส่วน (ต้ม 3 เอา 1) (ลัดดาวัลย์ คุรุปัญญามาตย์, 2548)

ระดับความร้อนที่ใช้ ผู้ให้ข้อมูลโดยส่วนใหญ่ไม่ได้ระบุข้อกำหนดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนนี้ แต่พบว่าโดยส่วนใหญ่แนะนำความร้อนที่ระดับกลางถึงระดับสูง เมื่อเทียบเคียงข้อมูลในตำราเภสัชกรรมไทย กล่าวถึงการใช้ระดับความร้อนโดยเมื่อสังเกตว่าน้ำเดือดแล้วให้หรี่ไฟอ่อนลง ทั้งนี้สิ่งสำคัญคือต้องระมัดระวังอย่าให้ยาไหม้โดยไม่ได้ระบุความสัมพันธ์กับการต้มวิธีใดโดยชัดเจน (ลัดดาวัลย์ คุรุปัญญามาตย์, 2548)

สำหรับการอุ่นยาสำหรับการต้มยา ทั้ง 2 วิธี ผู้ให้ข้อมูลมีแนวทางที่สอดคล้องกันคือ ในการอุ่นยาสิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือการรักษาระดับน้ำในหม้อยาก่อนอุ่น และระยะเวลาที่ให้ความร้อนจะสังเกตจากการเดือดของน้ำต้มยาโดยทั้งการต้ม โดยพบว่ามีส่วนของความรู้ในการให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลาในการให้ความร้อนหลังจากการเดือดของยาโดยในวิธีต้มเดือด คิดเป็น 8% ของความรู้ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกำหนดในการเตรียมยาต้มด้วยการต้มเดือดในประเด็นการอุ่นยา ตามที่ได้แสดงในตารางที่ 1 และกล่าวถึงข้อกำหนดในการต้มเคี่ยวโดยระบุถึงระยะเวลาที่ใช้ในการให้ความร้อนต่อเนื่องหลังจากสังเกตเห็นว่าน้ำเดือดที่ 15 และ 30 นาที คิดเป็น 6% ของความรู้ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกำหนดในการเตรียมยาต้มด้วยการต้มเดือดในประเด็นการอุ่นยาเท่ากัน ตามที่ได้แสดงในตารางที่ 2

ผู้ให้ข้อมูลยังมีการให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพิจารณาเลือกใช้วิธีการต้มยาให้เหมาะสมกับตำรายาโดยให้ข้อคิดเห็นว่าวิธีการเตรียมยาต้มที่ต่างกันไม่สามารถใช้แทนกันได้ในการเตรียมยาดำรับเดียวกัน คิดเป็น 92% ของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด โดยมีเหตุผลในการพิจารณาในแง่ของความเข้มข้น และฤทธิ์ของยา สำหรับในส่วนที่พิจารณาว่าสามารถใช้วิธีต้มยาแทนกันได้คิดเป็น 8% ของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด โดยมีเหตุผลในการพิจารณาในแง่ของความสะดวกในการใช้ยาของผู้ป่วย แต่ความแรงของฤทธิ์ยาที่ได้อาจไม่เท่ากัน และอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพของการรักษา สอดคล้องกับข้อสังเกตในการบริหารยาต้มที่กล่าวไว้ในตำราการแพทย์ไทยเดิม (แพทยศาสตร์สงเคราะห์) ฉบับพัฒนา ตอนที่ 2 โดยได้อธิบายไว้ว่า ตัวยาคือออกมาในระยะแรก ๆ นั้น ย่อมไม่เท่าหรือเหมือนกับตัวยาในระยะหลัง ๆ เพราะสัมประสิทธิ์ของการละลายของตัวยาแต่ละอย่างในพืชสมุนไพรนั้นไม่

เท่ากันตัวยาบางตัวละลายน้ำได้น้อย ดังนั้นถ้าในระยะแรก ๆ มีตัวยาที่ละลายออกมามากแล้ว ตัวยาที่ละลายน้ำได้น้อยจะยังไม่ออกมาหรือออกมาน้อย และจะออกมามากขึ้นเมื่อตัวยาอื่นหมดไปมากแล้ว จึงควรพิจารณาและศึกษาเพิ่มเติมว่า ในวันที่ 1-7 ของการกินยา 1 หม้อนั้น มีปรัชญาหรือแนวคิดอย่างไร (มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์แผนไทยเดิม อายุรเวทวิทยาลัย (ชีวโกมารภักจ), 2538)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ทางการแพทย์ไทยเกี่ยวกับวิธีการเตรียมยาสมุนไพรในรูปแบบของยาต้มดื่มจากการสรุปแนวทางที่ได้จากประสบการณ์มีความใกล้เคียงกับองค์ความรู้เดิม สำหรับองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากผลสรุปข้อมูล จะเป็นการลงรายละเอียดในส่วนของระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการต้มยา การอุ่นยา และการเลือกวิธีการต้มยาโดยคำนึงถึงส่วนประกอบของสมุนไพรที่นำมาปรุงในตำรับยา

แนวทางการกำหนดระยะเวลาในการเตรียมยาต้มเดือด ประเด็นที่ถูกกล่าวซ้ำสูงสุดคิดเป็น 50 % ของข้อมูลการในประเด็นระยะเวลาในการต้มที่เหมาะสมสำหรับการต้มเดือดทั้งหมด ระบุว่าระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเตรียมยาต้มเดือด โดยเริ่มจับเวลาต่อไปอีก 15 นาที เมื่อสังเกตยาต้มขณะให้ความร้อนนั้นเริ่มมีฟองอากาศผุดขึ้นต่อเนื่อง

แนวทางการกำหนดขั้นตอน และระยะเวลาที่ใช้ในการอุ่นยาที่มีความสอดคล้องกันของทั้งวิธีการต้มเดือด และต้มเคี่ยว คือทำโดยการเติมน้ำเพื่อคงระดับให้ท่วมสมุนไพรในตำรับเมื่อระดับน้ำลดลง เมื่อสังเกตว่าน้ำเดือดแล้วให้ต้มต่ออีก 15 นาที รายละเอียดเช่นเดียวกับวิธีการต้มเดือด

แนวทางการพิจารณาเลือกใช้วิธีการต้มยาเพื่อดื่มให้เหมาะสมกับตำรับยาจากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล พบว่า ส่วนหนึ่งของผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยนี้ มีการกล่าวถึงการพิจารณาวิธีการต้ม โดยคำนึงถึงสัดส่วนของส่วนประกอบของสมุนไพรที่นำมาปรุงในตำรับยา กรณีที่ส่วนประกอบ ของสมุนไพรในตำรับประกอบด้วย แก่น ราก เหง้า และผล นิยมเตรียมด้วยการต้มเคี่ยว และหากส่วนประกอบของสมุนไพรในตำรับประกอบด้วย เกสร ใบ ดอก รวมถึงสมุนไพรที่ต้องการคงกลิ่นของน้ำมันหอมระเหย นิยมเตรียมด้วยการต้มเดือด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาจัดทำแนวทางปฏิบัติในการเตรียมยาสมุนไพรในรูปแบบของยาตำมดัดในการทำเวชปฏิบัติทางการแพทย์แผนไทย โดยอาศัยแนวทางการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยนี้เพื่อศึกษาในกลุ่มประชากรที่กว้างมากขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการสร้างแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการให้คำแนะนำผู้ป่วยในการตำมยา รวมถึงสามารถใช้ข้อมูลงานวิจัยนี้เพื่อกำหนดเป็นการเลือกวิธีการและขั้นตอนการเตรียมยาที่เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคตที่จะศึกษาการใช้รูปแบบการตำมดัด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ประโยชน์ต่อผู้ร่วมวิจัย/อาสาสมัครเป็นรายบุคคล ผู้ให้ข้อมูลได้รับความภาคภูมิใจที่ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ของตนเอง ซึ่งองค์ความรู้นั้นจะถูกบันทึกและเผยแพร่ให้แพทย์แผนไทยประยุกต์/แพทย์แผนไทยอื่น ๆ ต่อไป
2. ประโยชน์ต่อวิชาชีพโดยรวม ทำให้แพทย์แผนไทยประยุกต์หรือแพทย์แผนไทยได้เพิ่มพูนความรู้ รวมถึงเป็นข้อมูลในการทำวิจัยต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นการสนับสนุนแนวทางการพัฒนาการแพทย์แผนไทยให้เป็นเวชศาสตร์เชิงประจักษ์อีกด้วย
3. ประโยชน์ในการการเรียนการสอนหลักสูตรแพทย์แผนไทยประยุกต์ จากองค์ความรู้ที่ได้นี้ สามารถนำไปประกอบการสอนในหลักสูตรเกี่ยวกับ แนวทางในการเตรียมยาตำมดัด โดยเป็นข้อมูลเพิ่มเติมจากการใช้จริง นอกเหนือจากที่บันทึกไว้ในคัมภีร์ หรือจากประสบการณ์ของผู้สอนเท่านั้น
4. ประโยชน์ต่อองค์กร สถานการณ์แพทย์แผนไทยประยุกต์ จะได้รับประโยชน์จากองค์ความรู้ที่ได้ โดยสามารถนำมาพัฒนาในด้านความรู้ทางวิชาการแก่บุคลากร รวมถึงการพัฒนาบริการด้านต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (2561). *คำอธิบายตำราโอสถ ครั้งรัชกาลที่ 2 ปีมะโรงอัฐศก พ.ศ. 2459*. นนทบุรี : กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก.
- ชยันต์ พิเชียรสุนทร, ศุภชัย ตียวรรณันท์ และวิเชียร จีรวงศ์. (2545). *คู่มือเภสัชกรรมไทย เล่ม 6 เภสัชกรรม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ อมรินทร์.
- ประพต เศรษฐกานนท์. (2561). *ตำรายาจารึก วัดพระเชตุพนฯ ฉบับสมบูรณ์*. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ ศรีปัญญา.
- พร้อมจิต ศรีลัมพ์, วงศ์สถิตย์ ฉั่วกุล และสมภาพ ประธานธรรารักษ์. (2543). *ภาควิชาเภสัชเวชศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. สารานุกรมสมุนไพร เล่ม 1 “สมุนไพรสวนสิริรุกชชาติ”*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- มองซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์. (2561). *จดหมายเหตุ ลา ลูแบร์ ราชอาณาจักรสยาม*. (สันต์ ท. โกมลบุตร, แปล). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศรีปัญญา.
- มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์แผนไทยเดิม อายุรเวทวิทยาลัย (ชีวโกมารภักจ). (2538). *ตำราการแพทย์ไทยเดิม (แพทยศาสตร์สงเคราะห์) ฉบับพัฒนา ตอนที่ 2*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สไทย.
- มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์ไทยเดิมฯ และโรงเรียนอายุรเวทอรัณย สถานการแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล. (2550). *ตำราการแพทย์ไทยเดิม (แพทยศาสตร์สงเคราะห์ ฉบับอนุรักษ์) เล่ม 1 ฉบับชำระ*. กรุงเทพฯ : ศุภนิชการพิมพ์.
- ลัดดาวัลย์ คุรุปัญญามาตย์. (2548). *ตำราเภสัชกรรมไทย มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์แผนไทยเดิม อายุรเวทวิทยาลัย (ชีวโกมารภักจ)*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์แผนไทย.
- Adams, W. C. (2015). Conducting Semi-Structured Interviews. In *Handbook of Practical Program Evaluation*. Retrieved from <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/book/10.1002/9781119171386>
- Kallio, H., Pietilä, A. M., Johnson, M., & Kangasniemi, M. (2016). Systematic methodological review: developing a framework for a qualitative semi-structured interview guide. *J Adv Nurs*, 72(12), 2954-2965.

- Phumthum, M., et al. (2018). Ethnomedicinal plant diversity in Thailand. *Journal of Ethnopharmacology*, 214, 90-98.
- Wan, J. B., et al. (2013). Chemical differentiation of Da-Cheng-Qi-Tang, a Chinese medicine formula, prepared by traditional and modern decoction methods using UPLC/Q-TOFMS-based metabolomics approach. *J Pharm Biomed Anal*, 83, 34-42.

**Yuwapat Rakthin Government Savings Bank : Khlong 6 Community
Ecotourism Market, Wang Noi District, Phra Nakhon Si Ayutthaya
Province**

Parinya Nikornkun¹ Pharadon Kaeobutdi² Nathaya Rajchasombut³
Chamyun Lunghuang⁴ and Phrakrubaidika Suwin Suwichano⁵

Received: January 17, 2023

Revised: September 15, 2023

Accepted: September 28, 2023

Abstract

This academic article is a result of Mahachulalongkornrajavidyalaya University and the Government Savings Bank worked together to create “Yuwapat Rakthin Government Savings Bank, MCU, Year 4 Project” with the common objectives of creating cooperation together to develop local wisdom and strengthen community enterprise groups, OTOP entrepreneur groups, community organizations/professional groups in the community, SMEs entrepreneurs, SMEs Start Up entrepreneurs, and others to move towards becoming strong and sustainable businesses. From the results of the sub-project implementation of the Khlong 6 Community Ecotourism Market Group, Lam Ta Sao Subdistrict, Wang Noi District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, the community ecotourism market business model has been developed and promoted and creative floating market space has been designed through cooperation between university students, Government Savings Bank, and communities, etc.

¹⁻⁵ Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: parinya.nik@mcu.ac.th, Tel. 083-3397197

Keywords: Yuwapat Rakthin Government Savings Bank, Khlong 6 Community,
Ecotourism Market, Phra Nakhon Si Ayutthaya

ออมสินยุวพัฒนรักษ์ถิ่น: ตลาดท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนคลอง 6 อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปริญญานิกรกุล¹ ภาราตร แก้วบุตรดี² ณฐยา ราชสมบัติ³ จำมยุร์ ลุงเฮือง⁴
และพระครูใบฎีกาสุนันท์ วิชาโน⁵

Received: January 17, 2023

Revised: September 15, 2023

Accepted: September 19, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้สืบเนื่องด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร่วมกับธนาคารออมสินได้ร่วมกันจัดทำ “โครงการอมสินยุวพัฒนรักษ์ถิ่น มจร ปี 4” มีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการสร้างความร่วมมือร่วมกันเพื่อพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างความเข้มแข็งแก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการ OTOP องค์กรชุมชน/กลุ่มอาชีพในชุมชน ผู้ประกอบการ SMEs ผู้ประกอบการ SMEs Start Up และอื่น ๆ ให้ก้าวไปสู่การเป็นธุรกิจที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน จากผลการดำเนินโครงการย่อยกลุ่มตลาดท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนคลอง 6 ตำบลลำตาเสา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้พัฒนาและส่งเสริมโมเดลธุรกิจตลาดท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน และการออกแบบในเชิงพื้นที่ตลาดน้ำเชิงสร้างสรรค์ผ่านความร่วมมือระหว่างนิสิต มหาวิทยาลัยธนาคารออมสิน และชุมชน เป็นต้น

คำสำคัญ: ออมสินยุวพัฒนรักษ์ถิ่น, ชุมชนคลอง 6, ตลาดท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, พระนครศรีอยุธยา

¹⁻⁵ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Corresponding author, e-mail: parinya.nik@mcu.ac.th, Tel. 083-3397197

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่นานาชาติให้ความสำคัญ เพื่อการมุ่งไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศและนานาชาติ ตามหลักปรัชญาสากลว่าด้วยการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (Environmentally Sustainable Development) โดยให้ความสำคัญแก่การให้การศึกษาหรือการเรียนรู้ หรือมุ่งเน้นให้เกิดการอนุรักษ์มากกว่าการจัดการลดหรือปราศจากผลกระทบและนักท่องเที่ยวพึงพอใจเท่านั้น แต่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีการจัดการรักษาสีเขียวและให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางที่เป็นธรรมชาติ ซึ่งจุดหมายปลายทางเหล่านี้เป็นพื้นที่ควบคุมทั้งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและไม่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย และอยู่ภายใต้การปกป้องทางสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศ ระดับนานาชาติ โดยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะสร้างผลกระทบทางลบให้เกิดขึ้นกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้น้อยที่สุด (ไพริน เวชธัญญกุล, 2563)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นแนวทางท่องเที่ยวที่สำคัญในการปกป้องสิ่งแวดล้อมและสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นด้วย เป้าหมายที่แบ่งออกเป็นด้านสิ่งแวดล้อมและด้านชุมชนมีความสำคัญอย่างมากในการสร้างประโยชน์ที่มากมายไม่เพียงแต่สำหรับนักท่องเที่ยวเองแต่ยังสำคัญต่อการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นด้วย (ชนกฤต แดงทองดี, 2022) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นศัพท์บัญญัติที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) นำมาใช้อย่างเป็นทางการใน พ.ศ. 2541 โดยให้ความหมายตรงกับคำว่า Ecotourism ในภาษาอังกฤษ ศัพท์บัญญัตินี้ได้รับความเห็นชอบจากราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบัญญัติศัพท์แล้ว Ecotourism เป็นคำที่เกิดใหม่ในวงการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยนำคำ 2 คำมารวมกัน ได้แก่ Eco และ Tourism คำว่า Eco แปลตามรูปศัพท์ว่า บ้านหรือที่อยู่อาศัย ส่วน Tourism แปลว่า การท่องเที่ยว Ecotourism จึงแปลว่า การท่องเที่ยวเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมายความว่า การท่องเที่ยวที่เน้นในด้านสิ่งแวดล้อมอันเป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ทั้งพืช สัตว์ และมนุษย์ ส่วนคำว่า นิเวศ ซึ่งเป็นคำภาษาสันสกฤต ที่นำมาใช้ในภาษาไทย ก็แปลว่า บ้านหรือที่อยู่อาศัยเช่นกัน นอกจากคำว่า Ecotourism แล้ว ยังมีคำอื่น ๆ ที่มีความหมายใกล้เคียง หรือเกี่ยวข้องกันอีกหลายคำ ได้แก่ Green Tourism แปลว่า การท่องเที่ยวสีเขียว หมายถึง การท่องเที่ยวสถานที่ทางธรรมชาติ โดยสีเขียวเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ Biotourism การท่องเที่ยวเชิงชีวภาพ ซึ่งหมายถึง

การท่องเที่ยวที่เน้นการศึกษาสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ และ Agrotourism การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นในด้านเกษตรกรรม เพื่อให้เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของพืชผลไม้ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร (มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2565) นอกจากการที่ได้สัมผัสการท่องเที่ยวแล้วยังได้เรียนรู้สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอีกด้วย

การท่องเที่ยวเป็นไปเพื่อศึกษาเรียนรู้สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นต่าง ๆ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คำว่า นิเวศ แปลว่า บ้านหรือที่อยู่อาศัย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นในด้านการเรียนรู้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต คือ พืช สัตว์ และมนุษย์ ซึ่งเป็นวิธีการท่องเที่ยวที่จะทำให้เราเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมที่เป็นมรดกตกทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งและควรจะต้องรักษามรดกนั้นไว้ให้คงอยู่ต่อไปนาน ๆ (Plookpedia, 2560) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็นแนวทางที่สำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติเพื่อรักษาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นที่การป้องกันและลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว และประสานประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจให้กับท้องถิ่น รวมทั้งการให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557) จากการที่ได้กล่าวมาในเบื้องต้นยังมีกรณีศึกษาที่นอกเหนือจากข้อมูลที่ได้นำเสนอไปซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

กรณีศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม การดูแลอนุรักษ์ป่าชายเลนด้วยการพายเรือคายัค แหล่งท่องเที่ยวนิเวศเกษตรอย่างสร้างสรรค์สะพานสร้างสุข การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนบนเส้นทางสีเขียวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านทรัพยากรธรรมชาติและประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น และการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล ดังนี้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมภายในเส้นทางเป็นพื้นที่ธรรมชาติและคู่มือเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม พื้นที่ลานข่อย มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิตชุมชน (จารุวรรณ ชูสงค์ และจรรยาพร นุ่มน้อย, 2562) และการท่องเที่ยวของชุมชนอ่าวท่าเลน-บ้านท่าพรุพัฒนามาจากการแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น โดยนำการท่องเที่ยวมาเป็นกลไกในการดูแลอนุรักษ์ป่าชายเลน ประชากรในชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนา และมีความเห็นว่าการพายเรือคายัคชมธรรมชาติในป่าชายเลน เป็นรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรส่งสิ่งแวดล้อม ทำให้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมีความยั่งยืน การ

จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายใต้กิจกรรมพายเรือคายัคชมธรรมชาติของชุมชนอ่าวท่าเลน-บ้านท่าพรุ ยังเป็นไปตามหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หลักการอนุรักษ์วิทยาและบทบาทของเอกชนต่อการประกอบธุรกิจแบบ CSR (วรางคณา หิรัญโรจน์, 2563) เช่นเดียวกันกับชุมชนสามเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีรูปแบบการสื่อความหมาย แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรอย่างสร้างสรรค์ คือ “สื่อความหมายสร้างสรรค์ คือ สะพานสร้างสุข” เป็นการเน้นการสร้างประสบการณ์ร่วมให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เรื่องราว วิถีชีวิต วัฒนธรรมภูมิปัญญา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนด้วยความสนุก สัมผัสวิถีที่คงความเป็นมิตรที่จริงใจเปรียบเสมือนญาติพี่น้องของชาวสามเรือน สร้างความสุขและรอยยิ้มร่วมกันระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยว ด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน (สุขุม คงดิษฐ์, ธาณี นวสินธุ์, 2561) และสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สพอ.) จึงได้ทำการศึกษาปัจจัยองค์ประกอบ ปัญหา อุปสรรค อันจะนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนบนเส้นทางสีเขียว รวมทั้งเสนอมาตรการหรือแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของภาคใหม่ศักยภาพและมีความยั่งยืน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชุมชนที่สำคัญและมีความหลากหลาย ปัจจัยที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนบนเส้นทางสีเขียวที่สำคัญ คือ ด้านพื้นที่ ด้านกิจกรรม และกระบวนการส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งเป็นกลไกสนับสนุนให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความยั่งยืน (สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สพอ.), 2556) นอกจากนั้นยังมีการจัดการท่องเที่ยว พบว่าชุมชนบ้านเหล้ามีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติการเล่นดนตรีพื้นเมือง การทำสมุนไพรและดื่มน้ำสมุนไพร การฝึกทำอาหารพื้นเมือง ชมวิถีชีวิตชุมชนบ้านพักโฮมสเตย์ และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และของที่ระลึก ชุมชนได้เล็งเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติต่อวิถีการดำรงชีวิตเป็นสำคัญจึงทำให้เกิดการเข้าร่วมของหน่วยงานหลากหลายฝ่ายในชุมชนและมีการตั้งคณะกรรมการชมรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนอีกด้วย (พรชัย เพียรผล, 2559)

นอกจากการจัดการท่องเที่ยวแล้วการวางแผนเพื่อการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการก็เป็นสิ่งสำคัญเพื่อการวางแผนพัฒนาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยพัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเล

ที่มีมาตรฐานระดับโลกเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งและสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน โดยยึดหลักการพัฒนาตามแนวทางเกษตรอินทรีย์และเกษตรยั่งยืนเพื่อให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน (ปิยวรรณ คงประเสริฐ, 2551)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้และการเข้าใจถึงธรรมชาติและวัฒนธรรมของพื้นที่ โดยเน้นให้ผู้ท่องเที่ยวมีโอกาสทดลองกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ เช่น การดูแลอนุรักษ์ป่าชายเลนด้วยการพายเรือคายัค ที่เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่ลานหอยนั้นนับพบาทสำคัญในการสืบสานวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เดินทางจะได้พบเห็นวิถีชีวิตของชุมชนสามเรือนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และได้รับความรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์ของพื้นที่นี้ อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยองค์ประกอบที่ต้องพิจารณา เช่น การจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นมิตรกับการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม และการรับมือกับอุปสรรคทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นไปอย่างยั่งยืนบนเส้นทางสีเขียวเพื่อสร้างความยั่งยืนในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำเป็นต้องมีการวางแผนการพัฒนาท่องเที่ยวที่บูรณาการ โดยคำนึงถึงการสร้างรายได้และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับชุมชน และให้การศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้ความเข้าใจและส่งเสริมการรับผิดชอบในการอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมนี้เน้นการเรียนรู้และการส่งเสริมความเข้าใจในธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีการดูแลอนุรักษ์ธรรมชาติเป็นส่วนความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการผสมผสานระหว่างธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้วยการดูแลอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ร่วมกับการสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีการวางแผนและการจัดการอย่างมีระบบเป็นสำคัญในการสร้างความยั่งยืนให้กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมอีกด้วย

โครงการออมสินยุวพัฒน์รักษ์ถิ่นเป็นโครงการที่ช่วยเสริมสร้างพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา คนรุ่นใหม่ ให้ร่วมคิด ร่วมทำ บูรณาการภูมิปัญญา นำวิทยาการกระบวนการทำงานสมัยใหม่ ไปยกระดับขีดความสามารถกลุ่มองค์กรชุมชนที่รวมตัวกันสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการ ให้มีศักยภาพ มีมูลค่าเพิ่ม แข่งขันในตลาดได้โดยมีนักศึกษาจาก 64 สถาบันอุดมศึกษาเข้าร่วมกันพัฒนา 470 ภูมิปัญญาชุมชนจากท้องถิ่นทั่วประเทศ (ธนาคารออมสิน, 2563) นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ที่เกิดขึ้นร่วมกัน 4 ดังนี้ ฝ่ายกลุ่มชุมชน: สามารถพัฒนามูลค่าของ

ผลิตผลให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์ และบริการแก่กลุ่มชุมชน ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างโอกาสทางการตลาด และการแข่งขัน ส่งผล ต่อความเข้มแข็งของ ระบบเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืนรวมถึงสามารถฝึกทักษะการเป็นผู้ประกอบการ โดยผสมผสาน ภูมิปัญญาในท้องถิ่นกับความรู้ทางวิทยาการสมัยใหม่ เพื่อให้เกิดอาชีพและรายได้ที่มั่นคง สถาบันอุดมศึกษา: เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิทยาการสมัยใหม่ที่สามารถสร้างประโยชน์เป็นรูปธรรมที่ สามารถวัดและประเมินผลได้อย่างชัดเจน รวมทั้งสามารถพัฒนาองค์ความรู้เป็นหลักการ และเป็น แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ นักศึกษา: ได้รับความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของ ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถฝึกทักษะการเป็นผู้ประกอบการ โดยมีโอกาสพัฒนาเป็น อาชีพเพื่อให้มีรายได้เลี้ยงตนเองได้ ธนาคารออมสิน: ได้รับความรู้ความเข้าใจในบริบทของธุรกิจ ชุมชนที่สามารถพัฒนาธุรกิจของธนาคาร ให้ตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ทำให้ลดความเสี่ยงด้านสินเชื่อ และมีฐานลูกค้าเพิ่มมากขึ้น (ธนาคารออมสิน, 2564)

จากปรากฏการณ์ที่ผู้เขียนกล่าวมาทั้งหมดจึงนำมาสู่การจัดทำโครงการของชุมชนคลอง ใหมพัฒนา หมู่ที่ 2 ตำบลลำตาเสา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในเขตพื้นที่ของ เทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ประชากรทั้งหมดในชุมชนมี 1,200 คนโดยแบ่งเป็น 384 หลังคาเรือน ในพื้นที่โดยแยกออกเป็นคนสูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่สีเขียวอยู่ติดกับคลอง 6 และคลองใหม่ เป็นพื้นที่กว้างกลางทุ่งมี โรงงานขนาดเล็กบ้างเล็กน้อยโดยใช้พื้นที่ส่วนใหญ่ในการทำนา และนำไปขายให้กับโรงสีในอำเภอ ท่าเรือ มีการทำขนมเทียน ทำข้าวต้ม และนำไปขายตามตลาดนัดจากการที่ผู้เขียนได้พูดคุยกับ ผู้ใหญ่บ้านได้รับข้อมูลมาว่าการจัดตั้งกลุ่มนั้นได้ล้มเลิกไปโดยมีเงินกองทุนเงินล้านตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 เหตุผลก็เพราะว่าไม่มีการสานต่อในการทำกิจกรรมจากข้อมูลเบื้องต้นผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน ให้เหตุผลว่าตนเพิ่งเข้ามารับตำแหน่งวันที่ 3 พฤศจิกายน 2564 จึงอยากรื้อฟื้นกลุ่มอาชีพในการ ทำงานร่วมกันของคนในชุมชนโดยใช้กิจกรรมยามว่างของผู้สูงอายุในหมู่บ้านที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ อะไรนอกจากเลี้ยงลูกหลาน จากข้อจำกัดในพื้นที่นั้นชุมชนคลองใหมพัฒนาไม่มีวัด ไม่มีโรงเรียน มี เพียงแต่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลลำตาเสาเพียง 1 แห่งจากสิ่งเหล่านี้เองเกิดข้อจำกัด ในการทำกิจกรรมในชุมชนและในชุมชนเองก็ไม่มีพื้นที่กลางในการทำกิจกรรมร่วมกันโดยใช้โรงจอด รถของบ้านผู้ใหญ่บ้านเป็นที่จัดประชุมคนในชุมชนนับถือศาสนาพุทธร้อยละเปอร์เซ็นต์

เพื่อใช้ในการประเมินมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นด้วย ดัชนี (Index) หมายถึง ปัจจัยหรือตัวแปรที่ถูกกำหนดขึ้นมา เพื่อใช้กำหนดคุณลักษณะขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดการการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน การจัดการด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยวตัวชี้วัด (Indicator) หมายถึง ปัจจัยหรือตัวแปรที่กำหนดขึ้นเพื่อแสดงถึงคุณสมบัติของแต่ละดัชนีซึ่งตัวชี้วัดในการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีทั้งที่อยู่ในรูปของค่าเชิงคุณภาพหรือในรูปของค่าเชิงปริมาณ

กรอบแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การกำหนดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในครั้งนี้ได้ยึดตามกรอบและแนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่

1. ศักยภาพความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของพื้นที่โดยยึดตามหลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. การจัดการเพื่อให้เกิดความยั่งยืน หมายถึง ความสามารถในการควบคุมดูแลการดำเนินงาน การจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
3. การสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างจิตสำนึก หมายถึง การกระทำที่ก่อให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบ สนใจ ใส่ใจและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน/ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดการพิจารณาตัดสินใจการดำเนินการและร่วมรับผิดชอบในการเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนนั้น ๆ รวมทั้งการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557)

แนวทางการติดตามประเมินผลเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

ใช้แผนธุรกิจเพื่อชุมชนคานจัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Community Business Model Canvas : CBMC) มีเป้าหมายในการ “สนับสนุนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชน เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชนที่มั่นคง สามารถพึ่งตนเอง และจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน” โดยทำให้ภาคชุมชนเกิดความเข้าใจ และเปลี่ยนวิธีคิด จากการใช้ “เงินเป็นตัวตั้ง” มาเป็น

การใช้ “ทุน” ที่เป็นปัจจัยทางการผลิตในการประกอบการ หรือการรู้จักใช้ปัจจัยการผลิตที่สอดคล้องกับวิถีชุมชนมาเป็นตัวตั้ง ทำให้เกิดทุนชุมชนที่มีความเข้าใจ และเปลี่ยนวิธีคิดในชุมชนในการจัดทำธุรกิจของชุมชน ที่ประกอบด้วย ทุนที่เป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นที่สอดคล้องกับวิถีชุมชนมาเป็นตัวตั้ง และทำให้องค์กรชุมชนเกิดความมั่นใจว่า “ชุมชนสามารถจัดการทุนชุมชนได้ด้วยตนเอง” เพื่อคนในชุมชนท้องถิ่น เกิดการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งผู้คน ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2563)

แบบจำลองทางธุรกิจเพื่อชุมชน 9 ข้อ โครงการอมสินยุวพัฒน์รักษ์ถิ่น “ตลาดท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนคลอง 6” มีรายละเอียดดังนี้

1. Value Propositions (คุณค่าของสินค้า) สถานที่ชม คือ สถานที่สวยงามทางประวัติศาสตร์ เช่น วัด วิว ชุมชน สะพานไม้เก่า สถานที่ชม คือ ร้านอาหาร สินค้าชุมชน
2. Customer Segments (กลุ่มลูกค้าปัจจุบัน/อนาคต) 1) นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 2) คนในชุมชน 3) กลุ่มบริษัท โรงงาน 4) ข้าราชการ 5) ครอบครัว 6) คนท้องถิ่น 7) คนต่างจังหวัด 8) กลุ่มศึกษาดูงาน 9) กลุ่มผู้สูงอายุ 10) กลุ่มกางเต็นท์ 11) กลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา 12) ภาควิชา เครือข่าย กลุ่มคู่รัก หนุ่มสาว
3. Channels (การสื่อสารการตลาด และ Logistic) 1) F.B ไลน์ สื่อออนไลน์ 2) การทำป้าย 3) แผ่นพับ 4) การประชาสัมพันธ์ผ่าน ป้ายติดรถตู้ โฮมสเตย์ รีสอร์ท ร้านค้าของฝาก 5) ปากต่อปาก ผ่านเฟสบุ๊ค กลุ่มเด็กเยาวชน และคนในชุมชน
4. Customer Relationships (ความสัมพันธ์ต่อลูกค้า การปิดการขาย สร้างและรักษา brand) 1) สะสมแต้ม 2) จัดบุฟเฟต์อาหารในราคาพิเศษ 3) จัดโปรโมชั่นจำนวนคน 4) การให้ข้อมูลอย่างรวดเร็วและถูกต้อง 5) การบริการติดตามสอบถามแนะนำแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง 6) เชื้ออิน ร้านมีส่วนลด (คุยกับร้าน)
5. Revenue Streams (ที่มาของรายได้) 1) เก็บค่าเช่าร้านขายของ 2) กิจกรรมปลูกต้นไม้ 3) จากที่พักโฮมสเตย์ 4) สินค้าในชุมชน น้ำพริกปลาร้า น้ำพริกปลาทุ น้ำพริกปลาอย่าง น้ำพริกหมูกรอบ และพริกแกง ขนมหิย่น ทำข้าวต้มมัด เห็ดฟาง ขยะรีไซเคิล 5) ร้านอาหาร 6) สินค้าชุมชน (ที่หาได้ในชุมชน)

6. Key Activities กิจกรรมหลักที่ (ทำให้ข้อ 3-5 เป็นจริง) 1) จัดเก็บข้อมูลชุมชน แหล่งท่องเที่ยว ชม ชิม 2) จัดทำแผ่นพับ 3) จัดทำโปรโมชั่น 4) เริ่มโพสต์ภาพถ่ายและโปรโมชั่น 5) กิจกรรมคีนคลองสายน้ำใส 6) ปลูกต้นไม้ 7) ร้องเรือ ชม ชิม 8) ทำคลิปเพื่อนำเสนอการพัฒนาชุมชน

7. Key Resources (ปัจจัยการผลิตที่ต้องใช้ ธรรมชาติ, 1 สมอ 2 มือ, การร่วมมือร่วมใจแทนเงิน) 1) มีภูมิเนเวศธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ 2) มีภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) มีผู้นำชุมชนที่เป็นจิตอาสา 4) มีพื้นที่ติดคลอง 5) มีคลองที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้ำ 6) มีวิถีชุมชนริมคลอง 7) ปรับภูมิทัศน์ริมคลอง

8. Key Partners (สิ่งที่ทำเพียงลำพังไม่ได้ต้องร่วมมือกับภายนอก/พันธมิตร/ภาคี/หน่วยงาน) 1) วิทยากรให้ความรู้ในเรื่องการจัดตั้งกลุ่ม กฎ ระเบียบ การท่องเที่ยว การค้าขาย 2) แผนที่ทำมือ ชุมชน มหาวิทยาลัย ธนาคารออมสิน เทศบาล 3) การปรับสภาพแวดล้อมชุมชน /ที่จอดรถ/ห้องน้ำ /ไฟทาง เทศบาล/อบต.

9. Cost Structure (ต้นทุน/ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต้องใช้น้อยที่สุด) ค่าอาหาร ในการทำความสะอาด เลี้ยงชุมชน โดยการพาปั่นโต (ข้าวกล้อง) มารับประทานร่วมกัน เป็นต้น

การทำงานบูรณาการอย่างมีส่วนร่วม ระหว่างกลุ่มองค์กรชุมชน นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา ธนาคารออมสิน และหน่วยงานพันธมิตรในพื้นที่

กลุ่มตลาดท่องเที่ยวเชิงนิเวศคลอง 6 เป็นการทำงานบูรณาการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อให้เป็นธุรกิจของคนในชุมชนเพื่อคนในชุมชน จากแนวคิดของคณะผู้ดำเนินการจึงนำมาสู่การตั้งชื่อทีมนักศึกษา คือ MCU Development จึงวางแผนการดำเนินโครงการร่วมกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การจดวิสาหกิจชุมชน และผลักดันเข้าแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีของเทศบาล และสององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อความยั่งยืนของโครงการในอนาคต ธนาคารออมสิน ภาค 14 สาขาวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีในครัวเรือน กรมชลประทาน ที่ทำการปกครองอำเภอวังน้อย เทศบาลเมืองลำตาเสา องค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา องค์การบริหารส่วนตำบลชะแมบ โรงเรียนวัดศรีประชา โรงเรียนบ้านลำแดง อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงนำมาสู่การดำเนินงานซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ เทศบาลเมืองลำตาเสา องค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา เปิดห้องประชุมให้ทีมงานชี้แจงทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์โครงการในวันที่ วันอังคารที่ 21 มิถุนายน 2565 ณ เทศบาลเมืองลำตาเสา องค์การบริหารส่วน

ตำบลหันตะเภา ท่านปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลชะแมบให้เข้าพบชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ 26 มิถุนายน 2565 ผู้ใหญ่ หมู่ที่ 1 ลำตาเสา ผู้ใหญ่ หมู่ที่ 2 สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลชะแมบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงเกิดเวทีประชาคมระดมความคิดเห็นโครงการออมสินยุวพัฒน์รักษ์ถิ่น ปี 4 เพื่อจัดกิจกรรมดนตรี กวี ศิลป์ ณ โรงเรียนวัดศรีประชา และโรงเรียนบ้านลำแดง อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการดำเนินงาน การผลิต มีการจัดทำแผนที่ทองเที่ยวชุมชน และเกิดแผน The Business Model Canvas มีการออกแบบงานแลนด์สเคป (Landscape) การจัดการ เกิดเวทีประชาคมระดมความคิดเห็นโครงการออมสินยุวพัฒน์รักษ์ถิ่น ปี 4 วันอังคารที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2565 ณ คณะสังคมศาสตร์ การอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมดนตรี กวี ศิลป์ ณ โรงเรียนวัดศรีประชา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และมีโรงเรียนโรงเรียนบ้านลำแดงส่งเด็กทำการแสดงฟ้อนลำ ประกวาดภาพ และอ่านบทกวี เป็นต้น

ตารางที่ 1 การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการโดยการเปรียบเทียบ ก่อน-หลัง

ที่	ตัวชี้วัด	จำนวน		เปรียบเทียบ ก่อน-หลัง		คิดเป็นร้อยละ
		ก่อน	หลัง	เพิ่มขึ้น	ลดลง	
1.	แผนที่ทองเที่ยวชุมชน	0	1	1	0	100
2.	แผน The Business Model Canvas	0	1	1	0	100
3.	การออกแบบงานแลนด์สเคป (Landscape)	0	1	1	0	100
4.	ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน	0	10	10	0	100
5.	กิจกรรมในพื้นที่	0	3	3	0	100

เสียงสะท้อนจากผู้มีส่วนได้เสีย

1. คำบอกเล่าความรู้สึกของ “กลุ่มองค์กรชุมชน” ต่อการทำงานของนักศึกษา จากพื้นที่ไม่มีจุดเด่นอะไรเมื่อมีโครงการแบบนี้เข้ามาก็จะทำให้ชุมชนตื่นตัว อนาคตเกิดโครงการขึ้นชุมชนก็จะมีรายได้ (สุชาติ กลิ่นจันทร์, 2565, 17 มีนาคม)

2. คำบอกเล่าความรู้สึกของ “นักศึกษา” ต่อการทำงานร่วมกับชุมชน จากนิสิตชั้นปีที่ 1 ที่ไม่มีประสบการณ์ ได้มาทำงานกับอาจารย์และได้ไปลงพื้นที่ทำงานกับชุมชนจึงทำให้ได้รับประสบการณ์นอกห้องเรียนมากขึ้น จากที่เรียนคณะครุศาสตร์ จึงทำให้ได้รับประสบการณ์ทางสังคมศาสตร์ (เกริกชัย สีแสง, 2565, 17 มีนาคม)

3. คำบอกเล่าความรู้สึกของ “อาจารย์ที่ปรึกษา” ต่อการทำงาน โครงการออมสินยุวพัฒน์รักษ์ถิ่นเป็นโครงการที่ช่วยให้อาจารย์ที่ปรึกษา นิสิต ชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่มีเวทีพูดคุย ทำความเข้าใจ และดำเนินกิจกรรมผ่านความร่วมมือ “พลังบวร” ในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

4. คำบอกเล่าความรู้สึกของ “หน่วยงานภาคี” ต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ในพื้นที่ของเทศบาลตำบลตาเสาไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวถ้าโครงการนี้สำเร็จก็เป็นการสร้างรายได้ให้ชุมชนอีกทาง (กอบชัย กิจรัตน์, 2565, 17 มีนาคม)

5. “ขอขอบคุณทาง มจร. อาจารย์ ธนากรอมสิน เป็นอย่างมากตั้งแต่โควิด-19 มา เด็ก ๆ ไม่มีกิจกรรมให้แสดงออกเลย วันนี้ได้สาระ ความสนุกสนาน ได้แสดงออก อีกอย่างได้ปลดปล่อยด้วย เด็ก ๆ คงอัดอั้นมานาน และอีกอย่างกิจกรรมแบบนี้ทำให้เห็นว่าบ้านเขามีอะไรดีเหมือนกัน” (ธณัญญา โพธิ์ศรี, 2565, 17 มีนาคม)

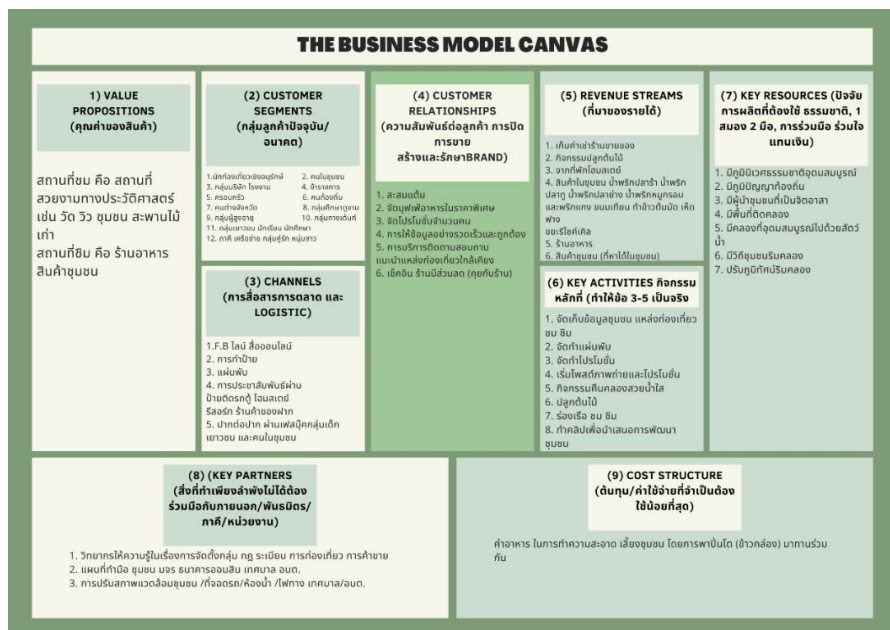
ปัญหา-อุปสรรคในการดำเนินงาน และแนวทางการแก้ไข การลงพื้นที่เก็บข้อมูล/ดำเนินโครงการ ปัญหา-อุปสรรค 1) ระยะเวลาในการดำเนินการสั้น 2) สถานการณ์โควิด-19 ในชุมชน แนวทางการแก้ไข 1) วางแผนในการลงพื้นที่อย่างรัดกุม และดำเนินโครงการตามระยะเวลาที่กำหนด 2) รอให้สถานการณ์ผ่อนคลาย และดำเนินการด้านอื่นแทนการลงพื้นที่

การประสานงานหน่วยงาน

ปัญหา-อุปสรรค 1) การประสานงานส่วนราชการ 2) การประสานงานชุมชน แนวทางการแก้ไข 1) เดินทางไปชี้แจงด้วยทีมงานเพื่อทำความเข้าใจกับส่วนราชการ ติดต่อผ่านโทรศัพท์มือถือ LINE ก่อนค่อยทำหนังสืออย่างเป็นทางการเพื่อลดความล่าช้า 2) อาจติดต่อก่อนเวลาราชการ หรือเวลางานประจำของชุมชน เพื่อป้องกันรบกวนจากงานประจำที่ชุมชนทำ

ภาพที่ 1 X-Stand ทีมนักศึกษา+กลุ่มชุมชน และภาพไวรัล ที่ทำให้กลุ่มชุมชน

ภาพที่ 2 Business Model Canvas

ภาพที่ 5 แบบงานแลนด์สเคป (Landscape)

ภาพที่ 6 แบบงานแลนด์สเคป (Landscape)

สรุปผล

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอย่างมีความรับผิดชอบต่อธรรมชาติและมีการจัดการอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว และมีการกระจายรายได้

ปัญหาของชุมชน ชุมชนคลองใหม่พัฒนาไม่มีวัด ไม่มีโรงเรียน มีเพียงแต่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลลำตาเสาเพียง 1 แห่ง จึงข้อจำกัดในการทำกิจกรรมในชุมชน มีผู้สูงอายุ 10 เปอร์เซนต์ คนหนุ่มสาวก็ไปทำงานโรงงาน เป็นต้น

การค้นหาคำตอบ สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่สีเขียวอยู่ติดกับคลอง 6 เป็นพื้นที่กว้างกลางทุ่ง มีโรงงานขนาดเล็กบ้างเล็กน้อยโดยใช้พื้นที่ส่วนใหญ่ในการทำนา ในชุมชนมีการทำขนมเทียน ทำข้าวต้มมัด เห็ดฟาง เพื่อนำไปขายตามตลาดนัด

ผลการนำนิสิตลงสำรวจพื้นที่พบว่า

ชม กราบสักการะพระใหญ่ “พระพุทธเจ้าปางปฐมเทศนา” วัดศรีประชาวัฒนธรรม กับประวัติศาสตร์ชุมชนสร้างสรรค์ วัดราษฎร์บรรจง สะพานไม้เชื่อมโยงสายใยชุมชน

ชิม อาหารอร่อยริมน้ำ ก๋วยเตี๋ยวเนื้อตุ๋น/หมูตุ๋น โบราณเด็ดจาก “ป่าแ้ว” “ครัวคม” เน้นอาหารประเภทปลา และอาหารป่า ก๋วยเตี๋ยวเรือริมคลอง Noodle @ Coffee ก๋วยเตี๋ยว หมูสะเต๊ะ พ็อบคอร์น ตบท้ายด้วยขนมถ้วยแสบอร่อย ก๋วยเตี๋ยวเรือ @ ณ นา ก๋วยเตี๋ยววิวปังวังน้อย

การทำงานเชิงพื้นที่

ชี้แจงทำความเข้าใจในการดำเนินโครงการอมสินยุวพัฒนรักษ์ถิ่น ณ เทศบาลเมืองลำตาเสา องค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา และองค์การบริหารส่วนตำบลชะแมบ ผู้ใหญ่ หมู่ที่ 1 ลำตาเสา ผู้ใหญ่ หมู่ที่ 2 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลชะแมบ และองค์การบริหารส่วนตำบลชะแมบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงเกิดเวทีประชาคมระดมความคิดเห็นโครงการอมสินยุวพัฒนรักษ์ถิ่น ปี 4 ณ คณะสังคมศาสตร์ เพื่อวางแผนการจำกัดผักตะขวา กิจกรรมสานเสวนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน และกิจกรรมดนตรี กวี ศิลป์ จากความร่วมมือพลังบรรพ เพื่อให้ชุมชนและเด็กนักเรียนในพื้นที่ได้ตระหนักรู้ถึงรายได้และอาชีพที่เกิดจากคลองในบ้านตัวเอง พร้อมกันนี้ยังมีการทำแผนที่ท่องเที่ยวชุมชน และเกิดแผน The Business Model Canvas มีการออกแบบงานแลนด์สเคป (Landscape) พื้นที่อีกด้วย

ความต้องการของชุมชนต้องการจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคลอง 6 ให้เป็นธุรกิจของคนในชุมชนเพื่อคนในชุมชน

แรงผลักดันที่จะเกิด การจดวิสาหกิจชุมชน และผลักดันเข้าแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีของเทศบาล และสององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อความยั่งยืนของโครงการในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2557). *คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.

กอบชัย กิระรัตน์. (2565, 17 มีนาคม). ความรู้สึกของ “หน่วยงานภาคี” ต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา. (ปริญา นิกรกุล, ผู้สัมภาษณ์)

เกริกชัย สีแสง. (2565, 17 มีนาคม). *การทำงานร่วมกับชุมชน*. (ปริญา นิกรกุล, ผู้สัมภาษณ์)

จารุวรรณ ชูสงค์, จรวยพร นุ่มน้อย. (2562). การพัฒนาคู่มือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อรองรับการจัดการการท่องเที่ยวบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจฐานราก : ตำบลลานข่อย จังหวัดพัทลุง. วารสาร สจล.ชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 1(1-2), 15-25.

ธัญญา โพธิ์ศรี. (2565, 17 มีนาคม). ความรู้สึกของ “ประชาชน” ต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา. (ปริญา นิกรกุล, ผู้สัมภาษณ์)

ธนกฤต แดงทองดี. (2565). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) : การท่องเที่ยววิถีอนุรักษ์* ผสาน คน กับ ธรรมชาติ เป็นหนึ่งเดียวกัน. เข้าถึงได้จาก <https://www.seub.or.th/blogging/knowledge/ecotourism/>

ธนาคารอมสิน. (2563). *โครงการออมสินยุวพัฒน์รักษ์ถิ่น*. เข้าถึงได้จาก https://www.gsb.or.th/gsb_govs/act-yuwapat/

ธนาคารอมสิน. (2564). *คู่มือแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมเสริมสร้างและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นปี 2565 “โครงการออมสินยุวพัฒน์รักษ์ถิ่นยกกำลัง 2 (ฉบับเต็ม)” พัฒนาความรู้เสริมภูมิปัญญาสร้างคุณค่าเศรษฐกิจชุมชน*. ฝ่ายพัฒนาธุรกิจผู้ประกอบการราย

ย่อยและองค์กรชุมชน (ส่วนพัฒนาลูกค้ำองค์กรชุมชน). เข้าถึงได้จาก https://www.gsb.or.th/gsb_govs/act-yuwapat/

ปิยวรรณ คงประเสริฐ. (2551). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรชัย เพียรผล. (2559). *รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเหล่าในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ไพบริน เวชัญญะกุล. (2563). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. *วารสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน*, 2(1), 50-63.

มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร. (2565). *สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ 27 เรื่องที่ 3 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. เข้าถึงได้จาก <https://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=27&chap=3&page=t27-3-infodetail01.html>

วรางคณา หิรัญโรจน์. (2563). *การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษากิจกรรมพายเรือคายัคชมธรรมชาติในพื้นที่ป่าชายเลน ชุมชนอ่าวท่าเลน-บ้านท่าพรุ ตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภูมิศาสตร์) สาขาวิชาภูมิศาสตร์คณะศิลปศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2563). *คู่มือการจัดทำแผนธุรกิจเพื่อชุมชน (Community Business Model Canvas : CBMC)*. กรุงเทพฯ : สำนักเลขานุการยุทธศาสตร์ชุมชนเข้มแข็ง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).

- สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สพอ.). (2556). รายงานผลการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนบนเส้นทางสีเขียว กรณีพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุขุม คงดิษฐ์ และธารณี นวสันธิ์. (2561). การสื่อความหมายแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรอย่างสร้างสรรค์ของชุมชนสามเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ : สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม.
- สุชาติ กลิ่นจันทร์. (2565, 17 มีนาคม). การทำงานร่วมกับชุมชน. (ปริญา นิกรกุล, ผู้สัมภาษณ์)
- Plookpedia. (2560). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. เข้าถึงได้จาก<https://www.Trueplookpanya.com/knowledge/content/59612>